

О.В. Колобич, Й.Г. Фалес, Б.В. Хоркавий

ВІД КУБКА ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАЦІЙ ДО ЧЕМПІОНАТІВ ЄВРОПИ З ФУТБОЛУ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра футболу

Колобич О. В., Фалес Й. Г., Хоркавий Б. В.

**ВІД КУБКА ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАЦІЙ
ДО ЧЕМПІОНАТІВ ЄВРОПИ З ФУТБОЛУ**

Львів
ЛДУФК
2012

УДК 796.332
ББК 75.578я 2
К 61

*Рекомендовано до друку вченою радою
Львівського державного університету фізичної культури
(протокол № 5 від 20 грудня 2011 року)*

Рецензенти:

канд. пед. наук, професор, проректор з науки і зовнішніх зв'язків

М. М. Линець

(Львівський державний університет фізичної культури);

голова Федерації футболу Львівської області

Я. А. Грисьо

К 61 **Колобич О. В.**

Від Кубка європейських націй до чемпіонатів Європи з футболу : посібник / Колобич О. В., Фалес Й. Г., Хоркавий Б. В. – Л. : ЛДУФК, 2012. – 144 с.
ISBN 978-966-2328-34-9

У посібнику відображено основні віхи історії та розвитку європейського футболу. Подано інформацію про організаційну структуру, основні принципи функціонування Європейської спілки футбольних асоціацій (УЄФА). Хронологічно подано перипетії усіх попередніх чемпіонатів Європи, статистичну інформацію щодо футбольних арен, провідних європейських збірних команд, видатних постатей у футболі. На окрему увагу заслуговують матеріали, які свідчать про тенденції та напрямки, в яких розвивається УЄФА як організація, що пропагує цінності безпечного й мирного співіснування усіх членів єдиної європейської футбольної сім'ї.

Рекомендовано усім, хто у своїй діяльності посилається на конкретні історичні, статистичні й інформаційні достовірні дані – викладачам, студентам вищих навчальних закладів фізичного виховання та широкому загалові.

**УДК 796.332
ББК 75.578я2**

ISBN 978-966-2328-34-9

- © Колобич О.В., Фалес Й.Г., Хоркавий Б.В., 2012
- © Кустов С., обкладинка, 2012
- © Львівський державний університет фізичної культури, 2012

Зміст

	Вступ	4
1	Європейська спілка футбольних асоціацій – УЄФА	7
	1.1. Європейська спілка футбольних асоціацій (УЄФА).	8
	1.1. УЄФА – історія та розвиток. Президенти УЄФА	10
	1.2. Структура УЄФА та її керівні органи	20
	1.3. Національні асоціації як частини європейської футбольної сім'ї	35
	1.4. Одинадцять цінностей УЄФА	36
2	Історія створення чемпіонату Європи	40
	2.1. Передумови створення чемпіонату Європи	40
	2.2. Європейська континентальна першість з футболу	46
	2.3. Кубок. Формат турніру	48
3	Чемпіонат Європи 2012 року	52
4	Чемпіонат Європи 2016 року	97
5	Статистика чемпіонатів Європи	103
	5.1. Історичні моменти чемпіонатів Європи	130
6	Емблеми та талісмани європейських футбольних форумів	137
	Список літератури	143

Вступ

Футбол – це велична гра, яка заповонила серця мільйонів людей у цілому світі. І це жодним чином не перебільшення. У різних куточках земної кулі люди різного віку, різних культур, релігійних переконань, соціального походження до безтями закохані у футбол. Ця любов знаходить свій вияв як у безпосередніх заняттях цим видом спорту, так і у вболіванні за різні футбольні клуби та національні збірні команди. Велич футболу полягає в його простоті й доступності для кожного. Аренами футбольних баталій стають спортивні майданчики, шкільні стадіони, вулички міст і левади сіл. Футбольні команди найвищого рівня змагаються на суперсучасних стадіонах, обладнаних з урахуванням новітніх технологій. Незважаючи на розкіш чи простоту спортивних арен, різних людей на нашій планеті об'єднує велика любов до футболу.

Хоча сучасному футболу і виповниться незабаром 150 років, проте ігри, схожі на футбол, були відомі людству значно раніше. Про це свідчать чисельні історичні рукописи та знахідки археологічних розкопок. Причому такі свідчення стосуються різних цивілізацій. Ігри з м'ячем були поширені в Китаї, Японії, Греції, Єгипті, Древньому Римі, Мексиці. У Франції популярним був «футбол» ще в XI – XII ст., а в Англії – у XII ст.

Однак справжній імпульс для свого бурхливо розвитку сучасний футбол одержав у XIX столітті в Англії. Головними осередками, які культивували гру в м'яч, були навчальні заклади. Велика популярність цього виду спорту спонукала до чіткішого трактування головних засад ведення гри. Для цього 26 жовтня 1963 року в Лондоні в «Таверні вільної людини» представники 14 футбольних клубів вирішили організувати першу футбольну асоціацію. Цей день прийнято вважати офіційною датою народження сучасного футболу. Далі змагання почали набувати статусу офіційних. Так, розіграш Кубка

Англії вперше було здійснено в сезоні 1871–1872 рр. У 1888 р. було створено професійну лігу і проведено перший чемпіонат країни. Таким чином Європа починала переживати «футбольний бум». Кінець XIX ст. і початок XX ст. був позначений тим, що футбол активно долає кордони держав та континентів і знаходив своїх активних послідовників у різних куточках земної кулі. Цікавим фактом було те, що ця гра, маючи певні правила, усе ж таки вмiло вбирала в себе національні та культурні особливості тих народів світу, де вона поширювалася. Європейський прагматизм у поєднанні з «латиноамериканською футбольною самбою» став родзинкою цієї гри.

Поряд з розвитком гри удосконалювались організаційні форми футболу. Виникнення нових національних федерацій, футбольних клубів, активізація міжнародних футбольних контактів вимагали створення органів, які б координували розвиток футболу у глобальнішому масштабі. Спочатку таким органом стала Міжнародна федерація футбольних асоціацій – ФІФА. До створення ФІФА головним чином долучилися футбольні організації шести європейських країн: Бельгії, Нідерландів, Швеції, Франції, Данії, Швейцарії. 21 травня 1904 року з ініціативи Спiлки французьких спортивно-атлетичних асоціацій було скликано установчий конгрес ФІФА і за його підсумками ця організація взяла у свої руки вирішення питань розвитку футболу на усій земній кулі. На перших порах членами ФІФА були тільки європейські асоціації, але 1912 року до складу ФІФА увійшли Аргентина, Чілі, США. З цього моменту футбол впевненіше почав крокувати різними континентами і здобувати нових шанувальників.

З того часу футбол дістав новий потужний імпульс у своєму розвитку на Європейському континенті. УЄФА уже впродовж багатьох десятиліть є одним із провідних організаторів проведення міжнародних змагань клубних і національних збірних команд Європи. Важливою характерною рисою УЄФА є те, що ця організація завжди впевнено рухається в ногу з часом, а інколи навіть випереджає його.

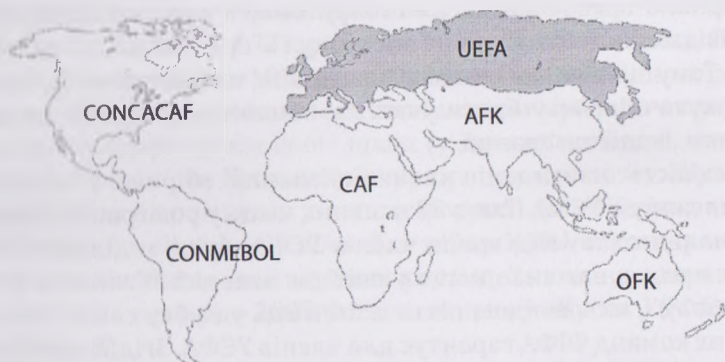
УЄФА – це організація, яка активно співпрацює не лише з футбольними клубами та національними футбольними асоціаціями, а й з широкою футбольною громадськістю й уболівальниками. Велика увага приділяється створенню належних умов для перебування на

стадіонах. Найважливішими в роботі УЄФА є проблеми безпеки уболівальників та учасників змагань. Постійно відбувається удосконалення зв'язків УЄФА з засобами масової інформації, що сприяє високоякісному висвітленню спортивних подій для якомога більшої аудиторії глядачів.

Успішна комерційна діяльність УЄФА сприяє залученню значних коштів для вирішення навчальних та освітніх програм, поліпшення можливостей для підготовки юних футболістів, розвитку жіночого футболу, стимулює футбольні клуби та національні збірні команди для досягнення якомога вищих спортивних результатів.

У своїй праці «Від Кубка європейських націй до чемпіонатів Європи з футболу» авторський колектив намагався донести до читачів відомості про основні віхи історії європейського футболу, що дозволяють ще раз зануритися в події, які відбувались у футболі впродовж XX та початку XXI століть. Висвітлюючи найяскравіші футбольні події та наголошуючи на ролі особистостей, що визначали обличчя європейського футболу в цей період, ми хотіли, щоби за сухими цифрами та статистичними даними читачі змогли простежити той величезний шлях, який довелося подолати сучасному футболу, щоби постати перед справжніми поціновувачами цієї гри в такому чудовому вигляді, яким ми усі насправді захоплюємося.

Європейська спілка футбольних асоціацій – УЄФА

Таблиця 1

Заснований	15 червня 1954 р.
Тип	Спортивна організація
Центральна установа	Ньон, Швейцарія
Членство	53 національні асоціації
Офіційні мови	англійська, французька, німецька
Президент	Мішель Платіні
Сайт	www.UEFA.com

1.1. Європейська спілка футбольних асоціацій (УЄФА)

Європейська спілка футбольних асоціацій (УЄФА) – є адміністративним і контролюючим органом для асоціацій з футболу й міні-футболу європейських країн. УЄФА представляє футбольні асоціації країн Європи та окремих країн Азії: Туреччини, Казахстану, Азербайджану, Грузії, Вірменії, Кіпру, Росії та Ізраїлю. Окрім того, членами УЄФА є низка асоціацій, які не представляють суверенні держави. Це, зокрема, футбольні асоціації Фарерських островів, Англії, Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії.

УЄФА є найбільшою з шести континентальних конфедерацій Міжнародної федерації футбольних асоціацій (ФІФА). З усіх конфедерацій УЄФА є найзаможнішою й найвпливовішою, завдяки високому рівню організації клубного футболу в європейських країнах. У провідних клубах Європи виступають практично всі топ-гравці світу. Тому цілком логічним є прагнення талановитих футболістів з усіх куточків світу брати участь у чемпіонатах Англії, Іспанії, Німеччини, Італії та Франції.

Більшість найсильніших національних збірних команд світу приналежні до УЄФА. Так, з 32 наявних місць у розіграші – 2010» для національних команд країн, членів УЄФА, були виділені 13. УЄФА також посідає важливе місце у світі за наявністю жіночих збірних із футболу, і, як наслідок, п'ять із 16 місць у Кубку світу 2011 серед жіночих команд ФІФА гарантує для членів УЄФА. Згідно з рейтингом ФІФА серед жіночих команд, 13 із 20 провідних команд світу є членами УЄФА, у тому числі дворазовий володар Кубка світу національна збірна команда Німеччини (табл. 1).

Національні збірні команди країн, членів УЄФА, десять разів здобували звання чемпіона світу (Італії – чотири, Німеччини – три, Англії, Франції та Іспанії по одному разу). Футбольні клуби країн, членів УЄФА, неодноразово вигравали Міжконтинентальний кубок і Клубний кубок світу.

Основними змаганнями для національних збірних команд країн, членів УЄФА, є чемпіонат Європи з футболу. Ці змагання беруть свій початок з 1958 року, а фінальну частину цих змагань вперше було проведено 1960 року. До 1964 року цей турнір мав назву «Кубок Європейських націй».

УЄФА також проводить змагання для молодіжних національних команд у вікових категоріях U-21, U-19, U-17. Для жіночих національних збірних команд УЄФА організовує жіночий чемпіонат УЄФА, а також чемпіонат для молодіжних команд серед дівчат U-19, U-17. 1999 року УЄФА запровадила розіграш «Кубок регіонів УЄФА» для напівпрофесійних команд. Для клубних команд УЄФА також здійснює проведення двох основних змагань: Ліги чемпіонів УЄФА та Ліги Європи УЄФА. Уперше змагання з визначення клубного чемпіона Європи відбулися 1955 року, і називалися «Кубок європейських чемпіонів» (або просто «Кубок Європи»). Така назва змагань залишалася до 1992 року. Ліга Європи УЄФА (колишній Кубок УЄФА) проводиться для команд, які зайняли в національних чемпіонатах проміжні місця й нижче. Залежно від рейтингу, країни мають можливість виставляти різну кількість команд. Такий формат змагань був запропонований УЄФА 1971 року як наступникові «Кубка Ярмарків», за який змагалися з 1955 року. Окрім того, для клубних команд Європи з 1960 року проводилися змагання за кубок, в якому брали участь володарі кубків своїх країн (у деяких випадках це право отримували фіналісти Кубка). Цей турнір одержав назву «Кубок володарів кубків» й проіснував у такому форматі до 1999 року, поки не був об'єднаний з «Кубком УЄФА». Для жінок УЄФА також проводить «Лігу чемпіонів УЄФА» для клубних команд. Змагання вперше були проведені 2001 року і до 2009 року мали назву «Кубок УЄФА» серед жінок (табл. 2).

Таблиця 2

Перелік змагань, які проводить УЄФА

Для клубів
Ліга чемпіонів УЄФА
Ліга Європи УЄФА
Кубок володарів кубків (1960–1999)
Кубок Інтертото (1995–2008)
Суперкубок УЄФА

Продовження таблиці 1

Жіноча ліга чемпіонів УЄФА
Кубок УЄФА з футзалу
Міжконтинентальний кубок (1960–2004)
Для національних збірних команд
чемпіонат Європи з футболу
чемпіонат Європи U-21
чемпіонат Європи з футболу U-19
чемпіонат Європи з футболу U-17
жіночий чемпіонат УЄФА
жіночий чемпіонат УЄФА U-19
жіночий чемпіонат УЄФА U-17
чемпіонат УЄФА з футзалу
чемпіонат УЄФА з футзалу U-21
Для аматорських команд
Кубок регіонів УЄФА

Суперкубок УЄФА розігрується між переможцями Ліги чемпіонів УЄФА і переможцями Ліги Європи УЄФА (раніше між переможцями Кубка чемпіонів УЄФА та переможцями Кубка володарів кубків УЄФА) і розпочав свій шлях 1973 року. З 1995 року було розпочато розіграш Кубка Інтертото. Змагання розпочиналися влітку, проходили декількома етапами, переможці отримували путівки до Кубка УЄФА. Останній розіграш Кубка Інтертото відбувся 2008 року.

1.2. УЄФА – історія та розвиток. Президенти УЄФА

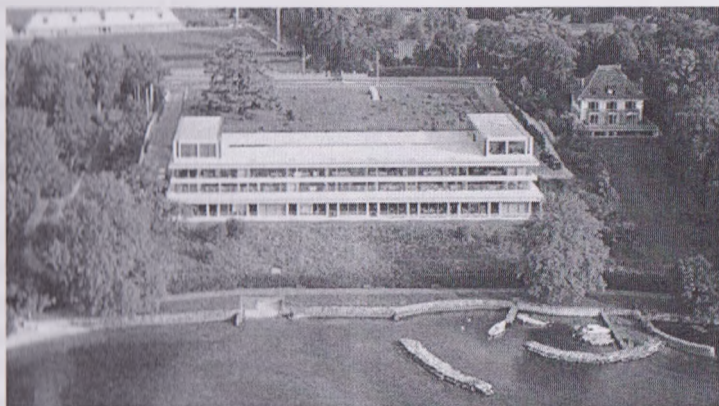
Європейська спілка футбольних асоціацій (УЄФА) була заснована 15 червня 1954 року в Базелі (Швейцарія). УЄФА разом із національними асоціаціями і від їхнього імені, а також від імені інших членів футбольної родини, працює для розвитку та популяризації

футболу і зміцнення його позицій як одного з найпопулярніших видів спорту на планеті. Головним принципом УЄФА в перші роки після заснування був розвиток у європейському футбольному співтоваристві єдності та солідарності. Пройшло вже більше ніж 50 років з часу народження футбольної спілки, але його місія багато в чому залишається незмінною. Крім цього, УЄФА стала своєрідним захисником футбольних цінностей на Європейському континенті і реалізує ці засади на усіх рівнях – від елітного футболу до аматорського.

У перші роки роботи, в УЄФА на постійній основі працювало лише троє людей. Штат спілки зростав рік за роком, що було продиктовано обставинами, які активно змінювалися. Сьогодні в УЄФА працює понад 330 осіб із майже 40 країн світу. У штаті футбольної спілки є адміністратори, секретарі, фахівці у сфері комп'ютерних технологій, тренери, журналісти, перекладачі.

Штаб-квартира УЄФА розміщується в місті Ньон, що на березі озера Женев на заході Швейцарії.

Фото. Штаб-квартира УЄФА в місті Ньон, Швейцарія

За десятки років своєї роботи УЄФА перетворилася в активну динамічну організацію, що займається переважно питаннями адміністративного характеру й реагує на різноманітні зміни ситуацій, які відбуваються в сучасному футболі.

УЄФА – спортивний орган, який представляє інтереси європейських національних асоціацій. Спочатку до складу УЄФА належало 25 федерацій. Поступове зростання їх кількості тривало до початку 90-х рр., коли, у зв'язку з політичними подіями у Східній Європі й розпадом СРСР, склад розширився досить суттєво. Сьогодні членами організації є 53 асоціації.

На початку 50-х рр. стало зрозуміло, що скеровувати напрямки розвитку футболу, який стрімко прогресував всією планетою, простіше на континентальному рівні. Тому думки про створення суто окремого європейського представництва активно обговорювали футбольні чиновники континенту ще задовго до старту чемпіонату світу 1954 року в Швейцарії, приуроченого до 50-річного ювілею ФІФА. Над створенням потужної європейської футбольної організації на початку 50-х рр. розмірковувало багато видатних футбольних діячів того часу, серед яких були колишній секретар і президент Федерації футболу Італії доктор Отторіно Барассі і його колеги з французької та бельгійської асоціацій Анрі Делоне та Жозе Краай. Саме ці люди у травні 1952 року в Цюриху провели перші переговори, а пізніше організували й неформальні дискусії в Парижі (1952) та Гельсінкі (1953). Однак вирішальний крок у створенні організації, яка об'єднала б під своїм крилом європейські футбольні асоціації, був зроблений після того, коли 1953 року відбувся позачерговий Конгрес ФІФА. Саме в Парижі ФІФА дала «зелене світло» створенню окремої європейської футбольної федерації. Підсумком цілої низки пропозицій і дискусій стала офіційна зустріч зацікавлених осіб, які 15 червня 1954 р. зібралися в Базелі і стали засновниками УЄФА.

Перший статут організації був вироблений на I Конгресі організації 2 березня 1955 р. у Відні. З того часу УЄФА постійно перебуває в авангарді усіх основних проектів розвитку європейського футболу.

Першими керівниками УЄФА було призначено представника Данії Еббе Шварца, який 22 червня 1954 року обійняв посаду президента, і француза Анрі Делоне, який став генеральним секретарем ще 15 червня. А вже 9 листопада 1955 року Делоне старшого змінив його син П'єр спочатку на тимчасовій основі, а з 8 червня 1956 року – на офіційній.

Наприкінці 50-х – на початку 60-х УЄФА почала розбудовуватися. Якщо спочатку єдиним органом, що приймав усі рішення, був

виконавчий комітет, то через деякий час для ефективнішої роботи з різних футбольних питань поступово були організовані експертні комітети. Це дозволило також збільшити діапазон роботи молоді організації. У час активного зростання у спілці по одному разу відбулася зміна президента й генерального секретаря. У квітні 1962 року замість Еббе Шварца посаду президента зайняв швейцарець Густав Відеркер. А з 1 квітня 1960 француз П'єр Делоне змінив на посаді інший швейцарець Ханс Бангертер, який пробув на посту генсека майже три десятиліття.

Активність роботи УЄФА зростала, а разом з нею збільшувалася й кількість турнірів, що проводяться під егідою цієї організації. Розвиток УЄФА супроводжувався створенням технічного (1963 р.) і суддівського комітетів (1968 р.), що зумовило збільшення обов'язків спілки. УЄФА продовжував роботу над зміцненням репутації й удосконаленням своєї діяльності. Були започатковані регулярні курси підвищення кваліфікації для тренерів і арбітрів, а також конференції для президентів і генеральних секретарів національних асоціацій. Кубок європейських націй 1968 року отримав пінішню, привабливішу назву – «Чемпіонат Європи».

Велика увага приділялася також і розвитку молодіжного футболу. Для цього УЄФА організувала молодіжну першість Старого світу для гравців не старших ніж 23 роки. Фінансова ситуація в спілці стабілізувалася, що дозволило виділяти кошти не лише на різні турніри, а й організаційні, транспортні та інші витрати. Також більше уваги стало приділятися співпраці із засобами масової інформації (ЗМІ). Угоди з ними виявилися дуже важливими, особливо в питань трансляцій футбольних матчів.

Ближче до 70-х років футбол уже цікавилася велика кількість людей, однак УЄФА все одно продовжувала працювати над подальшим розвитком гри. Наприклад, «Кубок Ярмарків» повністю перейшов під контроль УЄФА і 1971 року одержав назву «Кубок УЄФА». Через три роки в молодіжному чемпіонаті Європи почали брати участь лише футболісти не старші ніж 21 рік, а 1977 року вирішили збільшити кількість учасників фінального раунду вдвічі – з чотирьох до восьми.

Починаючи з 1971р. певні грошові суми почали виплачуватися навіть тим клубам, які зазнали невдачі на ранніх стадіях клубних зма-

гань. Багато важливих рішень стосувалися адміністративної роботи. Так, 1972 року дисциплінарні органи – Контрольно-дисциплінарна і «Апеляційна» інстанції – були відокремлені від адміністративного корпусу й отримали незалежний статус. 1976 року були видані рекомендації щодо забезпечення порядку на стадіонах. У тому самому році всі клубні турніри УЄФА отримали власні регламенти.

80–90-ті роки ХХ століття значно змінили європейський футбол, що набирав дедалі більших обертів. Вплив телебачення, бізнесу та фінансових процесів, маркетингу, спонсорських відносин і розвиток глобальних засобів зв'язку змінили зміст спорту, а політичні реформи значно оновили карту Європи.

УЄФА зуміла вправно відреагувати на виклик часу, що знайшло відображення майже у всіх галузях його діяльності у вигляді низки нововведень. Головними ідеологами й дієвими особами цього періоду були президент УЄФА Леннарт Юханссон (Швеція) і генеральний секретар Герхард Айгнер (Німеччина). 1989 року Айгнер змінив Ханса Бангертера (Швейцарія) на посаді, яка в результаті масштабної програми з реорганізації спілки стала іменуватися директор-розпорядник.

Активну позицію зайняла УЄФА у сфері організації і проведенні матчів з футболу. Пам'ятаючи про трагедію 1985 року на бельгійському стадіоні «Ейзель», європейська футбольна спілка очолила рух щодо підвищення рівня безпеки, посилила вимоги в цій сфері і зажадала забезпечення стадіонів лише сидячими місцями. Тим самим УЄФА зробила вагомий внесок у появу сучасних багатофункціональних арен, на яких можна спостерігати за футбольними матчами в цілковитій безпеці. Проекти, реалізовані в рамках кампанії «фейр-плей», сприяли пропаганді взаємоввічливої поведінки на футбольному полі й за його межами.

Було здійснено зміни у форматі проведення окремих змагань. У першій половині 80-х рр. Міжнародний юнацький турнір поділився на два окремі континентальні турніри серед юнаків до 18 і 16 років. Тепер ці чемпіонати займають особливе місце у футбольному календарі і дають можливість простежити перші кроки майбутніх зірок світового футболу на міжнародній арені. 1982 року стартувала першість Європи серед жінок, яка згодом перетворилася на повноцінний чемпіонат Європи.

З початку 90-х років футбол став більше зорієнтованим на комерцію. Футбол розвивався в політичній, соціальній та законодавчій сферах і перестав бути просто соціальним феноменом. Футбол перетворився на великий бізнес, у якому обертаються величезні гроші. Європейський футбольний союз не міг не реагувати на такі зміни. Поступово УЄФА з виключно адміністративного органу перетворилася на сучасну організацію зі своєю корпоративною філософією. В інтересах футболу УЄФА доводиться враховувати два, здавалося б, несумісні аспекти. З одного боку, європейська футбольна спілка підпорядковується законам бізнесу, але з другого – захищає цінність футболу і баланс між інтересами різних сторін. Бюджет і штат УЄФА стали помітно зростати. Багато законодавчих норм були змінені після того, як на території більшої частини Європи було усунуто кордони. У ділянці продажу телевізійних прав почали використовуватись агресивніші маркетингові стратегії. Футбольні клуби отримали представництво на ринку цінних паперів. Зважаючи на величезне збільшення фінансових потоків у футболі, а також постійних політичних і законодавчих змін, європейська футбольна спілка була зобов'язана витратити мінімум часу на адаптацію до нових умов.

1992 року УЄФА зробила серйозну реформу Кубка європейських чемпіонів. Турнір був перейменований у Лігу чемпіонів УЄФА, яка є на даний момент, мабуть, найпрестижнішою клубною першістю у світі й має велику популярність.

Наприкінці ХХ століття в Східній Європі з'явилося багато нових держав, а з ними і національних асоціацій, збірних і клубів, що, звичайно, зумовило збільшення масштабів різних турнірів. 1995 року на світ з'явилися такі змагання як Кубок Інтертото.

Рішення Європейського суду у справі Босмана 1995 року зобов'язало УЄФА (і весь європейський футбол) прийняти поправки до регламенту проведення змагань у своїх країнах і законодавчих актів, що регулюють питання переходів футболістів із клубу в клуб, а також ліміту на легионерів. Для зручності роботи організації 1995 року було прийнято рішення перенести головний офіс УЄФА в Ньон після тридцяти років існування в Берні. Паралельно були налагоджені тісні зв'язки з іншими футбольними континентальними конфедераціями. Так, наприкінці 90-х рр. був запущений

проект «Меридіан», який спрямовувався не тільки на надання допомоги африканському футболу, але й проведення різних гуманітарних акцій. 1999 року УЄФА запровадила проведення Кубка Регіонів для аматорських команд. У 90-ті роки процес посиленої інтеграції в Західній Європі сприяв інтенсивному співробітництву УЄФА й Європейського Союзу з цілої низки питань, включаючи права на трансляції матчів у сусідніх державах.

У грудні 1999 року Виконавчий комітет УЄФА прийняв рішення про реструктуризацію європейської футбольної спілки. Адміністративна структура зазнала значних змін, були встановлені нові пріоритети. Адміністративний секретаріат був перейменований в Адміністрацію УЄФА, яку на посаді директора-розпорядника очолив Герхард Айгнер, який з 1989 року до цього моменту обіймав пост генерального секретаря. Було створено сім відділів, кожен відповідав за свій сектор. Разом із комітетами та експертними групами адміністрація УЄФА продовжувала керувати сучасним футболу. УЄФА перетворився на зовсім іншу організацію порівняно з тією, що побачила світ півстоліття тому. Керівний орган європейського футболу став живим організмом зі своїм власним фірмовим стилем і здатністю відповідати «викликам» нового тисячоліття.

У сезоні 2001–2002 р, у зв'язку із змінами до вікових вимог запропонованими ФІФА, розпочато проведення чемпіонатів для гравців не старших за 19 і 17 років, також у цьому сезоні УЄФА провела перший клубний турнір для жіночих команд. Уперше відбулася клубна першість з футзалу. 2001 року після довгих переговорів УЄФА і ФІФА досягли з політичними силами Європи згоди щодо взаємного визнання системи міжнародних трансферів, яка була введена для стабілізації відносин між гравцями та клубами (особливо з точки зору контрактних зобов'язань) і захисту менш знаних клубів, чимало з яких виховали сучасних зірок футболу.

Європейська футбольна спілка визнала, що клуби і професійні ліги повинні брати активнішу участь у діяльності УЄФА. Спілка почала налагоджувати інтенсивніше спілкування з клубами й лігами, зберігаючи при цьому тісні відносини з національними асоціаціями. Було очевидно, що для підтримки високого спортивного та комерційного престижу УЄФА треба враховувати інтереси всіх членів європейської футбольної сім'ї, серед яких і найбільш знані клуби, які,

беручи участь у турнірах під егідою УЄФА, приносять тим самим соціальний прибуток. Розвиткові відносин між УЄФА та клубами сприяло створення влітку 2002 року форуму європейських клубів, в яких було представлено більше ніж сто команд.

На Конгресі УЄФА в Стокгольмі, що відбувся у квітні 2002 р., президентом союзу на четвертий термін був обраний Леннарт Юханссон. За 12 попередніх років його роботи УЄФА перетворилася на сучасну бізнес-організацію. Після того, як на початку 2004 року Ларс-Крістер Ольссон змінив на посаді директора-розпорядника Герхарда Айгнера, на чолі УЄФА залишилися два шведи. Цього ж 2004 року європейська футбольна спілка відзначила 50-річний ювілей.

Згодом УЄФА продовжила боротьбу за чіткішу юридичну базу для спорту і визнання його специфічної природи в майбутньому законодавстві європейської організації. Діалог з ЄС фокусувався на конкретних проблемах, з якими стикається спорт. А також на тому, як інститути і члени ЄС разом з футбольною владою можуть забезпечити європейському спортові в цілому та футболу зокрема стабільну й чітку юридичну базу. Футбольна спілка також посилила боротьбу з допінгом, для чого в адміністрації УЄФА було засновано спеціальний антидопінговий відділ. Для цього було підвищено кількість допінг-тестів у різних змаганнях під егідою УЄФА.

Найбільший клубний турнір Європи – Ліга чемпіонів УЄФА, яка раніше називалася «Кубком європейських чемпіонів», – теж відзначив 50-річний ювілей. Ліга чемпіонів УЄФА продовжує користуватися величезним спортивним і комерційним успіхом. Широке висвітлення у пресі й успішний маркетинг супроводжують матчі найвищого рівня, в яких беруть участь найкращі футболісти світу. Уведений у сезоні 2003–2004 рр. формат (з одним груповим турніром і стадією плей-офф, що починається з 1/8 фіналу) підтвердив своє право на життя. Паралельно йшла робота над розвитком іміджу Кубка УЄФА, а згодом – Ліги Європи. Для цього в розіграш турніру був уведений груповий етап.

До початку сезону 2004–2005 рр. вступила в дію система ліцензування клубів, запроваджена для ефективнішої діяльності. Мета системи – підвищити стандарти якості в європейському клубному футболі шляхом розвитку економічних можливостей клубів, застосування належних фінансових інструментів, а також приведення

спортивної, адміністративної та юридичної інфраструктури клубів у відповідність до вимог УЄФА. Європейський союз також здійснює активну діяльність гуманітарного та соціального характеру. Разом із мережею «FARE» спілка прагне усунути прояви расизму на полі та за його межами в європейському футболі. УЄФА вірить, що футбол спроможний впливати на суспільство, і тому співпрацює з низкою інших соціальних організацій. У міру того, як улюблена гра мільйонів продовжує свою переможну ходу в новому тисячолітті, УЄФА задумалася над тим, щоб дозволити грати у футбол на штучних полях, у тому числі і на найвищому професійному рівні. Провівши дослідження, в листопаді 2004 року УЄФА вирішила, що з сезону 2005 – 2006 рр. матчі турнірів під егідою спілки можуть проводитися на синтетичних газонах, схвалених європейською футбольною спілкою.

У новому столітті УЄФА намагається не відставати від бурхливо-го розвитку нових засобів масової інформації. Тому була заснована дочірня компанія «UEFA New Media», яку пізніше перейменували в «UEFA Media Technologies SA», що займається новими видами ЗМІ, а також був створений офіційний веб-сайт «uefa.com». Багато користувачів вважають його найкомпетентнішим футбольним сайтом у світі. Леннарт Юханссон під час перебування на посаді президента УЄФА здійснив серйозні зміни. На думку Л. Юханссона, наявна структура організації повинна відповідати нинішнім і майбутнім вимогам ринку. Тільки завдяки досвіду, працездатності й сучасному успішному менеджментові УЄФА зможе і надалі використовувати і розвивати діяльність на благо футболу.

У січні 2007 року для УЄФА почалася нова ера – на XXXI Конгресі УЄФА в Дюсельдорфі президентом союзу був обраний колишній лідер збірної Франції з футболу Мішель Платіні. Леннарт Юханссон, який віддано працював на благо європейського футболу 17 років, став почесним президентом УЄФА. З новим президентом УЄФА і європейський футбол продовжували шукати шляхи подальшого вдосконалення гри мільйонів. Мішель Платіні у своїх програмах звертав велику увагу на розвиток футболу у Східній Європі. Так, у квітні 2007 року УЄФА, провівши голосування, довірила проводити фінальну частину Євро-2012 Польщі та Україні. Таким чином, першість континенту втретє проводитимуть дві країни.

На позачерговому Конгресі УЄФА, який пройшов у травні 2007 року в Цюріху, прийнято низку поправок до статуту. Серед інших доповнень, усередині УЄФА було утворено Стратегічну раду з професійного футболу, до складу якої належать віце-президенти спілки, а також представники європейських клубів, ліг і футболісти. Крім того, статус глави адміністрації УЄФА повернувся до генерального секретаря. Новим генсеком 1 червня 2007 р. став Девід Тейлор, колишній виконавчий директор Асоціації футболу Шотландії. Джанні Інфантино був призначений його заступником. При повній підтримці адміністрації нове керівництво повело УЄФА наміченим курсом. У своїй першій президентській промові Платіні на травневому Конгресі в Цюріху закликав покласти край чварам, які шкодять «здоров'ю європейського футболу». Створення Стратегічної ради з професійного футболу Платіні назвав «найважливішим кроком, спрямованим на об'єднання всіх членів футбольної сім'ї». Далі він сказав: «Я офіційно закликаю великі й заможні клуби Європи об'єднатися з усіма іншими клубами, щоб вступити в плідний і демократичний діалог з іншими членами європейської футбольної сім'ї. Двері УЄФА широко відчинені. Вступайте в наші ряди, і я обіцяю, ви не будете розчаровані». Згодом була заснована Асоціація європейських клубів (АСК), яка представляє інтереси клубів на європейському рівні, а в січні 2008 року був підписаний Меморандум про взаєморозуміння між нею та УЄФА. Це дозволило відновити гармонію у відносинах органів управління футболом і клубів. У Меморандумі було домовлено, що кожні чотири роки частину доходів від проведення чемпіонату Європи буде скеровано асоціаціям. Ті своєю чергою розподілятимуть кошти між клубами, футболісти яких виступали на «ЄВРО». Восени 2007 року Меморандум про розуміння був також укладений з європейським відділенням профспілки футболістів FIFPro. Плідний діалог між УЄФА та членами футбольної сім'ї також викликав зміни у форматі проведення турнірів під егідою футбольної спілки. У листопаді ці зміни затвердив Виконавчий комітет УЄФА.

З 2009 до 2012 року 22 клуби, а не 16, як раніше, прямо потраплятимуть до групового етапу Ліги чемпіонів УЄФА, в якому змагатимуться 32 учасники. Автоматично путівки тепер отримають володарі третіх місць у трьох найсильніших чемпіонатах Європи, а також чемпіони країн, які в рейтингу УЄФА займають місця з 10-го до 12-го.

Фінал Ліги чемпіонів УЄФА з 2010 року проводитиметься по суботах. На зміну Кубка УЄФА, що успішно існував упродовж 37 років, у сезоні 2009-2010 р. розпочала свій шлях Ліга Європи УЄФА, що надала другому за престижністю євротурніру нові спортивні та комерційні перспективи.

Для організації турніру Євро-2008 в Австрії та Швейцарії всередині УЄФА була створена дочірня компанія «UEFA Euro 2008 SA». Фінальна частина Євро-2008 пройшла з великим успіхом як спортивним, так і комерційним. У розпалі підготовки до наступного європейського форуму УЄФА дала зрозуміти, що вже дивиться далі, тому у вересні 2008 року було вирішено з 2016 року збільшити кількість учасників фінального раунду чемпіонату Європи з 16 до 24 команд. У травні 2010-го Виконавчий комітет УЄФА довірив Франції проведення фінальної стадії Євро-2016. УЄФА успішно продовжує діяльність задля здорового співіснування футболу й європейського суспільства.

1.3. Структура УЄФА та її керівні органи

Фото.
Мішель Платіні
(президент УЄФА)

Президент УЄФА – Мішель Платіні. Народився 21 червня 1955 року в Жофі – у Лотарингії, що на сході Франції. За його плечима славетна кар'єра футболіста. Платіні був капітаном французької національної команди, яка виграла домашній чемпіонат Європи-1984. Він також є рекордсменом за кількістю голів (9), забитих у фінальних турнірах європейської першості. Мішель Платіні брав участь у трьох фінальних частинах чемпіонату світу (1978, 1982 і 1986 років), причому на останніх двох турнірах доходив до півфіналу. Зіграв 72 матчі за збірну Франції, був капітаном у 49 зустрічах, забив 41 гол. Це досягнення й досі не зміг перевершити ніхто з його співвітчизників. На найвищому рівні Платіні виступав у складі трьох

клубів – французьких «Нансі» (1973–79) і «Сент-Етьєні» (1979–82), а також італійському «Ювентусі» (1982–87). Упродовж професійної кар'єри він провів 501 поєдинок та відзначився 265 разів. У 1983, 1984 і 1985 роках тричі поспіль здобував «Золотий м'яч».

До того, як перейти на адміністративну роботу, Мішель Платіні очолював збірну Франції в період з 1988 до 1992 року. З 1992 до 1998 року виконував функції віце-президента Організаційного комітету чемпіонату світу 1998 р., що відбувся у Франції. А від 2000 року є віце-президентом Федерації футболу Франції. З 2002 року Платіні був членом Виконавчого комітету ФІФА, також обіймав у керівному органі світового футболу посади голови Комітету з технічного розвитку, віце-президента Комітету футболу та віце-президента проекту «Гол». Окрім того, був членом Організаційного комітету чемпіонату світу 2006р. в Німеччині. У структурі УЄФА Платіні працює з 1988 року. До 1990 р. був членом Комітету з технічного розвитку, а з 2002 р. – членом Виконавчого комітету УЄФА, а також представником Виконкому в Комітеті з технічного розвитку. Він також був у складі робочої групи УЄФА з питань клубів та ліг. Мішеля Платіні обрано шостим президентом УЄФА на XXXI Конгресі УЄФА, що відбувся в Дюссельдорфі 26 січня 2007 року. У березні 2011 р. в Парижі його було переобрано на другий термін під час голосування на XXXV Конгресі УЄФА. Наразі він також є віце-президентом ФІФА (табл. 3).

Таблиця 3

Досягнення гравця та тренера

«Нансі»	володар Кубка Франції: 1978 чемпіон Ліги 2: 1975
«Сент-Етьєні»	чемпіон Франції: 1981
«Ювентус»	володар Кубка чемпіонів: 1985 володар Кубка кубків: 1984 володар Міжконтинентального кубка: 1985 володар Суперкубка УЄФА: 1984 чемпіон Італії: 1984, 1986

Продовження таблиці 3

<p>«Ювентус»</p>	<p>володар Кубка Італії: 1983 володар Кубка володарів Міжконтинентальних кубків: 1983 найкращий бомбардир Серії А: 1983, 1984, 1985 найкращий бомбардир Кубка чемпіонів: 1985 (7 голів)</p>
<p>Збірна Франції</p>	<p>виступав у 1979–1987 роках, провів 72 матчі, з них 49 як капітан чемпіон Європи: 1984 найкращий бомбардир фінальної частини чемпіонату Європи: 1984 (9 голів) володар Кубка Артеміо Франкі: 1985</p>
<p>Індивідуальні нагороди</p>	<p>«Золотий м'яч»: 1983, 1984, 1985 футболіст року в Європі за версією «Onze Mondial»: 1983, 1984, 1985 футболіст року в Італії за версією «Guerin Sportivo»: 1984 найкращий гравець чемпіонату Європи: 1984 найкращий гравець Міжконтинентального кубка: 1983, 1985 футболіст року за версією «World Soccer»: 1984, 1985 «Трофей Кеврона» як гравець з найкращим показником голи/матчі в Серії А: 1983, 1985 найкращий гравець матчу до століття Англійської футбольної ліги: 1987 тренер року за версією «World Soccer»: 1991 тренер року за версією «El Pa?s»: 1991</p>

Роль президента УЄФА

Президент УЄФА представляє європейську футбольну спілку і є головою на Конгресі УЄФА, а також на засіданнях Виконавчого комітету УЄФА. У випадку рівної кількості голосів у будь-якому голосуванні президент має право вирішального голосу.

Президент УЄФА відповідає за такі напрямки:

- відносини між УЄФА та ФІФА;
- відносини між УЄФА та іншими континентальними конфедераціями;
- відносини між УЄФА та її об'єднаними членами;
- відносини між УЄФА і політичними органами та міжнародними організаціями;
- реалізація рішень Конгресу й Виконавчого комітету через адміністрацію УЄФА;
- нагляд за роботою адміністрації УЄФА.

Виконуючи ці обов'язки, президент проводить консультації з Виконавчим комітетом. За відсутності президента, його функції та повноваження виконує віце-президент УЄФА, який займає найвищу посаду.

За час існування УЄФА на ключових посадах перебували видатні діячі світового футболу, які представляли сім європейських країн (табл. 4, 5)

Таблиця 4

Особи, які в різні часи обіймали посаду президента УЄФА

№	Прізвище, ім'я	Зайняв посаду	Залишив посаду	Громадянство
1	Еббе Шварц	1954	1962	Данія
2	Густав Відеркер	1962	1972	Швейцарія
3	Артеміо Франкі	1973	1983	Італія
4	Жак Жорж	1983	1990	Франція
5	Леннарт Йоханссон	1990	2007	Швеція
6	Мішель Платіні	2007	діючий	Франція

Особи, які в різні часи обіймали посаду Генерального секретаря УЄФА

№	Прізвище, ім'я	Зайняв посаду	Залишив посаду	Громадянство
1	Анрі Делоне	1954	1955	Франція
2	П'єр Делоне	1955	1960	Франція
3	Ханс Баргертер	1960	1989	Швейцарія
4	Герхард Айгнер	1989	2003	Німеччина
5	Ларс-Крістен Ольссон	2003	2007	Швеція
6	Девід Тейлор	2007	2009	Шотландія
7	Джанні Інфантіно	2009	діючий	Італія

Виконавчий комітет УЄФА

Виконавчий комітет – найвищий виконавчий орган УЄФА, до складу якого належить президент УЄФА та 15 членів, які обрав Конгресом УЄФА.

Члени та віце-президенти

У Виконкомі не може бути більше ніж один представник окремої національної асоціації. Кожен член Виконкому мусить займати чинну посаду у своїй національній асоціації. Виконавчий комітет обирає першого, другого, третього, четвертого та п'ятого віце-президентів, один з яких також очолює Фінансовий комітет. Президент УЄФА уповноважений пропонувати кандидатів у віце-президенти.

Фото. Президент та члени Виконкому УЄФА

Термін повноважень

Термін повноважень для президента та членів Виконкому, обраних Конгресом УЄФА, становить чотири роки. Вісім членів або ж сім членів та президент переобираються кожні два роки. Усі члени Виконкому можуть бути переобрані. Не можуть обиратися чи переобиратися лише особи віком 70 років та більше. Якщо в складі Виконкому звільняється позиція, то найближчий черговий Конгрес УЄФА обирає заміну до кінця поточного терміну повноважень. Якщо вакансія з'являється під час останнього року повноважень члена Виконкому, заміна не призначається.

Повноваження Виконавчого комітету

Виконком уповноважений вирішувати всі питання, які не підпадають під юрисдикцію Конгресу УЄФА чи іншого органу Європейського футбольного союзу. Виконком керує діяльністю УЄФА за винятком тих випадків, коли він делегував повноваження або ж вони були делеговані Статутом УЄФА президентові чи адміністрації.

Президент

Мішель Платіні

Віце-президенти

*Перший
віце-президент*

Шенеш Ерзік

*Другий
віце-президент*

Джеффри Томпсон

*Третій
віце-президент*

**Анхель Марія
Вільяр Льона**

*Четвертий віце-
президент*

**Маріос
Лєфкарігіс**

*П'ятий
віце-президент*

**Джанкарло
Абете**

Члени

**Сергій
Фурсенко**

**Петер
Жійссон**

**Аллан
Хансен**

**Франкішек
Лавринєць**

Авраам Лузон

**Борислав
Михайлов**

Мірча Санду

**Григорій
Суркіс**

**Міхаєль ван
Праг**

**Тео
Цванцигер**

Персональний склад: президент та Виконавчий комітет УЄФА

Обов'язки Виконавчого комітету

Виконком має такі обов'язки, що не можуть бути делеговані:

- загальний контроль УЄФА та надання відповідних інструкцій;
- визначення організаційної структури, нагляд за бухгалтерією;
- вибір двох аудиторів та визначення їх сфери діяльності;
- призначення генерального секретаря та його заступника за пропозицією президента;
- звільнення з посади генерального секретаря та його заступника за пропозицією президента або ж унаслідок рішення, прийнятого щонайменше двома третинами голосів членів Виконкому;
- загальний нагляд за адміністрацією УЄФА, у тому числі генеральним секретарем та його заступником, особливо в контексті дотримання законів, статуту, постанов і наказів;
- затвердження щорічного плану ділової активності адміністрації УЄФА;
- складання письмового звіту для представлення черговому Конгресу УЄФА;
- вивчення звіту, який надала адміністрація УЄФА черговому Конгресу;

Виконком може делегувати обов'язки з підготовки та втілення рішень, чи щодо ведення певних справ одному або кільком своїм членам. Виконком також має право делегувати повноваження частково або повністю президентові, одному чи кільком своїм членам та/або адміністрації УЄФА.

Періодичність зустрічей і кворум

Це правило, Виконавчий комітет збирається раз на два місяці, коли його скликає президент УЄФА. Президент також може запросити на зустріч Виконкому третіх осіб як консультантів. Для кворуму необхідна присутність половини та ще одного з членів Виконкому включно з президентом або, за його відсутністю, віце-президента.

Генеральний секретар УЄФА

Кандидатуру генерального секретаря на розгляд та затвердження Виконавчим комітетом подає президент УЄФА. Генеральний секретар відповідає за роботу адміністрації УЄФА, штаб-квартира якої розміщена в Ньоні у Швейцарії.

Генеральний секретар має такі обов'язки та повноваження:

- представляти інтереси УЄФА за дорученням президента;
- призначати та звільняти директорів УЄФА після консультацій з президентом;
- призначати та звільняти членів адміністрації;
- подавати щорічно бізнес-план;
- складати письмовий звіт для чергового Конгресу УЄФА;
- прогнозувати ймовірні прибутки та витрати УЄФА;
- ініціювати нові статті витрат у рамках затвердженого бюджету.

Генеральний секретар може делегувати свої повноваження заступникові та/або директорам УЄФА. Генсек та його заступник відвідують Конгреси УЄФА, конференції, засідання Виконавчого комітету та його робочих груп, засідання комітетів, а також виконують дорадчі функції в дискусіях. Генерального секретаря може представляти його заступник. Окрім обов'язків, передбачених Статутом УЄФА, генсек та адміністрація УЄФА виконують низку функцій, покладених на них прийнятими Виконавчим комітетом директивами. Генеральний секретар звітує безпосередньо перед Виконкомом та президентом УЄФА. Він визначає організаційну структуру адміністрації УЄФА в спеціальному зводі правил, що мають бути ухвалені Виконавчим комітетом.

Фото: Джанні Інфантино. Генеральний секретар УЄФА

Від жовтня 2009 року посаду генерального секретаря УЄФА обіймає Джанні Інфантино.

До переходу в УЄФА Джанні Інфантино працював генеральним секретарем Міжнародного центру вивчення спорту (CIES) при університеті Невшателя, а раніше обіймав посаду радника в різних футбольних організаціях, у тому числі у професійних лігах Італії, Іспанії та Швейцарії.

В Європейському футбольному союзі Інфантино працює з серпня 2000 року, до його компетенції належать юридичні та комерційні питання, а також проблеми професійного футболу. З січня 2004 року очолює Відділ юриспруденції та ліцензування УЄФА.

Виконувати обов'язки директора-розпорядника, потім заступника генерального секретаря, а з жовтня 2009 року обраний на посаду генерального секретаря.

Дипломований адвокат, Джанні Інфантіно, володіє кількома мовами, одружений, має трьох дітей і впевнений, що: «Футбол – це пристрасть, футбол – це емоції, футбол – це толерантність, футбол – це повага, футбол – це магія!».

Попередні функції в УЄФА:

- голова Відділу юриспруденції та ліцензування УЄФА (2004–2007);
- виконавчач обов'язків директора розпорядника (лютий–травень 2007);
- заступник генерального секретаря та голова Управління з правових питань (2007–2009).

Конгрес УЄФА

Конгрес УЄФА – найвищий орган управління європейської футбольної спілки. Конгрес УЄФА проводиться щорічно, як правило, перед Конгресом ФІФА.

Обов'язки Конгресу УЄФА:

- приймання й обговорення рапорту президента і Виконавчого комітету УЄФА та рапорту адміністрації УЄФА;
- приймання аудиторського звіту, а також управління генеральними рахунками й бюджетом;
- вибори президента УЄФА;
- вибори нових членів Виконавчого комітету УЄФА;
- вибори європейських членів Виконавчого комітету ФІФА;
- вибори аудиторської організації;
- внесення поправок до Статуту УЄФА;
- обговорення і прийняття рішень щодо різних пропозицій;
- обговорення заявок на вступ до УЄФА;
- виключення асоціацій зі складу європейської футбольної спілки;
- рішення щодо зняття або продовження дискваліфікації тієї чи іншої асоціації, члена Виконкому або члена будь-якого іншого органу УЄФА;
- обговорення пропозицій щодо звільнення членів виконкому або членів дисциплінарних органів УЄФА;

- прийняття й обговорення результатів Конгресу ФІФА;
- прийняття й обговорення протоколу попереднього Конгресу УЄФА;
- присудження звання почесного члена.

Позачерговий Конгрес УЄФА скликається Виконавчим комітетом УЄФА, а також на письмове прохання п'яти або більше національних асоціацій, що належать до складу європейської футбольної спілки. Асоціації повинні зробити подання, які питання вони хотіли б увести до порядку денного.

Комітети

Дев'ятнадцять комітетів залучено до процесу визначення політики УЄФА щодо питань розвитку європейського футболу. Вони обговорюють різноманітні актуальні аспекти – від медицини та трансферів до фінансів та формату змагань УЄФА, а також надають консультації та рекомендації. Крім того, комітети подають пропозиції на розгляд Виконкому УЄФА, який своєю чергою може передати їм частину своїх обов'язків. Комітети та експертні комісії УЄФА мають консультативні функції, хоча за рішенням Виконкому вони можуть і приймати певні рішення.

Склад, представництво та голова

Якщо інше не обумовлене окремо, тоді комітет має такий склад:

- голова (як правило, член Виконавчого комітету), який представляє комітет, призначає дати зустрічей, відповідає за належну роботу комітету та звітує про неї перед Виконкомом;
- заступник голови (як правило, теж член Виконкому);
- перший, другий та третій віце-голови (як правило, президенти національних асоціацій УЄФА);
- кілька інших членів, необхідних для належної роботи комітету.

Виконавчий комітет за потреби може вводити до складу комітету додаткових членів. У одному комітеті не можуть працювати два чи більше представники однієї національної асоціації (за винятком кооптованих членів або членів Комітету клубних змагань). Кожна національна асоціація УЄФА представлена в системі комітетів щонайменше двома представниками.

За відсутністю голови або у випадку, якщо він не може брати участь у засіданні через конфлікт інтересів, його функції виконує заступник. Якщо ж і він не може цього робити, тоді його обов'язки перебирає на себе старший із присутніх віце-голів.

Експертні комісії

Експертні комісії складаються з голови, заступника голови та певної кількості членів, необхідних для належної роботи.

Члени експертних комісій мають відповідати таким критеріям:

- a) бути віком до 70 років;
- б) мати фахові знання у відповідній сфері;
- в) добре володіти однією з офіційних мов УЄФА (розмовними та письмовими навичками).

Склад, представництво та голова

Голову комісії та його заступника призначає Виконавчий комітет. За відсутністю голови або у випадку, якщо він не може брати участь у засіданні або його окремій частині через конфлікт інтересів, то його функції виконує заступник. Якщо ж і він не може цього робити, тоді на початку засідання присутні члени комісії обирають тимчасово виконувача обов'язків голови. Голова комісії регулярно звітує перед головою комітету, до сфери діяльності якого належить конкретна комісія.

Органи футбольного правосуддя УЄФА

Органи футбольного правосуддя УЄФА:

1. Контрольно-дисциплінарна інстанція.
2. Апеляційна інстанція.
3. Дисциплінарні інспектори.

Члени органів футбольного правосуддя УЄФА можуть не належати до Виконавчого комітету або інших комітетів УЄФА. Голову та членів органів футбольного правосуддя обирає Виконком УЄФА терміном на чотири роки серед кандидатів, запропонованих національними асоціаціями УЄФА.

Юрисдикцію та порядок судочинства органів футбольного правосуддя визначає Дисциплінарний статут УЄФА.

Контрольно-дисциплінарна інстанція (КДІ)

Контрольно-дисциплінарна інстанція складається з голови й дев'яти членів, з них обирається троє заступників голови. Як правило, КДІ приймає рішення в присутності всіх членів. Хоча і три члени становлять кворум. Винятки регламентуються відповідними дисциплінарними нормами УЄФА, які в окремих випадках дозволяють навіть одному членові КДІ приймати рішення.

Апеляційна інстанція (АІ)

Апеляційна інстанція складається з голови, двох його заступників і дев'яти членів. Три члени становлять кворум. Винятки регламентуються відповідними дисциплінарними нормами УЄФА, які дозволяють голові або одному з заступників голови приймати рішення одноосібно в письмовому вигляді.

Дисциплінарні інспектори

Дисциплінарні інспектори призначаються Виконавчим комітетом і представляють УЄФА на дисциплінарних слуханнях. Інспектори можуть порушувати розгляд дисциплінарних справ, подавати апеляції й зустрічні апеляції, а також брати участь у проведенні розслідувань.

Адміністрація

Адміністрація УЄФА працює під керівництвом генерального секретаря УЄФА. До обов'язків адміністрації належить втілення в життя рішень Конгресу, Виконавчого комітету та президента, конференцій, підготовка до засідань Конгресу, Виконавчого та інших комітетів, а також конференцій, ведення протоколів цих заходів, виконання повсякденних справ УЄФА, впорядкування та збереження архіву УЄФА, зв'язки з громадськістю.

Адміністрація УЄФА базується в Будинку європейського футболу в Ньоні (Швейцарія). Штаб-квартира була відкрита 22 вересня 1999 року, а з 5 жовтня офіційно розпочала свою роботу. Десять років потому чинні та колишні співробітники УЄФА зібралися на святкуванні ювілею з дня відкриття. У жовтні 2010 року відкрито новий адміністративний будинок Європейської футбольної спілки в Ньоні. На урочистій церемонії в Швейцарії були присутні керівники усіх

всі національних асоціацій УЄФА, а також члени Виконавчого комітету організації.

Нова будівля «Ла-Клар'єр» розміщена на березі Женевського озера навпроти Будинку європейського футболу в Ньоні. Тут працюють близько 200 співробітників УЄФА. Перший камінь у фундамент новобудови був закладений у січні 2009 року. Чотириповерховий «Ла-Клар'єр» відповідає високим технологічним та екологічним стандартам.

Почесні члени

УЄФА за пропозицією Виконавчого комітету УЄФА може надати статус почесного президента або почесного члена організації особам, які зробили вагомий внесок у розвиток європейського футболу. Почесний президент має можливість як консультант брати участь у засіданнях Конгресу УЄФА та Виконкому, але без права голосу. На тих самих умовах почесні члени можуть брати участь у Конгресі.

*Фото. Леннарт Йоханссон (Швеція).
Почесний президент УЄФА*

Почесні члени УЄФА

Герхард Аінгнер (Німеччина), Ханс Бангертер (Швейцарія), Егідіус Браун (Німеччина), Дес Кейсі (Ірландія), Жан Фурне-Фаяр (Франція), Вячеслав Колосков (Росія), Герхард Майер-Форфельдер (Німеччина),

Антоніо Матаррезе (Італія), Джозеф Міфсуд (Мальта), Пер-Равн Омдаль (Норвегія), Джанджорджо Шпісс (Швейцарія).

XXXV черговий Конгрес УЄФА

Двадцять другого березня делегати XXXV чергового Конгресу УЄФА в Парижі переважною більшістю голосів переобрали Мішеля Платіні президентом УЄФА на другий чотирирічний термін, тобто до 2015 року.

На Конгресі також відбулися вибори семи членів Виконавчого комітету УЄФА на період з 2011 до 2015 року.

Обрано в першому турі абсолютною більшістю голосів (половина дійсних голосів плюс один голос) таких делегатів:

- Анхель Марія Вільяр Льона (Іспанія) – 47;
- Шенес Ерзік (Туреччина) – 42;
- Григорій Суркіс (України) – 38;
- Петер Жійерон (Швейцарія) – 40 (новий член виконкому);
- Борислав Михайлов (Болгарія) – 28 (новий член виконкому);
- Сергій Фурсенко (Росія) – 27 (новий член виконкому).

В другому турі простою більшістю обрано:

- Мірча Санду (Румунія) – 15.

Решта кандидатів отримали в другому турі таку кількість голосів:

- Лютаурас Варанавічюс (Литва) – 12;
- Жілберту Мадаїл (Португалія) – 10;
- Іван Гашек (Чехія) – 8;
- Франсуа де Кеерсмакер (Бельгія) – 5;
- Гжегож Лято (Польща) – 2;
- Норман Дарманін Демайо (Мальта) – 1.

Також були обрані (або переобрані) три європейські члени Виконавчого комітету ФІФА на період з 2011 до 2015 року:

1. Мішеля Платіні (Франція) автоматично обрано віце-президентом ФІФА в силу займаної посади президента УЄФА.

2. Анхеля Марію Вільяр Льона (Іспанія) обрано шляхом акламації.

3. Тео Цванцигера (Німеччина) обрано шляхом акламації (новий член Виконкому).

Крім того, делегатів Конгресу поінформували про те, що чотири британські асоціації, згідно зі статутом ФІФА, висунули голову

Футбольної асоціації Північної Ірландії Джима Бойса на пост віце-президента ФІФА.

Серед інших прийнятих конгресом рішень – затвердження фінансового звіту за сезон 2009/10 та бюджету на сезон 2011/12 р.

Антоніо Матаррезе (Італія) і Джозефу Міфсуду (Мальта) було присуджено звання почесних членів УЄФА.

Після закриття XXXV чергового Конгресу УЄФА виконком провів перше засідання в новому складі і призначив п'ять віце-президентів УЄФА:

- перший віце-президент УЄФА – Шенес Ерзік;
- другою віце-президент УЄФА – Джеффрі Томпсон;
- третій віце-президент УЄФА – Анхель Марія Вільяр Льона;
- четвертий віце-президент УЄФА – Маріос Лефкарітіс;
- п'ятий віце-президент УЄФА – Джанкарло Абете;

1.4. Національні асоціації як частини європейської футбольної сім'ї

УЄФА є керівним футбольним органом Європи і має бачення свого завдання, яке полягає в об'єднанні зусиль усієї європейської футбольної сім'ї на благо розвитку гри й підвищення її привабливості.

Основні завдання УЄФА:

- вирішення усіх питань, що стосуються європейського футболу;
- популяризація футболу на території Європи на засадах взаєморозуміння й чесної гри;
- організація і проведення міжнародних футбольних змагань і турнірів на європейському рівні;
- запобігання будь-яким акціям і діям, які можуть поставити під загрозу регулярне проведення матчів або турнірів;
- слідкувати за тим, щоб спортивні цінності переважали над комерційними інтересами;
- розподіл доходів від футболу відповідно до принципів солідарності.

УЄФА підтримує діяльність усіх 53 національних асоціацій і всіляко сприяє процвітанню турнірів УЄФА.

1.5. Одинадцять цінностей

Насамперед – футбол

У своїй діяльності УЄФА мусить керуватися, передусім, інтересами футболу. Футбол – насамперед гра, а вже потім продукт. Насамперед – спорт, а вже потім ринок. Насамперед – шоу, а вже потім бізнес.

Структура піраміди

У міжнародному та європейському футболі автономність спорту відображається в структурі футбольної піраміди. ФІФА, УЄФА та національні асоціації працюють пліч-о-пліч, намагаючись вирішувати, де це

можливо, проблеми на місцевому рівні. Це дозволяє максимально ефективно відстоювати інтереси футболу.

Єдність та лідерство

В УЄФА немає місця диктаторству. УЄФА і надалі зберігатиме за собою керівну роль, підтримуючи взаємну згоду. Окрім національних асоціацій, у рамках діяльності Стратегічної ради УЄФА з професіонального

футболу залучаються до прийняття рішень усі зацікавлені сторони європейського футболу (ліги, клуби, гравців). УЄФА прагне тіснішої співпраці з уболівальниками, без яких професіональний футбол годі уявити.

Чесне управління та автономність

УЄФА та національні асоціації дотримуються принципів чесного управління: відкритість, демократія, прозорість та відповідальність. Саме тому УЄФА захищає автономність

футбольних структур, щоб вони під керівництвом національних асоціацій були інстанціями, що приймають остаточні рішення щодо футбольних питань без втручання органів державної влади.

Масовий футбол та солідарність

Найпопулярніший у світі вид спорту безпосередньо залежить від дитячо-юнацького та аматорського футболу, яким займаються чоловіки, жінки та діти в різних куточках нашої планети. Професіональний футбол є лише

вершинкою айсберга. УЄФА і надалі відстоюватиме інтереси футболу та докладатиме додаткових зусиль, щоб суспільство одержувало більшу користь від занять спортом. Оскільки сила футболу полягає в його дитячо-юнацькому та любительському секторі, то ми повинні, відповідно до законодавства, зберігати місцеву, регіональну та національну самобутність футболу.

Захист та освіта молоді

Як головний орган управління європейським футболу УЄФА несе спортивну та моральну відповідальність. Міжнародні трансфери молодих футболістів супроводжуються значними ризиками. Не слід забувати,

що гравці, котрим ще не виповнилося 18 років, це діти та підлітки. Ми прагнемо захистити майбутнє дітей у футболі та вберегти їх від впаду за кордон у занадто юному віці.

Спортивна честь та парі

Букмекерство приносить великий прибуток футболу, проте одночасно і великі ризики, загрожуючи чесності турнірів. Немає нічого поганого в тому, що футбол отримує частину доходів від тоталізатора. Однак

наше першочергове завдання – і надалі захищати футбол від корупції та належним чином проводити змагання, зберігаючи справжній дух гри.

Фінансовий «фейр-плей» та баланс витрат

УЄФА дотримується принципів «фейр-плей» як на полі, так і за його межами. Повага до правил чесної гри у фінансових питаннях сприяє прозорості та відповідальності, що своєю

чергою допомагає захищати спортивну складову футболу та, власне, самі клуби. Це змушуватиме клуби не накопичувати борги й опинитися на межі банкрутства або зникнення, а спонукатиме їх провадити свою діяльність відповідно до реальних фінансових можливостей.

Національні збірні та клуби

Змагання національних збірних та клубів – життєво важливі та взаємодоповнювальні елементи сучасного футболу. УЄФА продовжуватиме підтримувати та зміцнювати баланс між обома його секторами, бо від

цього безпосередньо залежить розвиток гри на національному, європейському й міжнародному рівнях.

Повага

Наявність поваги – це одна з головних умов, без якої годі уявити існування сучасного футболу. Повага до футболу – це поєднання багатоманітності, благородства, здоров'я гравців, правил гри, арбітрів, суперників

та вболівальників. Відповідно у футболі не має бути та ксенофобії, корупції та допінгу. Футбол об'єднує людей та змушує їх забувати про відмінності. Футбол має бути взірцем для всіх.

Європейська спортивна модель та специфіка спорту

УЄФА – європейська організація, котра відстоює інтереси європейської моделі спорту. Її характерними рисами є фінансова солідарність між різними рівнями європейського

спорту та відкритість турнірів, що забезпечується системою переходів між дивізіонами, тобто принципом підвищення та пониження в класі. Саме на цьому ґрунтується спорт загалом та футбол зокрема. УЄФА зобов'язується захищати цю модель, тому що футбол не можна класифікувати як певний вид економічної діяльності. І він не може таким вважатися. УЄФА планує і надалі оберігати унікальну природу спорту та вневніти, що наші аргументи врешті-решт почувати заради самого футболу.

Історія створення чемпіонату Європи

2.1. Передумови створення чемпіонату Європи

Фото. Анрі Делоне.
Перший Генеральний
секретар УЄФА

Європа, що заклала підвалини розвитку футбольного інтернаціоналізму, заснувавши 1904 року ФІФА, що дала світові безліч грандіозних ідей з організації та проведення різних цікавих змагань і є джерелом золотого фонду гравців і функціонерів міжнародного футболу, до 1954 р. не мала своєї континентальної конфедерації і до 1958 р. – регіонального турніру для національних збірних команд.

Ідею проведення самостійного турніру для європейських національних збірних висунув далекого 1927 року Генеральний секретар французької футбольної федерації Анрі Делоне на одній із нарад ФІФА, де він активно працював разом зі своїм другом і колегою Жюлем Римі. Однак пропозиція не знайшла жодної підтримки, оскільки була очевидно передчасною, і потонула у вирі проблем з організації чемпіонатів світу та підняття престижу олімпійських турнірів. Але головна причина несприйняття цього задуму полягала в іншому: в Європі не було своєї регіональної конфедерації, здатної організувати й контролювати такі турніри. А пізніше Римі, якого згодом назвали «батьком світових першостей», відразу вловив у пропозиції Делоне певну загрозу – адже саме Європа панувала у ФІФА і, без сумніву, була центром світового футболу, в якому були зосереджені кращі футбольні кадри, включаючи тренерів, гравців і функціонерів.

Тому поява ще одного великого турніру для збірних команд у міжнародному календарі того часу могла внести розлад у нестійке становище світового футбольного руху, адже ФІФА не мала такого авторитету, яким володіє сьогодні – згадаймо хоча б довоєнні демарші британських асоціацій (Англії, Шотландії, Північної Ірландії та

Уельсу), які бойкотували перші три чемпіонати світу та неодноразово виходили й повертали ся в Міжнародну асоціацію.

Проте ідея «сера Генрі», як часто називали Анрі Делоне, який був вихідцем з англійської родини, що оселилася у Франції, знайшла чимало прихильників, і найактивнішим із них був італієць Отторіно Барассі – Генеральний секретар, а згодом президент Федерації футболу Італії. Навесні 1951 р. Барассі представив ФІФА свій проєкт європейських турнірів, в основу якого був покладений кубковий принцип; півфінали і фінал – за його задумом повинні були проводитися в одній країні. На жаль, цей документ так і не побачив світ.

Але ентузіасти не заспокоїлися. Перший важливий крок до консолідації європейських футбольних асоціацій було зроблено 27 травня 1952, коли після тривалого й докладного листування в Цюріху зустрілися А. Делоне, О. Барассі і Генеральний секретар Бельгійської королівської футбольної спілки Жозе Краай. Ця авторитетна у світовому футболі трійка спортивних діячів уперше детально обговорила питання створення Європейської футбольної спілки та розпочала дипломатичні дії з двох сторін: пропагуючи свою ідею серед європейських футбольних федерацій і одночасно готуючи сприятливий ґрунт для позитивної реакції на свої дії з боку чиновників ФІФА. Причому останнє було дуже важливим, знаючи консервативний характер Міжнародної футбольної асоціації. Активні наступальні дії трійки і її одиодумців майже одразу дали свої результати. Уже через рік у Парижі представники двадцяти футбольних федерацій затвердили комітет з підготовки установчої конференції Європейського футбольного союзу.

До комітету були обрані А. Делоне і О. Барассі. Ця історична конференція, в якій головував О. Барассі, відбулася 15 червня 1954 р. на Базелі, напередодні 5-го чемпіонату світу. У ній взяли участь представники понад 20 європейських країн. Конференція винесла рішення про створення Європейського союзу футбольних асоціацій (УЄФА) й обрала його перший виконавчий комітет, у складі якого були: Йозеф Гері (Австрія), Джордж Грем (Шотландія), Анрі Делоне (Франція), Жозе Краай (Бельгія), Еббе Шварц (Данія), Густав Шабеш (Угорщина). Через тиждень ця шістка на своєму засіданні в Берні вибрала й першого президента УЄФА. Ним став голова Дан-

ського футбольного союзу Е. Шварц. Віце-президентом був затверджений Й. Гері, генеральним секретарем – А. Делоне.

Виконком, який зібрався наприкінці жовтня 1954 р. в Копенгагені, доручив А. Делоне, Ж. Краай і Д. Грему підготувати до початку березня наступного року (у Відні повинен був відбутися 1 конгрес УЄФА) пропозиції з проведення першого континентального турніру для національних збірних команд.

Власне, вже тоді в кулуарах неофіційно обговорювали три варіанти європейської першості:

1) ігри проходять у групах, а сам турнір є відбірковим до чергового чемпіонату світу;

2) змагання проводяться в проміжку між чемпіонатами світу в рік Олімпійських ігор за кубковою системою;

3) першість організовується за Ліговим принципом і проводиться впродовж сезону.

На Віденському конгресі потрібно було зробити вибір. Березневий Відень зустрів учасників конгресу 1955 року снігопадом і густим туманом. Туманними вийшли й рішення про долю європейського чемпіонату. Вже після перших слів виступу Ж. Краая, який знайомив делегатів з розробленим проектом змагання, стало зрозуміло, що він зроблений із заподадливим ставленням до ФІФА, щоби Міжнародна асоціація не побачила в європейському проекті конкуренцію Кубку світу. Саме тому так наполегливо підкреслювалася думка про те, що першість Європи має стати кваліфікаційною стадією світових чемпіонатів. Але, незважаючи на те, що Ж. Краая підтримали Д. Грем і президент УЄФА Е. Шварц, ця ідея не знайшла схвальних відгуків в учасників конгресу. Італієць О. Барассі і один із керівників Футбольної спілки Югославії Михайло Андрейєвіч, висловлюючи думку більшості, аргументували незгоду з цим проектом тим, що він ставить під загрозу проведення регіональних змагань в Європі й позбавляє багато національних команд можливості виступити у двох цікавих і престижних турнірах.

Частина делегатів була взагалі проти чемпіонату для збірних, їх цілком влаштував би тільки клубний турнір. У результаті бурхливих дебатів конгрес доручив виконкому підготувати новий проект європейської першості і представити його для обговорення та затвердження через рік.

Однак на конгресі УЄФА, що пройшов у червні 1956 р. в Лісабоні, вдалося тільки затвердити новий склад комісії з розробки проекту, до якої увійшли француз П'єр Делоне, син померлого в листопаді 1955 р. Лірі Делоне, угорець Г. Шебеш, австрієць Альфред Фрей, іспанець Агустін Пухоль, грек Костянтин Константарас і поляк Лешек-Юліуш Рильський. Ця комісія зупинилася на кубковому варіанті турніру, розробивши детальний тимчасовий план: кваліфікаційні матчі провести з серпня 1958 до березня 1959 р., 1/8 фіналу – з квітня до жовтня 1959 р., 1/4 фіналу – з листопада 1959 до травня 1960 р., а заключний фінальний турнір чотирьох кращих команд організувати в період між 15 червня і 15 липня 1960 р. в одній країні. Комісія закінчила свою роботу в лютому 1957 р., а 27 березня в Кельні на черговому засіданні виконкому УЄФА вже обговорювався проект під назвою «Кубок європейських націй». Цей документ так сподобався П. Шварцману, що він, не дочекавшись чергового конгресу, опублікував його в першому офіційному бюлетені УЄФА, який вийшов у травні того ж року.

Доброчинливий відгук на цей документ, здавалося б, напророкував би безпроблемне затвердження на конгресі. Але, всупереч очікуванню президента УЄФА, конгрес, що відбувся 28 червня 1957 р. в Копенгагені, вилився в гостру дискусію. З двадцяти семи присутніх делегатів за втілення в життя запропонованого проекту проголосувало лише п'ятнадцять. Несподівано різко проти турніру виступили представники Бельгії, Нідерландів, Італії, ФРН і всіх чотирьох британських делегацій. Як основний аргумент вони виставляли надмірну зайнятість гравців у національних чемпіонатах. А головне, – вони просто не вірили в те, що нові змагання стануть популярними серед уболівальників. Незаважко було здогадатися, що за цими доказами стояли інтереси потужних європейських клубів, зацікавлених у розширенні клубних регіональних турнірів – «Кубка європейських чемпіонів» і «Кубка Ярмарків», що набирали силу і приносили чималі доходи. Проте після тривалих дебатів проект все ж таки затвердили.

Останню спробу не допустити проведення турніру зробили делегації Великобританії та ФРН на черговому конгресі УЄФА за чотири дні до першого матчу 6-го чемпіонату світу в Швеції. Делегатів отагли в нову дискусію про доцільність організації Кубка Європи, після якої знову проводилося голосування. Його підсумок – 15:7 на

користь нового турніру (інші вісім делегацій утрималися). Рубікон був пройдений. 6 червня 1958 року в залі «Клубу мандрівників» стокгольмського готелю «Форест» відбулося жеребкування першого кола Кубка європейських націй, під час якого голова Федерації футболу Франції П'єр Пошоне передав у дар УЄФА копію античної амфори четвертого тисячоліття до нашої ери.

Трофей переможців чемпіонатів Європи

*Фото. Кубок Анрі Делоне,
який вручали командам-переможцям
чемпіонатів Європи з 1960 до 2008 року*

Кубок названо на честь колишнього очільника Федерації футболу Франції та першого Генерального секретаря УЄФА, який обіймав цю посаду з 15 червня 1954 до 9 листопада 1955 року, – Анрі Делоне.

Ідея виготовлення оригінального трофею належить синові Анрі Делоне, П'єру. Серце його батька зупинилося 1955 р., тож він так і не дожив до здійснення своєї мрії. Однак пам'ять про його внесок у справу народження континентального чемпіонату увіковічено в головному призі європейського футболу.

Починаючи з першого в історії європейського турніру, чемпіона нагороджували кубком Анрі Делоне, він зберігав його 4 роки до наступного чемпіонату.

З часом УЄФА забажала не лише отримати якісніший трофей, але й збільшити його розміри. Оригінал, на думку УЄФА, вже був просто замалим.

Тож сучасний кубок повніше відображає розмах та вагу найпрестижнішого футбольного турніру Європи.

Невеличкі зміни оригінальної версії передбачають збільшення постаменту та розширення площі для гравіювання імен тріумфаторів.

Фото. Новий Кубок Анрі Делоне, який вручають командам-переможцям чемпіонатів Європи після 2008 року

Сучасна версія призу на 18 сантиметрів вища та на два кілограми важча за оригінал. Теперішній Кубок Анрі Делоне має 60 сантиметрів завдовжки та важить 8 кілограмів.

На відміну від оригіналу, який виготовила майстерня «Chobillon goldsmith» та згодом викупив Артю Бертран, нову версію створила компанія «Asprey London». Вона добре відома на ювелірному ринку та має багату історію виготовлення престижних призів, яка

сягає аж 1948 року, коли її дочірня компанія «Garrard» створила кубок Америки.

У червні 2008 року капітан збірної Іспанії Ікер Касільяс мав честь першим здійняти над головою оновлений Кубок Анрі Делоне, який уже десятки років асоціюється з чемпіонатом Європи.

2.2. Чемпіонат Європи з футболу

Чемпіонат Європи з футболу – головні змагання національних збірних, що проводяться під керівництвом УЄФА. Змагання почали проводити з 1960 року, і відбуваються вони між чемпіонатами світу. Спочатку турнір мав назву «Кубок європейських націй», а в 1968 році її змінили на «Чемпіонат Європи з футболу».

Команди, які беруть участь у фінальній частині турніру, визначаються у кваліфікаційних турнірах. До 1968 року команди-учасниці фінальних змагань визначалися в домашніх і виїзних матчах між собою, починаючи з 1968 року збірні проходили кваліфікацію спочатку у відбіркових групах, потім у плей-оф (переможці груп грали між собою у стадії 1/4 фіналу), перш ніж потрапити у фінальну частину. До 1980 року місце проведення турніру вибирали серед країн, що пройшли відбірковий турнір і потрапили у фінальну частину чемпіонату. Після збільшення кількості учасників (1980 рік) чемпіонату Європи команда-господар автоматично потрапляла у фінальну частину. За всю історію 12 країн приймали чемпіонат Європи, причому дві з них двічі – Італія та Бельгія, а, враховуючи майбутній турнір 2016 року, Франція стане триразовим господарем головних змагань Європи.

До 1980 року тільки 4 команди брали участь у фінальній частині турніру, з 1980 до 1996 року – 8 збірних, з 1996 року – 16 збірних, а 2016 року у фінальній частині чемпіонату вперше візьмуть участь 24 команди. Фінальні турніри чемпіонатів Європи проводяться раз на 4 роки, проте разом із відбірковим турніром він триває 2 роки. У фінальному турнірі, який відбувається впродовж місяця в заздалегідь обраній країні, яка приймає чемпіонат, беруть участь 16 команд: 15 команд, які отримали таке право за підсумками відбіркового турніру, і збірна країни – господар змагань (2000, 2008 року

го подарими чемпіонату були 2 країни, 2012 року утретє чемпіонат пройде у двох країнах).

У відбіркових змаганнях чемпіонату Європи 2008 року брало участь 50 команд. Остання на сьогоднішній момент фінальна частина чемпіонату Європи проходила з 7 до 29 червня 2008 року в Австрії і Швейцарії.

Починаючи з 1960 до 2016 року кількісний склад учасників фінальних частин чемпіонату Європи поступово збільшується (табл.6).

Таблиця 6

Кількісний склад та умови проведення фінальних частин чемпіонатів Європи з футболу в період 1960 – 2016 рр.

Рік	Кількість команд	1-й етап	2-й етап
1960	4	-	плей-оф
1964	4	-	плей-оф
1968	4	-	плей-оф
1972	4	-	плей-оф
1976	4	-	плей-оф
1980	8	2 групи по 4 команди	2 команди, які зайняли 1-ше місце в групах, грали у фіналі
1984	8	2 групи по 4 команди	4 команди, які зайняли 1-2 місце в групах, грали в плей-оф
1988	8	2 групи по 4 команди	4 команди, які зайняли 1-2 місце в групах, грали в плей-оф
1992	8	2 групи по 4 команди	4 команди, які зайняли 1-2 місце в групах, грали в плей-оф

Продовження таблиці 6

Рік	Кількість команд	1-й етап	2-й етап
1996	16	4 групи по 4 команди	8 команд, які зайняли 1-2 місце в групах, грали в плей-оф
2000	16	4 групи по 4 команди	8 команд, які зайняли 1-2 місце в групах, грали в плей-оф
2004	16	4 групи по 4 команди	8 команд, які зайняли 1-2 місце в групах, грали в плей-оф
2008	16	4 групи по 4 команди	8 команд, які зайняли 1-2 місце в групах, грали в плей-оф
2012	16	4 групи по 4 команди	8 команд, які зайняли 1-2 місце в групах, грали в плей-оф
2016	24	6 групи по 4 команди	12 команд, які зайняли в групах 1-2 місце і 4 кращих команд, що зайняли третє місце

2.3. Формат турніру. Кваліфікація

Відбіркові, або кваліфікаційні, змагання проводяться для того, щоб зменшити кількість учасників і відібрати найсильніших для участі у фінальному турнірі. Групи формує комітет УЄФА використовуючи жеребкування команд. Жеребкування проводиться на основі кваліфікаційного раунду до чемпіонату світу і за результатами попереднього чемпіонату Європи. Рейтинг команд формується за таким принципом: кількість очок, отриманих за матчі команди, ділиться на кількість матчів, обчислюється середня кількість очок за матч, а у тому випадку, якщо команда не грала один або два попередні турніри, використовуються результати останнього кваліфікаційного змагання.

Якщо дві команди мають однакову середню кількість очок за матч, тоді комітет визначає їхню позицію в рейтингу на основі таких показників:

1. Коефіцієнт зіграних матчів.
2. Середня різниця голів в одному матчі.
3. Середня результативність матчів.
4. Середня результативність виїзних матчів.
5. Жеребкування.

Кваліфікаційний етап проводиться за груповим форматом, визначення складу груп відбувається через жеребкування команд у кошиках, які вже розподілені згідно з рейтингом. Жеребкування відбувається після кваліфікаційного етапу до чемпіонату світу. Для прикладу, у кваліфікаційному раунді до чемпіонату Європи 2008 року боротьба велася в 7 групах (6 груп по 7 команд і 1 група по 8 команд).

Кваліфікаційна група – своєрідна ліга, де є одна або дві команди з високим рейтингом. Команди одна з одною грають вдома і на виїзді, змагаючись за вихід у фінальну частину. Очки нараховуються таким чином:

три очки – за перемогу, 1 – за нічию і 0 – за поразку. Після всіх зіграних матчів визначається переможець групи. Переможці груп виходять у фінальну частину.

Якщо у двох і більше команд однакова кількість очок, то застосовуються такі критерії для визначення кращої з них:

1. Найбільша кількість очок, здобутих у іграх між собою.
2. Різниця голів у матчах двох або більше команд, які змагаються між собою.
3. Кількість голів, забитих у матчах двох або більше команд, які змагаються між собою.
4. Кількість голів, забитих на виїзді в матчах двох або більше команд, які змагаються між собою.
5. Різниця м'ячів у всіх матчах команд у груповому етапі.
6. Кількість голів, забитих у всіх матчах команд у груповому етапі.
7. Кількість голів, забитих на виїзді в усіх матчах команд у груповому етапі.
8. Рейтинг «Фейер-плей».
9. Жеребкування.

Друге місце за підсумками відбіркових турнірів визначалося по-різному. 1996 року шість кращих команд, які займали другі місця, потрапляли у фінальну частину. Дві найгірші команди, що займали другі місця, грали стикові матчі (ними стали Ірландія й Нідерланди, між ними був проведений додатковий матч, який виграла команда Нідерландів і потрапила у фінальну частину чемпіонату 1996 року). Під час відбіркових змагань до фінальної частини чемпіонатів Європи 2000 і 2004 років команди, які стали другими, грали стикові матчі. У відборах на чемпіонат 2000 року краща з других команд автоматично потрапляла у фінальну частину (нею стала Португалія). За такими ж принципами проводиться відбір до фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року. У відборі на чемпіонат 2008 року всі, хто займав другі місця, автоматично кваліфікувалися у фінальну частину.

Важливим є таке доповнення: якщо дві команди в особистому матчі борються за друге місце в групі, а кількість здобутих ними очок і різниця голів перед матчем були рівні, то у випадку нічиєї призначається додатковий час. У випадку нічиєї в додатковий час все вирішує серія пенальті.

За всю історію 57 різних збірних брали участь у відбіркових змаганнях. Це всі нинішні країни, члени УЄФА, а також СРСР, Чехословаччина, Югославія і НДР. Збірна СНД не брала участь у відбіркових змаганнях, вона почала відразу грати у фінальній частині чемпіонату Європи 1992 року. У відбірковому турнірі до чемпіонату Європи 2004 року національна збірна Югославії розпочала кваліфікацію як Югославія, а закінчила як Сербія і Чорногорія.

Історичні віхи чемпіонатів Європи

Перший фінал відбувся в Парижі між СРСР і Югославією 1960 року. Перемогу святкувала збірна СРСР, забивши переможний м'яч у додатковий час.

1968 року було змінено назву турніру, а також було змінено формат проведення відбіркового турніру. У 8 групах команди грали одна з одною 2 рази, збірні, які посіли перше місце, потрапляли до чвертьфіналу. Післяматчевих пенальті при нічийному результаті тоді не було, і команда Італії змогла потрапити у фінал завдяки жеребу.

1972 року при нічийному результаті жереб замінили післяматчевими пенальті.

1980 року УЄФА ввела новий формат чемпіонату. Тепер замість 4 збірних 8 команд брали участь у фінальній частині, вперше країна господар отримувала місце у фінальній частині автоматично. Усі команди розбивалися на 2 групи, збірні грали одна з одною, після чого переможці групи потрапляли до фіналу.

1984 року формат турніру був трохи змінений, тепер 2 кращі збірні виходили з групи і потрапляли у півфінали. Матч за третє місце відмінено.

1992 року турнір проходив під час політичної нестабільності в Європі. Збірну Югославії, що потрапила у фінальну частину чемпіонату, викинули з турніру перед самим початком через санкції проти цієї країни. Збірна Данії, замінивши Югославію, змогла виграти чемпіонат, обігравши у фіналі Німеччину 2:0. Команду СРСР, що перемогла у своїй підбірковій групі, замінила команда СНД.

На чемпіонаті 1996 року було запроваджено новий формат турніру. Тепер 16 збірних розбивалося на 4 групи, команди, які зайняли 1-ше і 2-ге місце потрапляли до чвертьфіналу. Введено правило «золотого гола».

2000 року вперше чемпіонат Європи приймали відразу 2 країни: Польща та Нідерланди.

2004 року замість «золотого гола» ввели правило «срібного гола».

2008 року правило «срібного гола» скасовано.

Чемпіонат Європи 2012 року

Вибір країни-господаря, яка мала приймати фінальну частину чемпіонату Європи, було розпочато з відбору 5 заявок на проведення, які представили 7 країн: Хорватія/Угорщина (спільна заявка), Греція, Італія, Польща/Україна (спільна заявка) та Туреччина.

8 листопада 2005 комітет УЄФА зменшив кількість заявок до 3-х шляхом голосування.

31 травня 2006 було завершено 2 фазу відбору після подання детальнішої інформації країнами учасниками.

Право прийняти чемпіонат Європи з футболу 2012 року надано Україні й Польщі. Про це оголосив 18 квітня 2007 голова УЄФА Мішель Платіні на церемонії в місті Кардіффі (Уельс). Платіні, обраний головою УЄФА за підтримки федерації зі Східної Європи, також не мав нічого проти українсько-польської заявки. Ще до виборів на пост глави УЄФА Платіні говорив, що ставить за мету своєї програми поширення футболу у Східній Європі. Принаймні, розкриваючи пакет, де було написано назву переможця, Платіні задоволено посміхався.

Таблиця 7

Результати голосування за право проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року

Кандидат	Попередня атестація	Перше голосування	Друге голосування
Польща/Україна	+	7	8
Італія	+	11	4
Хорватія/ Угорщина	+	9	0
Туреччина	+	6	—
Греція	+	2	—
Азербайджан	?	—	—
Румунія	?	—	—
Росія	?	—	—

У табл. 7 наведено результати голосування, в яких Україна й Польща одержали вісім голосів із дванадцяти, перемігши, таким чином, у першому турі голосування. Лише чотири члени виконавчого комітету підтримали заявку Італії.

Чемпіонат Європи з футболу 2012 року стане 14 чемпіонатом Європи з футболу. Турнір, який проводитимуть спільно Україна та Польща, розпочнеться 8 червня 2012 року і завершиться 1 липня 2012 року. В історії України та Польщі це буде перший турнір високого рангу.

Він дасть можливість усім шанувальникам улюбленої гри краще познайомитися з країнами-організаторами європейської футбольної першості. Євро-2012 – останній чемпіонат Європи, у фінальному раунді якого візьмуть участь 16 команд.

Під час підготовки до Євро-2012 керівники двох держав відбрали міста, в яких відбудуться матчі, зокрема це Київ, Львів, Донецьк, Харків в Україні і Варшава, Гданськ, Вроцлав, Познань у Польщі.

Логотип Євро-2012 року

Рис. 1. Логотип чемпіонату Європи 2012 року в Україні та польщі

Одним із джерел натхнення стала витинанка – різновид мистецтва на основі вирізання з паперу декоративних візерунків та панелей, які історично використовувалися для оздоблення в сільських районах Польщі та України, символізуючи зростання, розквіт і родючість природи.

Одним з основних елементів витинанки є використання місцевої флори й фауни як джерела натхнення для витворів мистецтва. Візуальний стиль «УЄФА Євро-2012» розроблено на основі цих елементів, доміnantними кольорами в палітрі є зелень лісу, блакить води, свіжість ожини, сяйво сонця та синь неба (рис. 1).

Дизайнери також відчували, що логотип мав відображати безперервність розвитку та розквіту європейського чемпіонату, а також усього континентального футболу. Ідея полягала у створенні складових

елементів дизайну й додаванні гілок до стебла квітки або дерева, що символізує УЄФА. М'яч – це сутність футболу. Займаючи головну позицію, барвисті квіти уособлюють красу та зростання обох країн, що приймають Євро-2012, які за графічним задумом дизайнерів, «відкривають себе світові, як квіти навесні».

Стебла, гілки та квіти дозволяють без будь-яких обмежень додавати до зображення логотипа основні елементи турніру, зокрема міста, які приймають, стадіони, прапори країн-учасниць, почесний трофей, та наповнювати його духом, що перетворилося в унікальний і багатобарвний вираз єдності, суперництва, спортивної майстерності та відчуття свята.

Гасло

Гасло Євро-2012 «Творимо історію разом» стане особливим розділом в історії турніру, який розпочався ще з середини минулого століття. Безсумнівно, Україна та Польща назавжди увійдуть в історію футболу, адже вперше фінальний турнір континентальної першості відбудеться на теренах Центральної та Східної Європи. Усі організатори, міста, в яких мають проходити матчі Євро - 2012, гравці та вболівальники власноруч напишуть нову сторінку в літописі європейського футболу.

Учасники турніру

Чемпіонат Європи 2012 р. відбувається трьома етапами:

1. Відбірковий турнір (матчі проводяться в групах) 2010 – 2011 рр.
2. Стикові матчі (команди, які посіли другі місця в групах) 2011р.
3. Фінальна частина 2012 р.

Відбірковий раунд.

До жеребкування кульки 51 збірної були розподілені, згідно з рейтингом, у шести кошиках. У кошиках із першого до п'ятого знаходилися кульки дев'яти збірних, у шостому кошику – шести збірних (табл. 8).

**Розподіл національних збірних команд-відбору до
Євро-2012 для жеребкування**

Перший кошик**Другий кошик**

Місце	Збірна	Рейтинг
1	Іспанія	39.964
2	Німеччина	38.294
3	Нідерланди	37.821
4	Італія	35.838
5	Англія	34.819
6	Хорватія	33.677
7	Португалія	33.26
8	Франція	32.551
9	Росія	32.477

Місце	Збірна	Рейтинг
10	Греція	31.068
11	Чехія	30.871
12	Швеція	30.695
13	Швейцарія	30.395
14	Сербія	29.811
15	Туреччина	29.447
16	Данія	29.222
17	Словаччина	28.228
18	Румунія	28.145

Третій кошик**Четвертий кошик**

Місце	Збірна	Рейтинг
19	Ізраїль	28.052
20	Болгарія	27.198
21	Фінляндія	26.827
22	Норвегія	26.210
23	Ірландія	25.971
24	Шотландія	25.646
25	Північна Ірландія	24.518
26	Австрія	24.381
27	Боснія і Гер- цеговина	24.365

Місце	Збірна	Рейтинг
28	Словенія	24.221
29	Латвія	23.303
30	Угорщина	23.048
31	Литва	22.071
32	Білорусь	21.515
33	Бельгія	21.426
34	Уельс	21.274
35	Македонія	19.009
36	Кіпр	18.791

П'ятий кошик

Шостий кошик

Місце	Збірна	Рейтинг
37	Чорногорія	18.751
38	Албанія	18.319
39	Естонія	17.792
40	Грузія	15.819
41	Молдова	15.734
42	Ісландія	15.404
43	Вірменія	15.164
44	Казахстан	14.730
45	Ліхтенштейн	13.581

Місце	Збірна	Рейтинг
46	Азербайджан	13.500
47	Люксембург	11.872
48	Мальта	11.517
49	Фарерські о.	10.620
50	Андорра	9.197
51	Сан-Марино	7.783

Жеребкування відбіркового раунду відбулося 7 лютого 2010 р. у Варшаві. Провели його видатні особи українського та польського футболу: Андрій Шевченко, Олег Блохін, а також Збігнев Бонек і Анжей Шармах.

За результатами жеребкування склад груп виглядав таким чином (табл. 9).

Таблиця 9

Розподіл національних збірних команд-учасниць відбору до Євро-2012 у дев'яти групах

Група А

1	Німеччина
2	Туреччина
3	Австрія
4	Бельгія
5	Казахстан
6	Азербайджан

Група В

1	Росія
2	Словаччина
3	Ірландія
4	Македонія
5	Вірменія
6	Андорра

Група С

1	Італія
2	Сербія
3	П. Ірландія
4	Словенія
5	Естонія
6	Фарерські о.

Група D

1	Франція
2	Румунія
3	Боснія і Герцеговина
4	Білорусь
5	Албанія
6	Люксембург

Група E

1	Нідерланди
2	Швеція
3	Фінляндія
4	Угорщина
5	Молдова
6	Сан-Маріно

Група F

1	Хорватія
2	Греція
3	Ізраїль
4	Латвія
5	Грузія
6	Мальта

Група G

1	Англія
2	Швейцарія
3	Болгарія
4	Уельс
5	Чорногорія

Група H

1	Португалія
2	Данія
3	Норвегія
4	Кіпр
5	Ісландія

Група I

1	Іспанія
2	Чехія
3	Шотландія
4	Латвія
5	Ліхтенштейн

Дев'ять переможців груп та одна найкраща друга збірна (за підсумками матчів проти команд, що посіли місця не нижче ніж п'яте) отримають прями путівки у фінальну частину. Інші вісім колективів, які фінішували другими в групах, розіграють ще чотири перепустки в раунді плей-оф.

Стикові матчі

Чотири збірні з вищими позиціями в рейтингу збірних УЄФА будуть поділені розподіленими під час жеребкування, де також визначають пари та порядок домашніх і гостьових зустрічей. Перші матчі припадають на 11 або 12 листопада, а повторні – на 15 листопада. Команда, яка забиває більше м'ячів у цих двох поєдинках, потрапляє до наступної стадії. Якщо обидва суперники мають рівну кількість м'ячів, далі проходить той, хто має кращу результативність на виїзді. За рівності й цього показника проводиться серія післяматчевих пенальті.

Фінальна стадія

Україна та Польща автоматично отримали путівку у фінальну стадію турніру. Кульки команд цих країн опиняться в першому кошику під час жеребкування. Інші збірні, які потраплять у фінальну частину, будуть розділені на чотири кошики згідно з рейтингом УЄФА. За підсумками жеребкування буде сформовано чотири групи по чотири команди. По дві найкращі збірні з кожного квартету отримують путівки у чвертьфінал. Далі змагання проводяться за системою на вибування.

Збірна команда Польщі вже виступала у фінальній частині чемпіонату Європи, на відміну від збірної України, яка вперше прийматиме участь у головних змаганнях Європи з футболу (табл. 10)

Таблиця 10

Виступ збірних команд України та Польщі у фінальних частинах чемпіонату Європи

Збірна	Кваліфіку-валася на правах	Дата виходу у фіналь-ний турнір	Участь у фінальній частині	Поспіль	Остан-ній вихід	Кращий резуль-тат
Україна	організатор	17 квітня 2007 р.	0	-	-	-
Польща	організатор	17 квітня 2007 р.	2	2	2008	груповий турнір (2008)

Міста та стадіони проведення матчів

Матчі Євро-2012 відбудуться в таких містах: Києві, Донецьку, Харкові, Львові (Україна), Варшаві, Гданську, Познані та Вроцлаві (Польща). Відкриття чемпіонату відбудеться у Варшаві, а фінал – у Києві.

Фінальну частину чемпіонату Європи з футболу прийматимуть вісім найсучасніших стадіонів-красенів. Найважливіші футбольні змагання в Європі повинні проводитися в умовах максимальної

безпеки та комфорту як для глядачів, так і для учасників змагань. Для цього в Україні та Польщі збудовано і введено в експлуатацію нісім фантастичних спортивних арен. Деякі з футбольних арен мали можливість «пройти випробування» в європейських спортивних баталіях – у матчах Ліги чемпіонів Європи та Ліги Європи, а інші стадіони відкриють «свої обійми» для глядачів та учасників лише напередодні Євро-2012. Ми ж хочемо знайомити читачів з усіма стадіонами, які приймають матчі фінальної частини чемпіонату Європи з футболу.

Стадіон «Донбас Арена»

Фото. Україна. Донецьк. Стадіон «Донбас Арена»

Інформаційна довідка:

- загальна місткість стадіону 51 504 місця;
- 2 799 місць для VIP-гостей;
- 196 місць для людей з обмеженими можливостями та осіб, які їх супроводжують;
- 1159 місць для преси;
- 45 коментаторських кабінок (по 3 посадкові місця).

Історія. Новий п'ятдесятитисячний стадіон у центрі Донецька – перший у Східній Європі, спроектований і побудований згідно з найвищими стандартами УЄФА. Після отримання акредитації УЄФА арена увійде в історію як перший стадіон Східної Європи класу «Еліт». З 8 арен України та Польщі, що готуються прийняти фінальну частину чемпіонату Європи 2012 року, першою була здана в експлуатацію в серпні 2009-го року саме «Донбас Арена». Будівництво арени тривало три роки (2006 – 2009).

Архітектурні особливості. «Донбас Арена» розміщено в парковій зоні Київського району Донецька. Вишуканий дизайн стадіону, що вирізняється з-поміж інших стадіонів овальною формою та скляним фасадом, розробила компанія «Арупспорт», яка створила арени для відомих європейських клубів «Манчестер Сіті» (Англія), «Еспаньол» (Іспанія) та мюнхенської «Баварії» (Німеччина). Головною особливістю стадіону є овальна форма, а також повністю скляний фасад. Дах арени нахилено в напрямку з півночі на південь, повторюючи нахил ландшафту, для посилення природнього освітлення й вентиляції поля. Зовнішнє підсвічування фасаду перетворює «Донбас Арена» в темну пору доби в «сяючий діамант». Окрім вимог УЄФА до сучасних стадіонів, що відповідають негласному правилу трьох «S»: safety (охорона), security (безпека), service (сервіс), замовники проекту спорудження «Донбас Арени» додали ще одне правило «S» – special atmosphere (особлива атмосфера), встановлюючи новий рівень комфорту й сервісу для глядачів. Це відчуття виникає завдяки стовідсотковій можливості бачити футбольне поле з будь-якого місця глядацьких трибун.

Унікальними є і технологічні інновації. По-перше, світлодіодні екрани на південній і північній трибунах, площа кожного з них становить майже 100 м² – це на сьогодні найбільші екрани на футбольних стадіонах в Європі. По-друге, система інфрачервоного обігріву трибун, за допомогою якого можна збільшити температуру в чаші стадіону на 12–14° порівняно з температурою поза чашею, що забезпечує більший комфорт під час відвідування матчів у холодну погоду. «Донбас Арена» пишається також природнім футбольним полем найвищої якості. Одна з його особливостей полягає в тому, що під поверхнею газону розміщено системи дренажу, зрошення й обігріву флори.

Згідно з планом розвитку стадіону, в неігрові дні в ложах і приміщеннях арени передбачено проведення масових урочистих і розважальних заходів. «Донбас Арена» є одним із ймовірних претендентів для проведення фіналів Ліги чемпіонів УЄФА і Ліги Європи.

Національний спортивний комплекс «Олімпійський»

Фото. Україна. Київ.

Національний спортивний комплекс «Олімпійський»

Інформаційна довідка:

- загальна місткість стадіону 70 050 місць;
- 68055 для матчів Євро 2012;
- 3546 бізнес місць;
- 150 (20 у VIP-секторі) місць для людей з обмеженими можливостями та осіб, які їх супроводжують;
- 1497 місць для представників ЗМІ;
- 366 – для коментаторів.

Історія. Стадіон НСК «Олімпійський» – головна футбольна арена України, історія якої сягає 30-х років минулого століття. Споруда була зведена за проектом архітектора М.Гречини ще в 1937–1941 роках. Але його відкриття, заплановане на 22 червня 1941 року, було відкладено на 5 років, оскільки почалася Велика Вітчизняна війна. Спорткомплекс тричі змінював назву – у 40–50-х роках ХХ сторіччя він мав ім'я Микити Хрущова, згодом його перейменовано на «Республіканський стадіон». З часів незалежності України «Олімпійський» отримав статус Національного спортивного комплексу. Нинішня реконструкція для стадіону вже третя. У 1966–1967 роках споруду розширено, добудовано другий ярус трибун, у 1978–1980 рр. здійснено капітальну реконструкцію до ХХІІ Олімпійських ігор, господарем яких була Москва. З 20-го до 27 липня 1980 року в Києві відбулися футбольні матчі за участю олімпійських команд Алжиру, Іраку, Іспанії, Коста-Ріки, НДР, Сирії та Фінляндії.

Архітектурні особливості. Реконструкція стадіону НСК «Олімпійський» – це створення сучасної арени, нового символу Євро-2012 на базі старої споруди. У проекті реконструкції збережено наявний насип нижнього ярусу і другого залізобетонного ярусу трибун. Новий стадіон поєднав 80-літню спортивну історію України, європейський досвід та надсучасні технології. НСК «Олімпійський» залишається універсальним стадіоном – багатофункціональною спортивною ареною для проведення і футбольних матчів і легкоатлетичних змагань міжнародного рівня.

З усіх спортивних арен, що готуються до чемпіонату Європи з футболу 2012 року, НСК «Олімпійський» – найбільший. Сучасного вигляду стадіонові надає скляний фасад та покриття у вигляді підвісного навісу з напівпрозорої синтетичної мембрани, що накриває 100% глядацьких місць. Інфраструктура стадіону відповідає вимогам УЄФА до стадіонів класу «Еліт» – з новою системою безпеки, збільшенням кількості підходів до стадіону та шляхів евакуації. НСК «Олімпійський» вважається головним стадіоном майбутнього чемпіонату Європи. Саме на ньому відбудеться фінальний матч змагань і церемонія закриття чемпіонату Європи 2012 р.

Обласний спорткомплекс «Металіст».

Фото. Україна. Харків.
Обласний спорткомплекс «Металіст»

Інформаційна довідка:

- загальна місткість стадіону 38 633 місця (чиста місткість – 35 721 місць);
- 390 місць для VIP-гостей (116 – у скайбоксах);
- 102 місця для людей з обмеженими можливостями та осіб, які їх супроводжують;
- 900 місць для ЗМІ;
- 240 місць для коментаторів.

Історія. У реконструкцію харківської арени, окрім підготовки до Євро-2012, відразу закладалась ідея створення сучасного багатофункціонального спортивно-розважального комплексу.

Один із підпроектів реконструкції – створення дитячої футбольної академії ФК «Металіст», яка розміщується поблизу стадіону. Це й футбольних полів із найсучаснішим штучним покриттям та корпусом для проживання 60 дітей. Проект будівництва академії повністю профінансував приватний інвестор – Олександр Ярославський, пре-

зидент групи DCH та футбольного клубу «Металіст», генеральний інвестор та координатор підготовки Харкова до Євро-2012. Сума інвестицій становила 10,82 млн дол. США.

Харківський «Металіст» – найстарша з усіх українських арен, що приймають матчі Євро-2012. 1925 року радянський нарком Анастас Мікоян наполіг на необхідності спорудження цього стадіону. Футбольне поле, бігові доріжки й невелику трибуну для глядачів тоді збудували робітники і службовці паровозобудівного заводу (тепер ДП «Завод ім. Малишева») за проектом архітектора З.В. Перміловського

27 травня 1927 стадіон став головною українською футбольною ареною й перетворився на один із спортивних центрів СРСР, на якому відбувалися міжнародні матчі. Рекорд відвідуваності «Металіста» – 42 тисячі глядачів, встановлено 23 вересня 1980-го під час матчу першості СРСР серед команд першої ліги «Металіст»–«Таврія».

На стадіоні здійснено чимало реконструкцій і добудов. 1967 року, після встановлення вперше в СРСР дренажної системи футбольного газону, по завершенні товариського матчу «Металіста» й московського «Динамо» в тогочасній пресі арену назвали однією з найкращих у Європі.

Архітектурні особливості. У програмі підготовки до Євро-2012 реконструкція стадіону почалася в червні 2007 року. Загальна сума інвестицій в проект становила 44 млн дол. США. Стадіон реконструйовано у форматі приватно-державного партнерства Олександра Ярославського та держави. Бізнесмен профінансував 30 % вартості проекту, а з бюджетів різних рівнів (переважно загальдержавного) отримано 70 %. Модернізація зачепила всі частини комплексу: була добудована південна трибуна, заново відбудована східна, а північна та західна – реконструйовані. Збережено об'єкти комплексу, які є пам'ятками архітектури.

Унікальність проекту реконструкції стадіону у Харкові – це цікаві конструктивні рішення, адже дах стадіону може витримати землетрус силою 8 балів. Це ноу-хау харківських проектантів: накриття не спирається на тіло трибуни, а тримається, як на ніжках павука, на 24 опорах, розміщених довкола чаші стадіону. При цьому дах накриває 100% глядацьких місць і важить понад 3,5 тис. тон. Важливим рішенням є збереження легкоатлетичних доріжок

після реконструкції стадіону, що робить комплекс універсальним і багатофункціональним.

Після завершення реконструкції 2009 року стадіон «Металіст» став сучасним спортивним комплексом, який має основне й запасне футбольні поля, шість спортивних залів, медико-відновлювальний центр, готель для спортсменів. Під час останньої реконструкції стадіон отримав комфортні місця для глядачів, безпечні шляхи евакуації, з'явилися електронні табло, потужне електроосвітлення.

На стадіоні встановлено над полем камеру-«павук», яка літає (Spidecam, Австрія). Сучасні освітлювальні прилади відповідають вимогам УЄФА і дозволяють проводити офіційні змагання у вечірній час. Усі технічні, адміністративні та медіа приміщення відповідають вимогам УЄФА до проведення матчів чвертьфіналів чемпіонату Європи.

Стадіон «Арена-Львів»

Фото. Україна. Львів. Стадіон «Арена Львів»

Інформаційна довідка:

- загальна місткість стадіону 33 400 місць;
- 450 місць для VIP- гостей.

Архітектурні особливості. На околиці Львова, на ділянці 9 гектарів збудовано стадіон п'ятого покоління – один із найсучасніших в Європі. Він відповідає новим вимогам УЄФА до стадіонів, які передбачають розвиток нових технологій у будівництві, інформаційній та цифровій сферах, а також новим вимогам щодо комфорту вболівальників. Розробником проекту стадіону виступило «Конструкторське бюро Альберта Віммера», яке проектувало стадіони для проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу 2008-го року в Австрії, а також будує стадіон у Варшаві до Євро-2012. Разом з австрійцями працювала львівська фірма «Арніка». Дизайн стадіону – легкий і сучасний. Загальна місткість – 33 тисячі місць, із яких приблизно 300 місць – для почесних гостей у VIP-зоні на третьому рівні та близько 150 місць у зоні скайбоксів на четвертому рівні. Львівська арена має три поверхи. На першому розміщений підземний паркінг, два інші – для двоярусних трибун, VIP-сектора та допоміжних приміщень. Конструкція глядацьких місць створює максимальний ефект присутності глядачів на полі. Чудову видимість поля забезпечує відсутність «мертвих» зон та сучасне освітлення, що гарантує якісне відеознімання.

Усі глядацькі місця під накриттям, частина навісу є прозорою, що зроблено для поліпшення умов збереження в належному стані газону. Західна частина львівського стадіону завдовжки 215,7 м вміщує конференц-зали; VIP-клуби, галереї та ресторани (1260 м²); обладнаний медіа-центр (640 м²); різноманітні навчальні центри (280 м²); адміністративні приміщення (780 м²); офіси із рестораном (1 050 м²) тощо. Для персоналу сфери обслуговування і VIP гостей виділено 1 593 паркувальних місця. Територія для фургонів і автомобілів теле- та радіокомпаній становить 6 000 м². Для безпеки глядачів на стадіоні використовуються найновіші протипожежні системи, системи безпеки відповідно до європейських норм щодо стадіонів такого рівня.

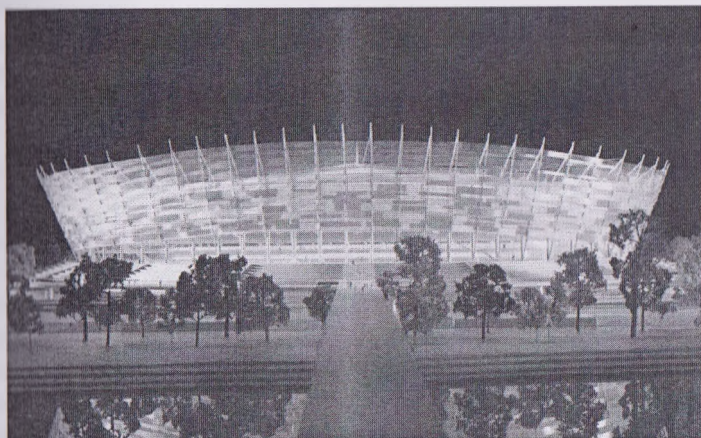
Центральний прохід на стадіоні обладнаний таким чином, щоб там можна було розмістити заклади громадського харчування, і водночас він є важливою ланкою в системі безпеки, бо дозволяє швидко евакуювати глядачів. Для автомобілів людей з обмеженими можливостями передбачено окремі місця на стоянках, а з північного боку арени обладнано систему пандусів. Підні-

натися на верхні сектори інваліди зможуть спеціальними ліфтами. Також для неповносправних глядачів передбачено декілька частин у секторах – по 50 місць, деякі з них – у перших рядах.

Стадіон відповідає усім функціональним вимогам УЄФА, зокрема за системами освітлення, звуку, устаткування телекомунікацій, системою безпеки й доступу. Стадіон обладнано двома великими відео-екранами на північній та на південній стороні.

Національний стадіон

Фото. Польща. Варшава. Національний стадіон

Інформаційна довідка:

- загальна місткість стадіону 55 000 місць;
- 2 000 місць класу «преміум», призначених для спеціальних гостей;
- 2 000 місць для членів VIP-клубу;
- 600 – 900 місць у ложах VIP у 60-ти кабінках;
- 100 місць для людей з обмеженими можливостями та 100 місць для осіб, які їх супроводжують;
- 860 місць для ЗМІ;
- 210 місць для коментаторів.

Історія. Національний стадіон – другий у світі об'єкт (після Центральштадіону в Лейпцигу), збудований на місці іншого стадіону – «Стадіону Десятиліття». Він був споруджений у 50-х роках ХХ століття як багатофункціональна арена – з футбольним полем і легкоатлетичними доріжками. Назву присвятили липневому Маніфесту Польського комітету національного визволення від 22 липня 1944 року, коли була проголошена Польська республіка.

Будівництво «Стадіону Десятиліття» тривало 11 місяців, рекордний термін для будівництва таких об'єктів. Помпезне відкриття відбулося 22 липня 1955 року до 11-ї річниці Маніфесту. Відтоді споруда стала головною ареною Польщі, де проходили знакові спортивні події країни. Згодом, 1989 року будівлю закрили, і останні десять років арена використовувалась як найбільший ринок у Європі. 2008 року польська влада вирішила зруйнувати старий стадіон і побудувати новий.

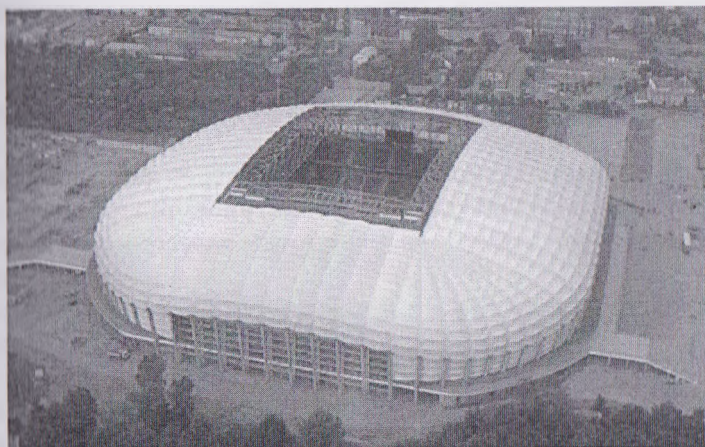
Архітектурні особливості. До Варшавської арени, розміщеної у центрі міста, на річці Вісла, прикуто не меншої суспільної уваги, ніж до НСК «Олімпійський» у Києві. Арена відкриє Євро-2012, на ній відбудуться групові матчі, чвертьфінал та півфінал.

Проект Національного стадіону створила німецька фірма «JSK Архітектори», за плечима якої збудовані стадіони в Дюссельдорфі та Берліні (Німеччина), а також у Китаї та Південно-Африканській Республіці. Компанія «JSK Архітектори» також виграла конкурс на проектування стадіону до Євро-2012 у Вроцлаві. Фасад нового стадіону, виконаний у національних кольорах Польщі, нагадує хвилястий біло-червоний прапор. Споруда вища на 8 метрів, ніж «Стадіон Десятиліття». Дах, який згортається, дозволить використовувати стадіон упродовж року. Зважаючи на складні геологічні умови місця будівництва стадіону, його фундамент укріпили понад 2 тис. залізобетонних паль.

Згідно з проектом, під стадіоном розміщено підземний паркінг на 1800 автомобілів. Конструкція стадіону передбачає структуру з дев'яти рівнів, на яких є фітнес-клуб (2,4 тис. м²), конференц-зали (3,4 тис. м²), і офіси (3,2 тис. м²) і ресторани (900 м²). Магазини та кіоски займатимуть 4 тис. м², музей спорту – 2 тис. м², 1,8 тис. м² виділено для клубу вболівальника та 2,5 тис. м² – під магазини. Стадіон увійде до інфраструктури Національного центру спорту, а

найважливіші матчі тут гратиме Національна збірна Польщі з футболу.

Міський стадіон (м. Познань)

Фото. Польща. Познань. Міський стадіон

Інформаційна довідка:

- загальна місткість стадіону 46 676 місць (під час Євро-2012 – 1018);
- 200 місць для людей з обмеженими можливостями та осіб, які супроводжують;
- 200 місць для ЗМІ;
- 210 місць для коментаторів;
- 1750 паркувальних місць для легкових автомобілів.

Історія. Познань першою із чотирьох польських міст-господарів про-2012 завершила роботи на стадіоні класу «Еліт». Урочисте відкриття арени відбулося 21 вересня 2010 року.

Міський стадіон у центрі Познані не будують з нуля – до Євро-2012 його реконструюють. Домашню арену познанського фут-

больного клубу «Лех» почали зводити ще 1968 року, але роботи затяглися на 12 років. Перший матч тут провели аж 23 серпня 1980-го року, коли «Лех» зіграв із люблінським «Мотором» унічию 1:1. А вже через 3 роки арена встановила рекорд відвідуваності у грі «Леха» проти «Відзева» – 45 тисяч уболівальників.

15 жовтня 1986 року на Познанському стадіоні вперше відбувся відбірковий матч чемпіонату Європи, в якому зіграли команди Польщі й Греції. Цей матч дивилися з трибун 30 тисяч уболівальників. 2002 року був підготовлений проект модернізації домашньої арени «Леха».

Роботи з реконструкції розпочалися через рік. А 21 вересня 2010 року яскравим світловим шоу, виступом театральних артистів, вбраних у одяг робітників, концертом всесвітньо відомого співака Стінга оновлену арену було урочисто відкрито. На трибунах реконструйованого стадіону, у місті та на самому футбольному полі, яке під час церемонії відкриття було встелене спеціальними покриттям, зібралося понад 30 тисяч глядачів.

Першою спортивною подією на оновленому стадіоні став поєдинок Ліги Європи між місцевим «Лехом» і командою ФК «Зальцбург» 30 вересня 2011 р. 2012 року на спортивній арені класу «Elite» в Познані відбудуться матчі групової фази фінальної частини чемпіонату Європи з футболу.

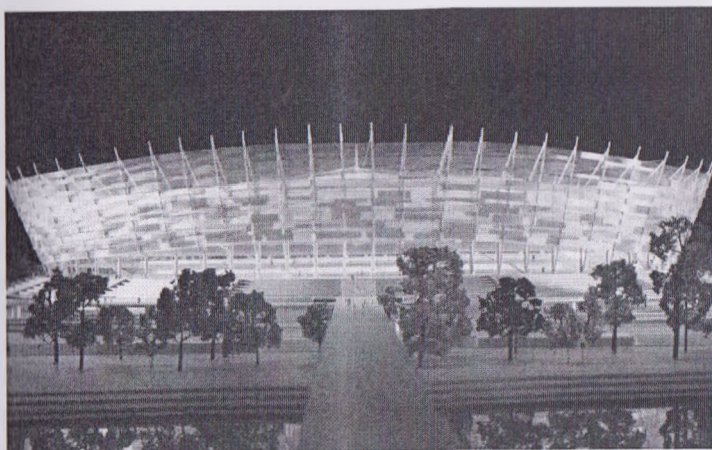
Архітектурні особливості. Домашня арена познанського футбольного клубу «Лех» з часів останньої модернізації суттєво змінила свій вигляд. Головні роботи були пов'язані з розширенням місткості стадіону та спорудженням накриття над трибунами. До двох старих трибун будівельники добудували ще дві, кожна з яких має по 11 500 місць. Таким чином арена досягла місткості майже в 47 тисяч, тож після завершення реконструкції стала одним із найбільших стадіонів Польщі.

Згідно з проектом реконструкції, усі трибуни стадіону розміщені під покрівлею. Накриття складається з трьох частин, які можуть зсуватися й розкриватися. Саме цю частину вважають найдорожчою та найскладнішою складовою реконструкції стадіону. Каркас усієї конструкції навісу виготовлено зі сталі (загалом це близько 7 тисяч тонн). На нульовому рівні розміщено футбольне поле, роздягальні для спортсменів та тренерів, а також душові, сауни, масажні

кабінети. На цьому ж рівні є служби технічного обслуговування арени. Третій рівень – організаційний. Тут передбачено приміщення для преси та співробітників стадіону, офіси та склади. На цьому ж рівні є два конференц-зали на 25 і 50 осіб, Фотостудія. Під приміщення для VIP-персон відвели два рівні – готель, два ресторани, два медичні пункти та інші приміщення. Під час Євро-2012 на познанському стадіоні відбудуться ігри групової стадії турніру. Після чемпіонату арену планують використовувати як місце для проведення концертів, змагань та інших заходів.

Міський стадіон (м. Вроцлав)

Фото. Польща. Вроцлав. Міський стадіон

Інформаційна довідка:

- загальна місткість стадіону 42771 місце (під час Євро-2012 – 40610);
- 2500 місць для VIP-персон;
- 250 місць для людей з обмеженими можливостями та осіб, які їх супроводжують;
- 200 місць для ЗМІ;

- 210 місць для коментаторів;
- 4500 паркувальних місць для легкових автомобілів.

Архітектурні особливості. Проект стадіону розробив німецький консорціум «JSKArchitekten», у портфоліо якого є такі проекти як «Вальдштадіон» у Франкфурті-на-Майні, мультифункціональний критий комплекс «O2-WorldArena» в Берліні, також проект Національного стадіону в Варшаві, на якому заплановано провести відкриття чемпіонату Європи 2012 року.

Характерний архітектурний елемент стадіону – оптичне розширення за допомогою сталеві сітки. Завдяки цьому, стадіон виглядатиме легким і прозорим. Оскільки основним покрівельним матеріалом буде тefлон, колір арени змінюватиметься залежно від освітлення об'єкту.

Особливості стадіону пов'язані з його багатофункціональністю. Згідно з проектом, на вроцлавській арені проводитимуться не тільки чемпіонати національного та міжнародного рівня, але й концерти та інші масові заходи. Це важливо, адже Вроцлав – одне з найбільших і найстаріших міст Польщі, столиця Нижньосілезького воєводства.

Стадіон повністю перебуває під електронним спостереженням. Уболівальники мають можливість користуватися каплицею, а для футболістів збудовано просторі гардеробні кімнати, релаксаційні басейни, а також приміщення для розминки. Під трибунами передбачено чотири споруди, в яких буде розміщено найбільший у Вроцлаві фітнес-клуб, казино, ресторан для 1600 осіб, дискотека, а також конференц-зали та офіси.

Під час Євро-2012 у Вроцлаві будуть зіграні три матчі групового раунду.

Стадіон «PGE-Arena»

Фото. Польща. Гданьск. Стадіон «PGE-Arena»

Інформаційна довідка:

- загальна місткість стадіону 43 608 місць (під час Євро-2012 – 41582);
- 1442 місця для VIP-персон;
- 50 місць для людей з обмеженими можливостями та осіб, які їх супроводжують.

Архітектурні особливості. «Бурштинову» арену Гданська експерти й організатори Євро-2012 називають найсучаснішою футбольною ареною Польщі. Проект розробляло німецьке архітектурне бюро «Rhode-Kellermann-Wawrowsky» (Дюссельдорф). У їхньому доробку такі відомі стадіони як «AWD-Arena» в Ганновері та «Велтінс-Арена», на якому грає гельзенкірхенський «Шальке». Красень стадіон видно з будь-якого куточка Гданська, а також з боку моря. Вночі арена підсвічуватиметься бурштиновим кольором. Задля підсилення гри кольору фасад буде прикрашений плитками різних відтінків коричневого кольору. Така увага до кольорового символу є невинадковою, бо саме бурштин є символом Балтики. Експерти

відзначають високі темпи будівництва гданської арени – важко повірити, що на місці, де споруджена основна конструкція, ще 2 роки тому було занедбане дачне містечко в мікрорайоні Летніца на околиці міста. Окрім того, вражає форма й кольорове оформлення стадіону, що нагадує брилу бурштину, а ще конструкція з 82 сталевих паль (вага кожної 66 тонн) схожа на велетенський човен.

Стадіон 50-метрової висоти має вісім рівнів: один підземний і ще сім над землею. Футбольне поле (105 м на 68 м) розміщується на нульовому рівні. Під час концертів та інших масових заходів поле накриватимуть захисним шаром, який дозволить утримувати газон на належному рівні. Контролює безпеку спортсменів та вболівальників ультрасучасна електроніка «Safety Management Systems», також використовується система автоматичного регулювання та спостереження. Естетично спроектовано й зелену зону довкола арени. Навколо стадіону передбачено місця для прогулянок. Та й сама «бурштинова» арена потопатиме в зелені. Для цього передбачено насадження понад 200 молодих дерев, між якими будуть розміщені бетонні лави випуклої форми, які нагадують розкидане каміння. На стадіоні планується провести три зустрічі групового турніру, а також один чвертьфінал.

Квитки на Євро-2012

Передбачено п'ять видів квитків:

1. «Individual Match Tickets» дають можливість вибрати комбінацію матчів згідно з вашими побажаннями.

2. Комплект квитків «Follow My Team Group» дає можливість відвідати всі три групові матчі за участю обраної вами команди.

3. Комплект квитків «Follow My Team Tournament» дає можливість відвідати всі матчі аж до фіналу за участю обраної команди, залежно від того, наскільки успішним буде її виступ на турнірі.

4. Комплект квитків «Venue Series Group» дає можливість відвідати всі матчі групової стадії на обраному стадіоні.

5. Комплект квитків «Venue Series Knockout Stage» дає можливість відвідати всі матчі стадії плей-оф на обраному стадіоні (Варшава, Київ, Донецьк), на кожному з яких пройде по 2 матчі стадії плей-оф.

Продаж квитків на футбольний матч у період проведення чемпіонату здійснюється за пред'явленням документа, що засвідчує особу, в обов'язковим зазначенням у квитку прізвища, імені особи та пред'явленого документа і його номера. Право на продаж, передачу та використання квитків на будь-який захід УЄФА належить призначеній особі (уповноваженому від Європейської спілки футбольних асоціацій компанії і її працівникам).

Як повідомило УЄФА 1 лютого 2011 року, всі квитки є у вільному продажу (75 відсотків). У березні 2011 року квитки продавалися тільки на сайті УЄФА і лише за безготівковим розрахунком через Інтернет. Жителям міст, де проводяться матчі, виділяється в продаж по 2000 квитків на місто на один матч. Першим, хто замовив собі квиток 1 лютого 2011 р. на чемпіонат Європи, став громадянин Південної Кореї.

У четвер 31 березня 2011 року завершився продаж квитків на матчі фінальної стадії чемпіонату Європи в Польщі та Україні. Уболівальники з усього світу подали 12.149.425 заявок, що на 17% більше порівнянно з Євро-2008 і є новим рекордом для європейських першостей.

Заявки подали любителі футболу з-понад 206 держав, а попит на різні категорії квитків перевищив загальну кількість квитків на весь турнір. Це означає, що з 19 до 22 квітня 2011 року під наглядом нотаріуса проведено лотерею, яка визначила власників квитків. До кінця квітня всі вони отримали повідомлення електронною поштою. Також у разі відмови передбачено електронне повернення квитків.

Жителі Польщі та України виявили високу активність для придбання квитків на Євро-2012. Їхні звернення становили приблизно 33% від загальної кількості заявок. Дуже активними були вболівальники з інших держав: на жителів Німеччини довелось 2,82% заявок, на росіян – 1,16%, на швейцарців – 1%, що свідчить про прагнення жителів цих країн відвідати турнір.

Небувалий високий інтерес з боку футбольних вболівальників до фінальної стадії Євро в Польщі та Україні засвідчує, що мільйони шанувальників футболу вже з нетерпінням очікують на тритижневий фестиваль влітку 2012 року, за участю найсильніших збірних Європи.

Ціни на квитки в матчах Євро-2012

УЄФА оприлюднила ціни на квитки на матчі фінальної стадії чемпіонату Європи, що пройде в Україні та Польщі. Ціни варіюються від 300 до 6000 гривень. Декілька видів квитків є доступними для придбання винятково через офіційний веб-сайт УЄФА – «UEFA.com».

Європейська спілка футбольних асоціацій, федерації футболу України та Польщі, а також місцеві оргкомітети впроваджують прозору квиткову політику, що має на меті встановлення доступних цін на всі матчі Євро-2012. Під час формування цін була врахована купівельна спроможність місцевих жителів, тож найдешевші квитки коштуватимуть удвічі менше, ніж на матчі Євро-2008 у Швейцарії та Австрії. Більше того, найдешевші квитки категорії «3» на фінальний матч коштуватимуть усього 500 гривень.

В (табл. 11) наведена вартість квитків на всі матчі європейського чемпіонату.

Таблиця 11

Ціни на всі матчі турніру Євро-2012 у трьох категоріях (у гривнях)

Категорія матчів	Категорія 1	Категорія 2	Категорія 3
Матч-відкриття	2500	1400	450
Групові матчі	1200	700	300
Чвертьфінали	1500	800	400
Півфінали	2700	1500	450
Фінал	6000	3300	500

Примітка. * – указана ціна не містить додаткової адміністративної надбавки за оформлення та доставки.

М'яч Євро-2012 – «Танго 12»!

За п'ять днів до проведення церемонії жеребкування фінальної частини чемпіонату Європи з футболу 2012 року розкрито ще одну таємницю україно-польського турніру. Німецькі медіа показали не

лише фото офіційного футбольного м'яча, а й розповіли, яку назву він матиме. Як не намагалися організатори та розробники тримати в секреті подробиці, але їм це не вдалося. «Танго 12» – саме так називатиметься м'яч Євро-2012.

Фото. «Танго 12». Офіційний м'яч чемпіонату Європи 2012 року

Технічний партнер УЄФА, компанія «Адідас», наче поринув у спогади, адже перший «Танго» з'явився на чемпіонатах світу та Європи ще 1978 року під час світової першості в Аргентині. На Євро-1980 в Італії розробники представили м'яч «Танго Італія», двома роками пізніше на чемпіонаті світу в Іспанії, де поляки здобули бронзу, був «Танго Іспанія», на чемпіонаті Європи 1984 року – «Танго Мундаль», а на Євро-1988 збірна Радянського Союзу грала у фіналі в Нідерландами м'ячем «Танго Європа».

2 грудня 2011 року в київському палаці «Україна» було офіційно презентовано футбольній спільноті «Танго 12». Він виготовлений з урахуванням усіх сучасних вимог і побажань спортсменів. У процесі підготовки до Євро-2012 його тестували німецька «Баварія» та італійський «Мілан». За відгуками футболістів, це – найкращий м'яч, запропонований для найвизначніших футбольних турнірів за останні роки.

Кваліфікаційний відбір Євро-2012

Команди в групах зіграли одна з одною по два матчі – вдома і на виїзді з 3 вересня 2010 року до 11 жовтня 2011 року. По закінченні кваліфікаційного відбору команди в групах розташувались таким чином (табл.12, умовні позначення: і – ігри; в – виграші; н – нічий; п – програші; о – очки).

Таблиця 12

**Результати виступів збірних команд
у кваліфікаційному відборі до Євро-2012****Група А**

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Німеччина	10	10	0	0	34-7	30
2	Туреччина	10	5	3	2	13-11	17
3	Бельгія	10	4	3	3	21-15	15
4	Австрія	10	3	3	4	16-17	12
5	Азербайджан	10	2	1	7	10-26	7
6	Казахстан	10	1	1	8	6-24	4

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Росія	10	7	2	1	17-4	23
2	Ірландія	10	6	3	1	15-7	21
3	Вірменія	10	5	2	3	22-10	17
4	Словаччина	10	4	3	3	7-10	15
5	Македонія	10	2	2	6	8-14	8
6	Андорра	10	0	0	10	1-25	0

Група С

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Італія	10	8	2	0	20-2	26
2	Естонія	10	5	1	4	15-14	16
3	Сербія	10	4	3	3	13-12	15
4	Словенія	10	4	2	4	11-7	14
5	П.Ірландія	10	2	3	5	9-13	9
6	Фарерські о.	10	1	1	8	6-26	4

Група D

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Франція	10	6	3	1	15-4	21
2	Боснія- Герцеговина	10	6	2	2	17-8	20
3	Румунія	10	3	5	2	13-9	14
4	Білорусь	10	3	4	3	8-7	13
5	Албанія	10	2	3	5	7-14	9
6	Люксембург	10	1	1	8	3-21	4

Група E

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Нідерланди	10	9	0	1	37-8	27
2	Швеція	10	8	0	2	31-11	24
3	Угорщина	10	6	1	3	22-14	19
4	Фінляндія	10	3	1	6	16-16	10
5	Молдова	10	3	0	7	12-16	9
6	Сан-Маріно	10	0	0	10	0-53	0

Продовження таблиці 12

Група F

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Греція	10	7	3	0	14-5	24
2	Хорватія	10	7	1	2	18-7	22
3	Ізраїль	10	5	1	4	13-11	16
4	Латвія	10	3	2	5	9-12	11
5	Грузія	10	2	4	4	7-9	10
6	Мальта	10	0	1	9	4-21	1

Група G

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Англія	8	5	3	0	17-5	18
2	Чорногорія	8	3	3	2	7-7	12
3	Швейцарія	8	3	2	3	12-10	11
4	Уельс	8	3	0	5	6-10	9
5	Болгарія	8	1	2	5	3-13	5

Група H

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Данія	8	6	1	1	15-6	19
2	Португалія	8	5	1	2	21-12	16
3	Норвегія	8	5	1	2	10-7	16
4	Ісландія	8	1	1	6	6-14	4
5	Кіпр	8	0	2	6	7-20	2

Продовження таблиці 12

Група І

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Іспанія	8	8	0	0	26-6	24
2	Чехія	8	4	1	3	12-8	13
3	Шотландія	8	3	2	3	9-10	11
4	Литва	8	1	2	5	4-13	5
5	Ліхтенштейн	8	1	1	6	3-17	4

За результатами групового турніру у фінальну стадію першості континенту, крім господарів Польщі та України, потрапили збірні Іспанії (теперішній чемпіон), Німеччини, Росії, Італії, Франції, Нідерландів, Греції, Англії, Данії.

Таблиця 13

Команди, які посіли другі місця у своїх групах при відборі на Євро-2012

Група	Команда	ігри	в	н	п	М'ячі	о
A	Туреччина	8	3	2	3	8-10	11
B	Ірландія	8	4	3	1	10-6	15
C	Естонія	8	4	1	3	13-11	13
D	Боснія-Герцоговина	8	4	2	2	9-8	14
E	Швеція*	8	6	0	2	20-11	18
F	Хорватія	8	5	1	2	12-6	16
G	Чорногорія	8	3	3	2	7-7	12
H	Португалія	8	5	1	2	21-12	16
I	Чехія	8	4	1	3	12-8	13

Примітка. * – команда, яка отримала путівку на чемпіонат одразу.

При визначенні кращої команди серед тих, що посіли другі місця у своїх групах, де було 6 команд, враховуються очки тільки з командами, які зайняли місце з першого по п'яте. У підсумку за цим показником найбільше очок набрала команда Швеції (табл.13), яка автоматично отримала путівку на континентальний чемпіонат.

Жеребкування стикового раунду Євро-2012

У четвер, 13 жовтня 2011 року, у краківському готелі «Sheraton» відбулося жеребкування стикового раунду Євро-2012.

Церемонію, яка розпочалася о 14.00 за київським часом, вели генеральний секретар УЄФА Джанні Інфантіно й колишній нападник збірної Польщі, один із послів фінального турніру Збігнев Бонек.

У той час, як дев'ять переможців груп і найкраща друга команда напряму кваліфікувалися на турнір в Україну й Польщу, на вісім збірних, що посіли другі місця, чекає випробування стиковим раундом. Кульки цих восьми команд розподілено на два кошики. В одному будуть заздалегідь визначені збірні, а в іншому ні, згідно з їхнім рейтингом на момент завершення відбору до Євро-2012 (табл.14). Це лише третє жеребкування стикового раунду в історії чемпіонатів Європи й перше, яке відбулося в одному з міст, що прийматимуть матчі Євро-2012.

Таблиця 14

Кошики команд-учасниць стикового раунду, які посіли друге місце у своїй групі

Кошик 1

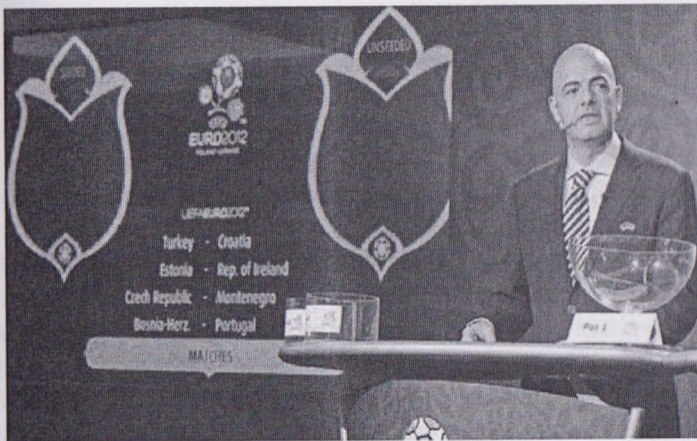
№	Збірна	Коефіцієнт
1	Хорватія	32.723
2	Португалія	31.202
3	Ірландія	28.203
4	Чехія	27.982

Кошик 2

№	Збірна	Коефіцієнт
1	Туреччина	27.601
2	Боснія і Герцеговина	27.199
3	Чорногорія	21.876
4	Естонія	20.355

Жеребкування плей-оф Євро-2012 звело кілька команд (табл. 15), які ще так давно вже з'ясовували стосунки. Зокрема, Туреччина й Хорватія грали в 1/4 фіналу Євро-2008, Боснія й Герцеговина та Португалія – у стиковому раунді чемпіонату світу 2010 року. Піренейці тоді святкували успіх із загальним рахунком 2:0. Естонія та Чорногорія – дві команди без досвіду виступів у плей-оф – визначатимуть сильнішого у двобоях відповідно з Ірландією та Чехією.

Фото «www.uefa.com». Процедура жеребкування стикового раунду Євро-2012, 13 жовтня 2011

Таблиця 15

**Пари плей-оф стикового раунду,
які посіли друге місце у своїй групі**

№	Пари плей-оф	Результат 1 матч	Результат 2 матч
1	Туреччина – Хорватія *	0–3	0–0
2	Естонія – Ірландія *	0–4	1–1
3	* Чехія – Чорногорія	2–0	1–0
4	Боснія і Герцеговина –Португалія *	0–0	2–6

Ключові цифри кваліфікації

Фіналісти «Євро-2008» Німеччина та Іспанія стали єдиними збірними, які завершили відбірний цикл із стовідсотковим показником перемог. Варто зазначити, що на відміну від іспанців, які провели в групі «І» вісім матчів, підопічні Йоахіма Льова зіграли кваліфікації в групі «А» десять поєдинків.

Збірна Німеччини в середньому забивала по 3,4 гола за гру, тоді як команда Вісенте дель Боске може похвалитися дещо скромнішим показником – 3,25 гола.

Бундестім першим серед учасників відбірного циклу кваліфікувався до фінальної стадії, розгромивши 2 вересня 2011 року команду Австрії – 6:2.

Здолавши в останньому матчі групового етапу шотландців (3:1), збірна Іспанії повторила рекорд Франції та Нідерландів за кількістю перемог поспіль в офіційних змаганнях – 14.

Збірна Нідерландів зіпсувала собі статистику, програвши в останньому поєдинку відбірного раунду Швеції (2:3), проте на той момент путівка в фінальний турнір уже була в них у кишені. Команда Берта ван Марвейка має найбільший показник результативності – 3,7 гола за гру. Крім того, нападник «помаранчевих» Клас-Ян Хунтелар із 12 м'ячами переміг у гонці бомбардирів відбору, а перемога над Сан-Марино з рахунком 11:0 стала найбільшою в історії збірної.

Сан-Марино в нинішньому сезоні пропустив занадто велику кількість м'ячів не лише від команди Нідерландів. Зокрема, по вісім разів у ворота підопічних Джампаоло Мацці забивали м'ячі угорські та фінські футболісти.

Під час кваліфікації ще в п'яти зустрічах було забито принаймні вісім голів: Бельгія – Австрія 4:4, Німеччина – Австрія 6:2, Нідерланди – Угорщина 5:3, Португалія – Кіпр 4:4, Португалія – Ісландія 5:3.

Андорра та Сан-Марино стали єдиними командами, які завершили кваліфікацію, не набравши жодного очка. Андоррці в групі «В» забили один гол і пропустили 25, тоді як сан-маринці встановили антирекорд відбірного етапу, пропустивши 53 рази, і жодного разу не забили м'яч у ворота суперника. Окрім того, вони зазнали найвідчутнішої поразки серед учасників змагань, поступившись збірній Нідерландів – 0:11.

Збірні Греції та Чехії – найменш результативні команди, які виступатимуть на полях України та Польщі. У їхньому активі відповідно по 14 та 15 забитих голів за десять поєдинків. Але якщо елліни всі 14 м'ячів провели під час групового етапу, посівши перше місце в групі «F», то чехи після восьми матчів у групі «I» були другими з 12 влучними ударами, а ще тричі вони відзначилися у двох поєдинках плей-оф проти Чорногорії.

Найменше під час групового етапу пропустила команда Італії. Лише естонцям та сербам по одному разу вдалося забити м'яч підвільним Чезаре Пранделлі в десяти іграх групи «C», що становило в середньому 0,2 гола за матч.

Із 16 команд-учасниць Євро-2012 лише Україна дебютуватиме у фінальній частині континентальної першості, хоча велика кількість українських гравців, серед яких нинішній головний тренер національної команди Олег Блохін, у минулому захищали кольори Радянського Союзу у фінальних змаганнях.

Ірландія не пробивалася у вирішальний раунд найдовше за всіх. Ностанне вона брала участь в основній сітці на чемпіонаті Європи 1988 р., що проходив у Західній Німеччині. До того ж це був її дебют на такому рівні.

Наймоладші та найдосвідченіші футболісти

- Найстарший гравець:** Якуп Міккельсен (40 років і 361 день)
Фарерські острови – Північна Ірландія, 10.08.2011.
- Найстарший польовий гравець:** Девід Уїр (40 років і 155 днів)
Шотландія – Іспанія, 12.10.2010.
- Найстарший бомбардир:** Ярі Літманен (39 років і 272 дні)
Фінляндія – Сан-Марино, 17.11.2010.
- Наймоладший гравець:** Ромелу Лукаку (17 років і 112 днів)
Бельгія – Німеччина, 07.09.2010.
- Наймоладший бомбардир:** Вацлав Кадлец (18 років і 145 днів)
Ліхтенштейн – Чехія 12.10.2010.

Рахунок голів під час відбору до фінальної частини Євро-2012

Перший гол на шляху до України та Польщі забив нападник Фарерських островів Йоан Едмундсон 11 серпня 2010 року в Талліні,

коли його команда програла з результатом 1:2. Під час кваліфікаційного відбору 11 футболістів в одному матчі змогли відзначитися трьома і більше забитими м'ячами (табл. 16).

- Хунтелар із 12 голами став найкращим бомбардиром кваліфікації. Нападникові з Нідерландів не вистачило одного влучного удару, аби повторити рекорд Девіда Хілі з Північної Ірландії, який 13 разів відзначився у відборі до Євро-2008. Проте досягнення Хунтелара більше вражають, оскільки він забив свої м'ячі за помаранчевих лише у восьми матчах із десяти. Його середня результативність становила 1,5 гола за гру.

- Десять гравців відзначилися хет-триками у кваліфікації. Чотири м'ячі зміг забити лише Робін ван Персі, який допоміг Нідерландам розгромити Сан-Марино – 11:0.

- П'ять із цих десяти хет-триків були оформлені в матчах проти збірної Сан-Марино.

- Автором найшвидшого хет-трика у кваліфікації став Ібрагімович, який упродовж 22 хвилин забив три м'ячі у ворота збірної Фінляндії.

- Форвард збірної Нідерландів Клас-Ян Хунтелар став єдиним гравцем, якому вдалося у кваліфікації оформити хет-трик на виїзді.

Таблиця 16

Усі хет-трики відбору у хронологічному порядку

№	Ім'я та прізвище	Країна	Дата	Група, матч, рахунок	Хвилини, на яких забивалися м'ячі
1	2	3	4	5	6
1	Клас-Ян Хунтелар	Нідерланди	03.09.10	«Е», Сан-Марино – Нідерланди 0:5	38, 48, 66
2	Тім Матавж	Словенія	08.10.10	«С», Словенія – Фарерські острови 5:1	25, 36, 65

1	2	3	4	5	6
4	Адам Шалаї	Угорщина	08.10.10	«Е», Угорщина – Сан-Марино 8:0,	18, 27, 48
5	Йосі Бенаюн	Ізраїль	02.09.10	«F», Ізраїль – Мальта 3:1,	7, 64, з пенальті, 75
6	Джермейн Дефо:	Англія	03.09.10	«G», Англія – Болгарія 4:0	3, 61, 86
7	Джердан Шачирі	Швейцарія	03.09.10	«G», Швейцарія – Болгарія 3:1,	45+2, 62, 90
8	Роман Павлюченко	Росія	04.06.11	«B», Росія – Вірменія 3:1,	26, 59, 73, з пенальті
9	Златан Ібрагимович:	Швеція	07.06.11	«E», Швеція – Фінляндія 5:0,	31, 35, 53
10	Робін ван Персі	Нідерланди	02.09.11	«E», Нідерланди – Сан-Марино 11:0,	7, 65, 67, 79
11	Мікаель Форсселл	Фінляндія	17.11.10	«E», Фінляндія – Сан-Марино 8:0	51, 59, 78

Особисті рекорди

Під час кваліфікації Євро-2012 два футболісти забили свої п'ятдесяті голи на міжнародній арені, ірландець Роббі Кін став першим бригганцем, якому вдалося перевищити позначку в 50 м'ячів за свою національну збірну. У матчі групового раунду, що відбувся 4 червня 2011 року, він відзначився дублем у воротах Македонії (2:0) та довів кількість своїх голів у головній команді країни до 51. Ще два влучні удари в раунді плей-оф проти естонців підвищили бомбардирський рекорд Кіна до 53 м'ячів та нападник збірної Іспанії Давід Вілья поліпшив досягнення Рауля Гонсалеса, на рахунок якого 44 голи в складі націо-

нальної команди, коли 25 березня 2011 року відзначився дублем у переможному поєдинку з чехами (2:1). У заключному турі групового раунду Вілья забив третій гол піренейців у зустрічі з шотландцями (3:1) та який став його п'ятдесятим м'ячем на міжнародному рівні.

- Окрім того, тренер збірної Хорватії Славен Билич 7 жовтня 2011 року, коли його підопічні поступилися грекам із рахунком 0:2, провів свій 100 матч на міжнародному рівні, 43 із них у ролі футболіста, а 57 – тренера.

- Безпрецедентна серія Кевіна Кілбейна з 66 поєдинків поспіль за збірну Ірландії завершилася через травму спини, що не дозволила йому взяти участь у дублінському матчі 2 вересня 2011 року проти Словаччини (0:0).

Інші досягнення

- Чорногорія та Естонія спромоглися взяти нову висоту, уперше діставшись стадії плей-оф, де зазнали поразок у протистояннях із чехами та ірландцями відповідно.

- Серед інших представників стадії плей-оф лише Боснія і Герцеговина ніколи не виходила у фінальну частину великого турніру. На цьому етапі їх зупинила Португалія, яка перейшла шлях боснійцям на аналогічній стадії чемпіонату світу 2010 р. Як би там не було, 20 очок, набраних у груповому раунді, стали рекордом для балканців.

- Упродовж кваліфікаційної кампанії Євро-2012 збірну Фінляндії тренували чотири тренери. Після відставки Стюарта Бакстера на одну гру збірну очолив Оллі Хуттунен, який здобув рекордну перемогу над Сан-Марино (8:0). Наступні три товариські спаринги пройшли під керівництвом Маркку Тапіо Канерви, а згодом на тренерський місток команди заступив Міху Паателайнен.

- Провівши 91-й матч у футболці збірної Північної Ірландії у виїзному протистоянні з італійцями (11 жовтня 2011 року), Девід Хілі зрівнявся за цим показником із колишнім захисником «Манчестера Юнайтеда» Мелом Донагі. Голкіпер Пат Дженнінгс залишається рекордсменом зі 119 матчами за головну команду країни.

- Уперше у своїй історії Болгарія не змогла забити в рідних стінах протягом кваліфікації чемпіонату Європи. Усі три результативні удари у групі «G» болгари провели у гостях. Півзахисник Петров завершив кампанію, маючи на своєму рахунку 106 поєдинків за збірну,

випередивши за цим показником президента Болгарської футбольної спілки Борислава Михайлова, в якого за плечима 102 матчі.

У кваліфікаційному відборі 2012 року дехто з футболістів змогли досягти позначки в сто проведених матчів за національну збірну своєї країни (табл. 17).

Таблиця 17

Гравці, які під час кваліфікації Євро-2012, зіграли свої соті матчі на міжнародній арені

№	Ім'я та прізвище	Країна	Дата	Група, матч
1	Маріо Фрік	Ліхтенштейн	10.08.11	Ліхтенштейн – Швейцарія (товариський матч)
2	Денніс Роммедаль	Данія	11.08.10	Данія – Німеччина (товариський матч)
3	Янніс Оккас	Кіпр	08.10.10	«Н», Кіпр – Норвегія
4	Георгіос Карагуніс	Греція	08.10.10	«F», Греція – Латвія
5	Андрій Шевченко	Україна	08.10.10	Україна – Канада (товариський матч)
6	Міхал Жевлаков	Польща	09.10.10	Польща – США (товариський матч)
7	Анатолій Тимошук	Україна	11.10.10	Україна – Бразилія, (товариський матч)
8	Мірослав Кархан	Словаччина	12.10.10	«B», Словаччина – Ірландія,
9	Мартін Йоргенсен	Данія	17.11.10	Данія – Чехія, (товариський матч)
10	Райо Пірроя	Естонія	25.03.11	Естонія – Уругвай (товариський матч),
11	Хаві Ернандес	Іспанія	25.03.11	«I», Іспанія – Чехія,
12	Стилян Петров	Болгарія	25.03.11	«G», Болгарія – Швейцарія
13	Деян Станкович	Сербія	06.09.11	«C», Сербія – Фарерські острови
14	Леван Кобіашвілі	Грузія	11.10.11	«F», Грузія – Греція

• Наприкінці кваліфікаційної кампанії капітан збірної Сербії Деян Станкович разом із Неманьєю Видичем оголосили про завершення міжнародної кар'єри. Станкович провів 102 поєдинки за головну команду країни, як і рекордсмен сербів Саво Милошевич. Станкович – єдиний сербський футболіст, який виступав на трьох чемпіонатах світу 1998, 2006 та 2010 року.

Жеребкування фінальної частини Євро-2012

Після закінчення стикових матчів майбутнього Євро-2012 склад учасників жеребкування турніру набув завершеного вигляду (табл. 18).

2 грудня 2011 року в Національному палаці мистецтв «Україна» в Києві відбулася найочікуваніша подія напередодні Євро-2012 – церемонія офіційного жеребкування УЄФА Євро-2012, де визначилися національні збірні країн, які гратимуть у Києві. У групу з Україною увійшли Швеція, Англія та Франція. У Києві зібралися почесні гості та представники ЗМІ з усієї Європи. У НПМ «Україна» були розміщені стенди усіх восьми Приймаючих міст Євро-2012 Польщі та України. Поряд із стендами кожного міста гості могли скуштувати національні страви. Біля стенду Приймаючого міста Києва відвідувачі церемонії смакували традиційною котлетою «по-київськи». Під час Церемонії жеребкування на стенді Києва вперше був показаний 4-хвилинний фільм про Київ.

Таблиця 18

Склад кошиків для жеребкування національних збірних команд для виступів у фінальній частині Євро-2012

Кошик 1

№	Команда	К-сть балів у рейтингу УЄФА	Місце в рейтингу збірних УЄФА
1	Польща	23.806	28
2	Україна	28.029	15
3	Іспанія	43.116	1
4	Нідерланди	40.860	2

Кошик 2

№	Команда	К-сть балів у рейтингу УЕФА	Місце в рейтингу збірних УЕФА
1	Німеччина	40.446	3
2	Італія	34.357	4
3	Англія	33.563	5
4	Росія	33.212	6

Кошик 3

№	Команда	К-сть балів у рейтингу УЕФА	Місце в рейтингу збірних УЕФА
1	Хорватія	33003	7
2	Греція	32 455	8
3	Португалія	31 717	9
4	Швеція	31675	10

Кошик 4

№	Команда	К-сть балів у рейтингу УЕФА	Місце в рейтингу збірних УЕФА
1	Данія	31205	11
2	Франція	30 508	12
3	Чехія	29 602	13
4	Ірландія	28 576	14

Захід відвідав Президент України Віктор Янукович, усі попередні президенти України – Леонід Кравчук, Леонід Кучма та Віктор Ющенко. Також на церемонії були присутні тренери усіх збірних країн, учасниць чемпіонату, президент УЄФА Мішель Платіні, найвизначніші футболісти за всю історію європейського футболу та інші видатні особистості України й Європи. Розважали гостей українська

співачка Джамала, німецько-американська поп-зірка «Осеана», а також талісмани Євро-2012. Церемонія офіційного жеребкування Євро-2012 транслювалася на найбільшому в Україні екрані на майдані Незалежності, де понад 300 людей змогли стати свідками цієї важливої для всього європейського футболу події та дізнатися про результати жеребкування разом із глядачами у НПМ «Україна».

Таблиця 19

Склад груп національних збірних команд для виступів у фінальній частині Євро-2012

Група А

№	Команда	Пол.	Гре.	Рос.	Чех.	і	в	н	п	М'ячі	о	м
1	Польща											
2	Греція											
3	Росія											
4	Чехія											

Група В

№	Команда	Нід.	Дан.	Нім.	Пор.	і	в	н	п	М'ячі	о	м
1	Нідерланди											
2	Данія											
3	Німеччина											
4	Португалія											

Група С

№	Команда	Ісп.	Іт.	Ірл.	Хор	в	н	п	М'ячі	о	м
1	Іспанія										
2	Італія										
3	Ірландія										
4	Хорватія										

Група D

№	Команда	Укр.	Шв.	Фрн	Анг.	і	в	н	п	М'ячі	о	м
1	Україна											
2	Швеція											
3	Франція											
4	Англія											

Таблиця 20

Календар матчів фінальної частини Євро-2012
Час київський (UTC+2)

№ гри	Дата	Місто	Час	Стадія	Команда	Команда
1	2	3	4	5	6	7
1	08.06.	Варшава	19:00	Група А	Польща	Греція
2	08.06.	Вроцлав	21:45		Росія	Чехія
3	09.06.	Харків	19:00	Група В	Нідерланди	Данія

Продовження таблиці 20

1	2	3	4	5	6	7
4	09.06.	Львів	21:45		Німеччина	Португалія
5	10.06.	Гданськ	19:00	Група С	Іспанія	Італія
6	10.06.	Познань	21:45		Ірландія	Хорватія
7	11.06.	Донецьк	19:00	Група D	Франція	Англія
8	11.06.	Київ	21:45		Україна	Швеція
9	12.06.	Вроцлав	19:00	Група А	Греція	Чехія
10	12.06.	Варшава	21:45		Польща	Росія
11	13.06.	Львів	19:00	Група В	Данія	Португалія
12	13.06.	Харків	21:45		Нідерланди	Німеччина
13	14.06.	Познань	19:00	Група С	Італія	Хорватія
14	14.06.	Гданськ	21:45		Іспанія	Ірландія
15	15.06.	Київ	19:00	Група D	Швеція	Англія
16	15.06.	Донецьк	21:45		Україна	Франція
17	16.06.	Вроцлав	21:45	Група А	Чехія	Польща
18	16.06.	Варшава	21:45		Греція	Росія
19	17.06.	Харків	21:45	Група В	Португалія	Нідерланди
20	17.06.	Львів	21:45		Данія	Німеччина
21	18.06.	Гданськ	21:45	Група С	Хорватія	Іспанія
22	18.06.	Познань	21:45		Італія	Ірландія
23	19.06.	Донецьк	21:45	Група D	Англія	Україна
24	19.06.	Київ	21:45		Швеція	Франція
25	21.06.	Варшава	21:45	1/4 фіналу	1А	2В
26	22.06.	Гданськ	21:45	1/4 фіналу	1В	2А
27	23.06.	Донецьк	21:45	1/4 фіналу	1С	2D
28	24.06.	Київ	21:45	1/4 фіналу	1D	2С
29	27.06.	Донецьк	21:45	Півфінал	П25	П27
30	28.06.	Варшава	21:45	Півфінал	П26	П28
31	01.06.	Київ	21:45	Фінал	П29	П30

Відстань між містами (км), які приймають матчі фінальної частини Євро-2012

Міста	Київ	Харків	Донецьк	Львів	Варшава	Познань	Вроцлав	Гданськ
Київ		478	718	545	770	1068	1125	1142
Харків	478		300	1020	1243	1537	1602	1615
Донецьк	718	300		1188	1478	1770	1775	1850
Львів	545	1020	1188		385	675	592	755
Варшава	770	1243	1478	385		325	364	351
Познань	1068	1537	1770	675	325		185	299
Вроцлав	1125	1602	1775	592	364	185		436
Гданськ	1142	1615	1850	755	351	299	436	

Процедура жеребкування проходила за такою схемою. По одній команді з кожного кошика потрапляє в кожну з чотирьох груп – А, В, С і D. За правилами УЄФА, Польща та Україна, як господарі турніру, і Іспанія, як теперішній чемпіон Європи, та наступна команда за рейтингом УЄФА, збірна Нідерландів, автоматично потрапили до першого кошика. Крім того, Польщу заздалегідь відправлено в групу А на позицію А1 (позиції необхідні для визначення розкладу матчів), а Україну – до групи D на позицію D1.

Процедура жеребкування починається з першого кошика. Жереб розподілить Іспанію й Нідерланди по групах В і С, в яких вони займуть відповідно позиції В1 і С1. Далі проходить жеребкування національних команд із четвертого кошика. Перша вибрана збірна потрапляє до групи А, після чого жеребом визначається її позиція у квартеті (А2, А3

або А4). Друга обрана збірна потрапляє до групи В (на позицію В2, В3 або В4), третя – до групи С (на позицію С2, С3 або С4), четверта – у групу D (на позицію D2, D3 або D4).

Надалі аналогічним чином проходить спочатку жеребкування національних команд із третього кошика, а потім із другого. За результатами жеребкування збірні сформували такі групи й отримали календар ігор чемпіонату Європи (табл. 19, 20).

З восьми міст України та Польщі, де відбуватимуться матчі чемпіонату Європи 2012 року, найбільша відстань від Донецька до Гданська (1850 км.). У (табл. 21) вказано відстань між містами, які прийматимуть гостей з усього світу.

Чемпіонат Європи з футболу 2016 р.

Для якіснішої підготовки до майбутніх головних змагань з футболу в Європі УЄФА визначає країну-господаря заздалегідь. Ще коли Європа не мала остаточної інформації щодо всіх учасників фінальної частини Євро-2012, керівники футбольної спілки назвали країну, яка прийматиме естафету проведення чемпіонату Європи в Україні та Польщі.

Країн, які бажали провести фінальну частину чемпіонату Європи 2016 року, було багато, але до фінального голосування УЄФА відібрало три найкращі заявки.

Прийнято заявки:

- Італія – двічі приймала чемпіонат Європи (1968, 1980);
- Туреччина – раніше не приймала чемпіонати Європи;
- Франція – двічі приймала чемпіонат Європи (1960, 1984).

Знято заявки:

• Норвегія / Швеція (приймала чемпіонат Європи 1992 року тільки Швеція, заявку анульовано у грудні 2009 року через відсутність підтримки з боку уряду).

• Шотландія / Уельс (раніше не брали чемпіонати Європи, зняли кандидатуру через фінансову кризу).

• Ірландія (раніше не приймала чемпіонати Європи, після безуспішних переговорів з Шотландією відкликала заявку).

• Росія (раніше не приймала чемпіонати Європи, у грудні 2009 р. відмовилася від боротьби через неможливість проведення двох турнірів поспіль у Східній Європі).

Кожна країна з трьох обраних у другий тур надала УЄФА свої програми.

Франція

Логотип Євро-2016 у Франції. Різні кольори логотипу відображають стан передчуття свята, дивовижної різноманітності і взаємозбагачуваного обміну (рис. 1). Застосування різних шрифтів посилює цей підтекст. Символічні очікування в передчутті свята доповнюються гаслом: «Футбол, який ми любимо». Для участі в кон-

Рис. 1. Логотип Євро-2016, який запропонувала Франція

на батьківщині дозволить створити атмосферу дружби і грандіозного свята, схожу на ту, яка була на чемпіонаті світу 1998 року. Свою підтримку щодо цієї ідеї через сервіс сайту Федерації футболу Франції висловила велика кількість жителів країни.

Організатори очікують, що 51 матч фінальної частини турніру наживо побачать 2,5 мільйона чоловік. У середньому це 50 тисяч глядачів за матч.

2008 року Франція стала найголовнішим туристичним напрямом Європи. Країну круасанів відвідало більше ніж 80 мільйонів іноземних громадян. Немає сумнівів, що Франція вже зараз готова до напливу туристів, який очікується 2016 року.

Пропускна спроможність аеропортів 12 міст, які за планом приймуть чемпіонат Європи 2016, становить 150 мільйонів пасажирів на рік.

Щороку понад 100 мільйонів туристів користуються швидкісними залізничними дорогами Франції для подорожей Європою. Загальна протяжність швидкісних доріг – 14 800 км.

- Під час Євро-2016 більше ніж половина (62%) усіх сполучень між містами-господарями долатиметься за 4 години.

Італія

Логотип Євро-2016 Італії. Логотип Італії – це земна куля у вигляді футбольного м'яча з картою країни в центрі (рис. 2). Федерація футболу Італії оприлюднила список із 12 міст, що претендують на

Рис. 2. Логотип Євро-2016, який запропонувала Італія

Споруда буде готова до проведення матчів «Ювентуса» вже в сезоні 2011–2012 рр.

статус міст-господарів Євро-2016 у тому випадку, якщо право проведення європейської першості дістанеться цій країні.

Цими містами стали Барі, Болонья, Верона, Генуя, Кальярі, Мілан, Неаполь, Палермо, Рим, Турин, Удіне і Флоренція. Предмет гордості італійської заявки – новий стадіон «Ювентуса», який поки що знаходиться в процесі будівництва. Роботи ведуться повним ходом і повинні закінчитися в передбачений термін.

Туреччина

Логотип Євро-2016 Туреччини. Логотип Туреччини більше графічний і сучасний, незважаючи на дуже ілюстративний стиль. Це різнобарвний футбольний м'яч у сітці, яка описує рух м'яча (рис. 3). Кольори сітки також, як і в логотипі Франції, відображають свято футболу.

Фантастичну суму – 920 мільйонів євро – виділяє уряд Туреччини на підтримку кандидатури країни на проведення чемпіонату Європи 2016 року. Велика частина коштів виділяється на

будівництво стадіонів. Влада країни твердо мала намір прийняти чемпіонат Європи з футболу 2016 року й обіцяла реконструювати та побудувати нові футбольні арені.

У випадку, якщо б заявка Туреччини здобула перемогу, містами, в яких мали б відбутися матчі Євро-2016, стали б Стамбул, Анкара, Бурса, Анталья, Кайсері, Конья, Ізмір і Ескішехі. Фінал мав відбутися на новій арені «Галатасарая».

У голосуванні взяли участь 13 членів Виконавчого комітету УЄФА. У першому раунді кожен із делегатів повинен був розстави-

ти три країни-кандидати в порядку пріоритету. Країна, поставлена першою, отримувала 5 очок, друга – 2 очки, третя – 1 очко. За підсумками першого раунду країна, яка набрала найменшу кількість очок (Італія), вибула зі змагання. У другому раунді країну-господаря Євро-2016 визначали простою більшістю голосів (табл. 22).

Таблиця 22

Результати голосування за право проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2016 року

Країна	1-й раунд	2-й раунд
Франція	43 (очки)	7
Туреччина	38 (очок)	6
Італія	23 (очки)	–

Фото. Президент УЄФА Мішель Платіні оголошує результати голосування щодо країни-господаря фінальної частини Євро-2016

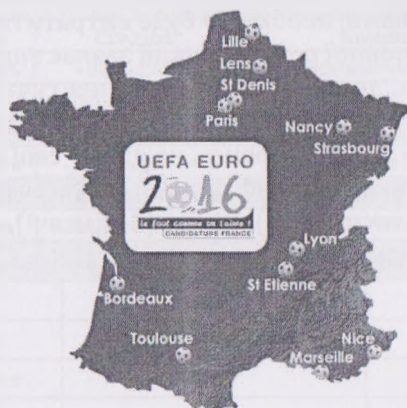

28 травня 2010 року на засіданні УЄФА було прийнято рішення про проведення Євро-2016 у Франції.

На церемонії оголошення результатів голосування у складі делегації Франції були Президент країни Ніколя Саркозі, легенда футболу Зінедін Зідан і президент Федерації футболу Франції. Ця країна проведе чемпіонат Європи вже втретє. Таким чином, заявка Італії вдруге зазнала фіаско в боротьбі за проведення фінальної частини європейського форуму, адже в попередньому змаганні італійці поступилися спільній заявці Польщі та України.

2014 року буде обрано місце проведення чемпіонату Європи 2020 року. У списку кандидатів фігурують спільні заявки Чехії та Словаччини, Ірландії та Уельсу; Болгарії та Румунії, Хорватії та Сербії, Албанії та Греції, Латвії та Естонії, Фінляндії та Швеції. Окремі заявки готують Данія, Норвегія, Литва, Боснія й Шотландія.

Франція – країна-господар Євро-2016

Рис. 4. Розміщення міст, які прийматимуть матчі Євро-2016

Після оголошення результатів голосування щодо проведення фінальної частини Євро-2016 керівники Франції жваво взялися за

підготовку до змагань. Насамперед визначено міста, які прийматимуть головні змагання з футболу, а також стадіони на яких виступатимуть кращі національні збірні континенту. Основними містами для футбольних матчів було названо Ланс, Париж, Страсбург, Нансі, Ліон, Лілль, Бордо, Ніцца, в резерві залишилися Сент-Етьєн і Тулуза (рис. 4).

Чемпіонат Європи з футболу 2016 року стане п'ятнадцятим футбольним турніром для європейських країн, проведеним під егідою УЄФА. Чемпіонат відбудеться з 11 червня до 3 липня 2016 року. У вересні 2008 року виконком УЄФА ухвалив рішення про те, що на Євро-2016 вперше зіграють 24 команди. За підсумками відбіркового турніру, у фінал вийдуть команди, що зайняли перші два місця в кожній групі, а також чотири збірні, що мають кращі показники серед команд, які посіли третє місце.

У цей час єдиною готовою ареною, до проведення Євро-2016 є «Стад де Франс», побудований до чемпіонату світу 1998 року, і на якому, найімовірніше, пройде фінал майбутньої першості. Інші ж стадіони доведеться перебудувати або звести з нуля. Для цього, за попередніми оцінками, необхідно буде витратити понад 1,4 мільярда євро. Зокрема, повної реконструкції зазнає знаменитий марсельський «Велодром», де планується зведення сучасного даху, а місткість передбачається збільшити до 62,5 тисячі глядачів. Оновлено буде і столичний «Парк де Пренс», на якому свої матчі зараз проводить клуб ПСЖ. Повністю нові арени планується побудувати в Ніцці (місткістю 33,4 тисячі осіб), Бордо (43 тисячі), Ліллі (47,8 тисячі) і Ліоні («Стад де Люм'єр» – 55 тисяч).

Статистика чемпіонатів Європи

Чемпіонат Європи 1960 р. (Франція)

Статистика:

- фінальний турнір: 6–10 липня 1960 р. у Франції (Марсель, Париж) (табл. 23);
- кількість учасників: 4;
- система розіграшу: півфінали, фінал;
- проведено 4 матчі, які відвідали 78 958 глядачів, у середньому 19 739 за гру;
- забито 17 голів (у середньому 4,25 гола за матч).

Таблиця 23

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1960 р.

1/2 фіналу				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
06.07.1960	Марсель	«Велодром»	Чехословаччина – СРСР	0:3
06.07.1960	Париж	«Парк де Пренс»	Франція – Югославія	4:5
Матч за III місце				
06.07.1960	Марсель	«Велодром»	Чехословаччина – Франція	2:0
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1960 року				
10.07.1960	Париж	«Парк де Пренс»	СРСР – Югославія	2:1 д.ч.
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1960 року				
Прізвище	Країна		Кількість голів	
Валентин Іванов	СРСР		2	
Віктор Понедельник	СРСР		2	
Франсуа Отт	Франція		2	
Мілан Галич	Югославія		2	
Дражан Ёркович	Югославія		2	
Символічна збірна				
Л. Яшин (СРСР), В. Джуржовіч (Югославія), Л. Новак (Чехословаччина), Й. Масопуст (Чехословаччина), І. Нетто (СРСР), Д. Шекуларац (Югославія), С.Метревелі (СРСР), М. Галич (Югославія), Б. Костич (Югославія), В. Іванов (СРСР), В. Понедельник (СРСР)				

Чемпіонат Європи 1964 р. (Іспанія)

Статистика:

- фінальний турнір: 17–21 червня 1964 р. в Іспанії (Барселона, Мадрид) (табл. 24);
- кількість учасників: 4;
- система розіграшу: півфінали, фінал;
- проведено 4 матчі, які відвідали 156 253 глядачів, у середньому 39 063 за матч;
- забито 13 голів (у середньому 3,25 гола).

Таблиця 2.

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1964 р.

1/2 фіналу				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
17.06.1964	Мадрид	«Сантьяго Бернабеу»	Іспанія – Угорщина	2:1 д. ч.
17.06.1964	Барселона	«Ноу Камп»	СРСР – Данія	3:0
Матч за III місце				
20.06.1964	Барселона	«Ноу Камп»	Угорщина – Данія	3:1 д. ч.
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1964 року				
21.06.1964	Мадрид	«Сантьяго Бернабеу»	Іспанія – СРСР	2:1
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1964 року				
Прізвище		Країна	Кількість голів	
Ференц Бене		Угорщина	2	
Деже Новак		Угорщина	2	
Хесус Марія Переда		Іспанія	2	
Символічна збірна				
Л. Яшин (СРСР), Ф. Рівілья (Іспанія), Ф. Олівелла (Іспанія), І. Зоко (Іспанія), Д. Новак (Угорщина), Л. Суарес (Іспанія), А.Амаро (Іспанія), Ф. Альберт (Угорщина), Ф. Бене (Угорщина), В. Іванов (СРСР), Хесус-Марія Переда (Іспанія)				

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу.

Чемпіонат Європи 1968 р. (Італія).**Статистика:**

- фінальний турнір: 5 – 10 червня 1968 р. в Італії (Рим, Неаполь, Флоренція) (табл. 25);
- кількість учасників: 4;
- система розіграшу: півфінали, фінал;
- проведено 5 матчів, які відвідали 260 936 глядачів, у середньому 52 187 за гру;
- забито 7 голів (у середньому 1,4 гола).

Таблиця 25

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1968 р.

1/2 фіналу				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
05.06.1968	Неаполь	«Сан-Паоло»	Італія – СРСР	0:0*
05.06.1968	Флоренція	«Коммунале»	Югославія – Англія	1:0
Матч за 3 місце				
08.06.1968	Рим	«Олімпіко»	Англія – СРСР	2:0
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1968 року				
08.06.1968	Рим	«Олімпіко»	Італія – Югославія	1:1
Перегравання фіналу чемпіонату Європи з футболу 1968 року				
10.06.1968	Рим	«Олімпіко»	Італія – Югославія	2:0
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1968 року				
Прізвище		Країна	Кількість голів	
Драган Джаїч		Югославія	2	
Символічна збірна				
Д. Дюффі (Італія), Д. Факетті (Італія), М. Фазлагіч (Югославія), Л. Шестерньов (СРСР), Б. Мур (Англія), І. Осіма (Югославія), А. Доменгіні (Італія), С. Маццолла (Італія), Д. Джаїч (Югославія), Д. Херст (Англія), Л. Ріва (Італія)				

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;

* – Італія вийшла у фінал завдяки жеребу.

Чемпіонат Європи 1972 р. (Бельгія)

Статистика:

- фінальний турнір: 14 – 18 червня 1972 р. у Бельгії (Антверпен, Брюссель, Льєж) (табл. 26);
- кількість учасників: 4;
- система розіграшу: півфінали, фінал;
- проведено 4 матчі, які відвідали 106 510 глядачів, у середньому 26 628 за матч;
- забито 10 голів (у середньому 2,5 гола).

Таблиця 26

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1972 р.

1/2 фіналу				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
14.06.1972	Брюссель	«Еміль Версо»	СРСР – Угорщина	1:0
14.06.1972	Антверпен	«Босу Стедіум»	Бельгія – ФРН	1:2
Матч за III місце				
17.06.1972	Льєж	«Моріс Дюфрасне»	Бельгія – Угорщина	2:1
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1972 року				
18.06.1972	Брюссель	«Бйзель»	ФРН – СРСР	3:0
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1972 року				
Прізвище		Країна		Кількість голів
Герд Мюллер		ФРН		4
Символічна збірна				
Є. Рудаков (СРСР), П. Брайтнер (ФРН), Ф. Беккенбауер (ФРН), Р. Дзодзуашвілі (СРСР), М. Хурцилава (СРСР), Ю. Хайнкес (ФРН), Х. Віммер (ФРН), Р. Ламбер (Бельгія), Г. Нетцер (ФРН)				

Чемпіонат Європи 1976 р. (Югославія)**Статистика:**

- фінальний турнір: 16 – 20 червня 1976 р. в Югославії (Белград, Загреб) (табл. 27);
- кількість учасників: 4;
- система розіграшу: півфінали, фінал;
- проведено 4 матчі, які відвідали 106 087 глядачів, у середньому 26 522 за матч;
- забито 19 голів (у середньому 4,75 гола).

Таблиця 27

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1976 р.

1/2 фіналу				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
16.06.1976	Загреб	«Максимир»	Чехословаччина – Нідерланди	3:1 д. ч.
17.06.1976	Белград	«Црвена Звезда»	Югославія – ФРН	2:4 д. ч.
Матч за III місце				
19.06.1976	Загреб	«Максимир»	Югославія – Нідерланди	2:3 д. ч.
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1976 року				
20.06.1976	Белград	«Црвена Звезда»	Чехословаччина – ФРН	2:2, 5:3 пен.
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1976 року				
Прізвище		Країна		Кількість голів
Дітер Мюллер		ФРН		4
Символічна збірна				
І. Віктор (Чехословаччина), Я. Піварник (Чехословаччина), Л. Ондруш (Чехословаччина), Ф. Беккенбауер (ФРН), Р.-Й. Крол (Нідерланди), Р. Бонхоф (ФРН), Я. Поллак (Чехословаччина), А. Паненка (Чехословаччина), Д. Джаїч (Югославія), І. Негода (Чехословаччина), Д. Мюллер (ФРН)				

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;

* – пен. – переможця виявили в серії післяматчевих пенальті.

Чемпіонат Європи 1980 р. (Італія)

Статистика:

- фінальний турнір: 11 – 22 червня 1980 р. в Італії (Мілан, Неаполь, Рим, Турін) (табл. 28, 29);
- кількість учасників: 8;
- система розіграшу: дві групи по чотири команди, які зайняли перше місце, розіграють звання чемпіона Європи, друге – зустрічаються в матчі за III місце;
- Проведено 14 матчів, які відвідали 350 65 глядачів, у середньому 25 047 за гру.
- забито 27 голів (у середньому 1,93 гола).

Таблиця 28

Група А

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	ФРН	3	2	1	0	4:2	5
2	Чехословаччина	3	1	1	1	4:3	3
3	Нідерланди	3	1	1	1	4:4	3
4	Греція	3	0	1	2	1:4	1

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Бельгія	3	1	2	0	3:2	4
2	Італія	3	1	2	0	1:0	4
3	Англія	3	1	1	1	3:3	3
4	Іспанія	3	0	1	2	2:4	1

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1980 р.

Група А				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
11.06.1980	Рим	«Олімпійський»	Чехословаччина – ФРН	0:1
11.06.1980	Неаполь	«Сан Паоло»	Нідерланди – Греція	1:0
14.06.1980	Неаполь	«Сан Паоло»	ФРН – Нідерланди	3:2
14.06.1980	Рим	«Олімпійський»	Греція – Чехословаччина	1:3
17.06.1980	Мілан	«Джузеппе Меацца»	Нідерланди – Чехословаччина	1:1
17.06.1980	Турин	«Коммунале»	Греція – ФРН	0:0
Група В				
12.06.1980	Турин	«Коммунале»	Бельгія – Англія	1:1
12.06.1980	Мілан	«Джузеппе Меацца»	Іспанія – Італія	0:0
15.06.1980	Мілан	«Джузеппе Меацца»	Бельгія – Іспанія	2:1
15.06.1980	Турин	«Коммунале»	Англія – Італія	0:1
18.06.1980	Неаполь	«Сан Паоло»	Іспанія – Англія	1:2
18.06.80	Рим	«Олімпійський»	Італія – Бельгія	0:0
Матч за III місце				
21.06.1980	Неаполь	«Сан Паоло»	Чехословаччина – Італія	1:1, 9:8 пен.
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1980 року				
22.06.80	Рим	«Олімпійський»	Бельгія – ФРН	1:2
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1980 року				
Прізвище	Країна		Кількість голів	
Клаус Аллофс	ФРН		3	
Символічна збірна				
Д. Дзофф (Італія), К. Джентіле (Італія), К.-Х. Ферстер (ФРН), Г. Шіреа (Італія), К.-П. Біргель (ФРН), Я. Кулеманс (Бельгія), М. Тарделлі (Італія), Б. Шустер (ФРН), Х. Мюллер (ФРН), К.-Х. Румменігге (ФРН), Х. Хрубеш (ФРН)				

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;

* – пен. – переможця виявили в серії післяматчевих пенальті.

Чемпіонат Європи 1984 р. (Франція)

Статистика:

- фінальний турнір: 12 – 27 червня 1984 р. у Франції (Ланс, Ліон, Марсель, Нант, Париж, Сент-Етьєн, Страсбург) (табл. 30, 31).
- кількість учасників: 8;
- система розіграшу: дві групи по чотири команди, по дві крапці виходять до півфіналу;
- проведено 15 матчів, які відвідали 599 655 глядачів, у середньому 39 977 за гру;
- забито 41 гол (у середньому 2,73 гола).

Таблиця 30

Група А

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Франція	3	3	0	0	9:2	6
2	Данія	3	2	0	1	8:3	4
3	Бельгія	3	1	0	2	4:8	2
4	Югославія	3	0	0	3	2:10	0

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Бельгія	3	1	2	0	3:2	4
2	Італія	3	1	2	0	1:0	4
3	Англія	3	1	1	1	3:3	3
4	Іспанія	3	0	1	2	2:4	1

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1984 р.

Група А				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
12.06.1984	Париж	«Парк-де-Пренс»	Франція – Данія	1:0
13.06.1984	Ланс	«Фелікс Боллере»	Бельгія – Югославія	2:0
16.06.1984	Нант	«Божуар»	Франція – Бельгія	5:0
16.06.1984	Ліон	«Жерлан»	Данія – Югославія	5:0
19.06.1984	Сент-Етьєн	«Жоффруа Гішар»	Франція – Югославія	3:2
19.06.1984	Страсбург	«Ля-Мейн»	Данія – Бельгія	3:2
Група В				
14.06.1984	Страсбург	«Ля-Мейн»	ФРН – Португалія	0:0
14.06.1984	Сент-Етьєн	«Жоффруа Гішар»	Румунія – Іспанія	1:1
17.06.1984	Ланс	«Фелікс Боллере»	ФРН – Румунія	2:1
17.06.1984	Марсель	«Велодром»	Португалія – Іспанія	1:1
20.06.1984	Париж	«Парк-де-Пренс»	ФРН – Іспанія	0:1
20.06.1984	Нант	«Божуар»	Португалія – Румунія	1:0
1/2 Фіналу				
23.06.1984	Марсель	«Велодром»	Франція – Португалія	3:2 д. ч.
24.06.1984	Ліон	«Жерлан»	Данія – Іспанія	1:1 4:5 пен
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1984 року				
27.06.1984	Париж	«Парк-де-Пренс»	Франція – Іспанія	2:0
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1984 року				
Прізвище		Країна	Кількість голів	
Мішель Платіні		Франція	9	
Символічна збірна				
К. Шумахер (ФРН), Ж. Пінту (Португалія), К.-Х. Ферстер (ФРН), М. Ольсен (Данія), А. Біреме (ФРН), Шалана (Португалія), Ж. Тігана (Франція), М.Платіні (Франція), А. Жиресс (Франція), Ф. Арнесен (Данія), Р. Феллер (ФРН)				

Примітка. * – д. ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;
 * – пен. – переможця виявили в серії післяматчевих пенальті.

Чемпіонат Європи 1988 р. (ФРН)

Статистика:

- фінальний турнір: 10 – 25 червня 1988 у ФРН (Гамбург, Ганновер, Гельзен-кірхен, Дюссельдорф, Кольн, Мюнхен, Франкфурт-на-Майні, Штутгарт) (табл 32, 33);
- кількість учасників: 8;
- система розіграшу: дві групи по чотири команди, по дві кращі виходять до півфіналу;
- проведено 15 матчів, які відвідали 849 844 глядачів, у середньому 56 656 за гру;
- забито 34 голи (у середньому 2,27 гола).

Таблиця 32

Група А

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	ФРН	3	2	1	0	5:1	5
2	Італія	3	2	1	0	4:1	5
3	Іспанія	3	1	0	2	3:5	2
4	Данія	3	0	0	3	2:7	0

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	СРСР	3	2	1	0	5:2	5
2	Нідерланди	3	2	0	1	4:2	4
3	Ірландія	3	1	1	1	2:2	3
4	Англія	3	0	0	3	2:7	0

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1988 р.

Група А				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
10.06.1988	Дюссельдорф	«Рейнштадіон»	ФРН – Італія	1:1
11.06.1988	Ганновер	«Нідерзаксенштадіон»	Данія – Іспанія	2:3
14.06.1988	Гельзен-кірхен	«Паркштадіон»	ФРН – Данія	2:0
14.06.1988	Франкфурт	«Вальдштадіон»	Італія – Іспанія	1:0
17.06.1988	Мюнхен	«Олімпіаштадіон»	ФРН – Іспанія	2:0
17.06.1988	Кьольн	«Мюнгерсдорферштадіон»	Італія – Данія	2:0
Група В				
12.06.1988	Штутгарт	«Неккарштадіон»	Англія – Ірландія	0:1
12.06.1988	Кьольн	«Мюнгерсдорферштадіон»	Нідерланди – СРСР	0:1
15.06.1988	Дюссельдорф	«Рейнштадіон»	Англія – Нідерланди	1:3
15.06.1988	Ганновер	«Нідерзаксенштадіон»	Ірландія – СРСР	1:1
18.06.1988	Франкфурт	«Вальдштадіон»	Англія – СРСР	1:3
18.06.1988	Гельзен-кірхен	«Паркштадіон»	Ірландія – Нідерланди	0:1
1/2 Фіналу				
21.06.1988	Гамбург	«Фолькспарк-штадіон»	ФРН – Нідерланди	1:2
22.06.1988	Штутгарт	«Неккарштадіон»	СРСР – Італія	2:0
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1988 року				
25.06.1988	Мюнхен	«Олімпіаштадіон»	СРСР – Нідерланди	0:2
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1988 року				
Прізвище		Країна		Кількість голів
Марко ван Бастен		Нідерланди		5
Символічна збірна				
Х. В. Брекелен (Нідерланди), Д. Бергомі (Італія), Ф. Рейкард (Нідерланди), Р. Куман (Нідерланди), П. Мальдіні (Італія), Р. Гулліт (Нідерланди), Я. Ваутерс (Нідерланди), Д. Джанніні (Італія), Л. Маттеус (ФРН), Д. Віаллі (Італія), М. Ван Бастен (Нідерланди)				

Чемпіонат Європи 1992 р. (Швеція)

Статистика:

- фінальний турнір: 10 – 26 червня 1992 р. у Швеції (Гетеборг, Мальме, Норрчепінг, Стокгольм) (табл. 34, 35);
- кількість учасників: 8;
- система розіграшу: дві групи по чотири команди, по дві країни виходять до півфіналу;
- проведено 15 матчів, які відвідали 429 241 глядач, у середньому 28 616 за матч;
- забито 32 голи (у середньому 2,13 гола).

Таблиця 34

Група А

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Швеція	3	2	1	0	4:2	5
2	Данія	3	1	1	1	2:2	3
3	Франція	3	0	2	1	2:3	2
4	Англія	3	0	2	1	1:2	2

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Нідерланди	3	2	1	0	4:1	5
2	Німеччина	3	1	1	1	4:4	3
3	Шотландія	3	1	0	2	3:3	2
4	СНД	3	0	2	1	1:4	2

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1992 р.

Група А				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
10.06.1992	Стокгольм	«Росунда»	Швеція – Франція	1:1
11.06.1992	Мальме	«Мальме»	Данія – Англія	0:0
14.06.1992	Мальме	«Мальме»	Англія – Франція	0:0
14.06.1992	Стокгольм	«Росунда»	Швеція – Данія	1:0
17.06.1992	Мальме	«Мальме»	Данія – Франція	2:1
17.06.1992	Стокгольм	«Росунда»	Швеція – Англія	2:1
Група В				
12.06.1992	Гетеборг	«Ніа Уллеві»	Нідерланди – Шотландія	1:0
12.06.1992	Норчепінг	«Ідроттспаркен»	СНД – Німеччина	1:1
15.06.1992	Норчепінг	«Ідроттспаркен»	Німеччина – Шотландія	2:0
15.06.1992	Гетеборг	«Ніа Уллеві»	СНД – Нідерланди	0:0
18.06.1992	Норчепінг	«Ідроттспаркен»	Шотландія – СНД	3:0
18.06.1992	Гетеборг	«Ніа Уллеві»	Нідерланди – Німеччина	3:1
1/2 Фіналу				
21.06.1992	Стокгольм	«Росунда»	Швеція – Німеччина	2:3
22.06.1988	Штутгарт	«Неккарштадіон»	СРСР – Італія	2:0
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1992 року				
26.06.1992	Гетеборг	«Ніа Уллеві»	Данія – Німеччина	2:0
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1992 року				
Прізвище	Країна		Кількість голів	
Денніс Бергкамп	Нідерланди		3	
Хенрік Ларсен	Данія		3	
Карл-Хайнц Рідлі	Німеччина		3	
Томас Брулін	Швеція		3	

Продовження таблиці 35

Символічна збірна

П. Шмайхель (Данія), Ж. Англома (Франція), Ю. Коллер (Німеччина),
 Л. Блан (Франція), А. Бреме (Німеччина), Р. Гулліт (Нідерланди),
 Ш. Еффенберг (Німеччина), Т. Хесслер (Німеччина), Б. Лаудруп (Данія),
 Д. Бергкамп (Нідерланди), М. Ван Бастен (Нідерланди)

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;

* – пен. – переможця виявили в серії післяматчевих пенальті.

Чемпіонат Європи 1996 р. (Англія)

Статистика:

• фінальний турнір: 8 – 30 червня 1996 р. в Англії (Бірмінгем, Лідс, Ліверпуль, Лондон, Манчестер, Ноттінгем, Ньюкасл, Шеффілд) (табл. 36, 37);

• кількість учасників: 16;

• система розіграшу: чотири групи по чотири команди, по дві кращі виходять у чвертьфінал, далі за олімпійською системою;

• проведено: 31 матч, який відвідали 1 276 171 глядач, у середньому 41 167 за матч;

• забито 64 голи (у середньому 2,06 гола).

Таблиця 36

Група А

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Англія	3	2	1	0	7:2	7
2	Нідерланди	3	1	1	1	3:4	4
3	Шотландія	3	1	1	1	1:2	2
4	Швейцарія	3	0	1	2	1:4	1

Продовження таблиці 36

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Франція	3	2	1	0	5:2	7
2	Іспанія	3	1	2	0	4:3	5
3	Болгарія	3	1	1	1	3:4	4
4	Румунія	3	0	0	3	1:4	0

Група С

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Німеччина	3	2	1	0	5:0	7
2	Чехія	3	1	1	1	5:6	4
3	Італія	3	1	1	1	3:3	4
4	Росія	3	0	1	2	4:8	1

Група D

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Португалія	3	2	1	0	5:1	7
2	Хорватія	3	2	0	1	4:3	6
3	Данія	3	1	1	1	4:4	4
4	Туреччина	3	0	0	3	0:5	0

Таблиця 37

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 1996 р.

Група А				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
1	2	3	4	5
03.06.1996	Лондон	«Уемблі»	Англія – Швейцарія	1:1

Продовження таблиці 37

1	2	3	4	5
10.06.1996	Бірмінгем	«Вілла Парк»	Нідерланди – Шотландія	0:0
13.06.1996	Бірмінгем	«Вілла Парк»	Швейцарія – Нідерланди	0:2
15.06.1996	Лондон	«Уемблі»	Шотландія – Англія	0:2
18.06.1996	Бірмінгем	«Вілла Парк»	Шотландія – Швейцарія	1:0
18.06.1996	Лондон	«Уемблі»	Нідерланди – Англія	1:4
Група В				
09.06.1996	Лідс	«Елланд Роуд»	Іспанія – Болгарія	1:1
10.06.1996	Ньюкасл	«Сент-Джеймс Парк»	Румунія – Франція	0:1
13.06.1996	Ньюкасл	«Сент-Джеймс Парк»	Болгарія – Румунія	1:0
15.06.1996	Лідс	«Елланд Роуд»	Франція – Іспанія	1:1
18.06.1996	Ньюкасл	«Сент-Джеймс Парк»	Франція – Болгарія	3:1
18.06.1996	Лідс	«Елланд Роуд»	Румунія – Іспанія	1:2
Група С				
09.06.1996	Манчестер	«Олд Траффорд»	Німеччина – Чехія	2:0
11.06.1996	Ліверпуль	«Енфілд»	Італія – Росія	2:1
14.06.1996	Ліверпуль	«Енфілд»	Чехія – Італія	2:1
16.06.1996	Манчестер	«Олд Траффорд»	Росія – Німеччина	0:3
19.06.1996	Ліверпуль	«Енфілд»	Росія – Чехія	3:3
19.06.1996	Манчестер	«Олд Траффорд»	Італія – Німеччина	0:0
Група D				
09.06.1996	Шеффілд	«Хіллсборо»	Данія – Португалія	1:1
11.06.1996	Ноттінгем	«Сіті Граунд»	Туреччина – Хорватія	0:1
14.06.1996	Ноттінгем	«Сіті Граунд»	Португалія – Туреччина	1:0
16.06.1996	Шеффілд	«Хіллсборо»	Хорватія – Данія	3:0
19.06.1996	Ноттінгем	«Сіті Граунд»	Хорватія – Португалія	0:3
19.06.1996	Шеффілд	«Хіллсборо»	Туреччина – Данія	0:3

1	2	3	4	5
1/2 Фіналу				
26.06.1996	Манчестер	«Олд Траффорд»	Франція – Чехія	0:0, 5:6 пен.
26.06.1996	Лондон	«Уемблі»	Англія – Німеччина	1:1, 5:6 пен.
Фінал чемпіонату Європи з футболу 1996 року				
08.06.1996	Лондон	«Уемблі»	Німеччина - Чехія	2:1 д.ч.
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 1996 року				
Прізвище		Країна		Кількість голів
Алан Ширер		Англія		5
Символічна збірна				
Воротарі: Д. Сіман (Англія), А. Кепке (Німеччина).				
Захисники: Р. Латал (Чехія), Л. Блан (Франція), М. Десаї (Франція), М. Заммер (Німеччина), П. Мальдіні (Італія).				
Півзахисники: Д. Дешам (Франція), С. Макманаман (Англія), П. Гаскойн (Англія), Р. Кошта (Португалія), К. Поборскі (Чехія), Д. Айльтс (Німеччина).				
Нападники: А. Ширер (Англія), Х. Стойчков (Болгарія), Д. Шукер (Хорватія), Ю. Джоркаефф (Франція), П. Кука (Чехія)				

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;

* – пен. – переможця виявили в серії післяматчевих пенальті.

Чемпіонат Європи 2000 р. (Бельгія/ Нідерланди)

Статистика

- фінальній турнір: 10 червня – 2 липня 2000 р. в Бельгії (Брюгге, Брюссель, Льєж, Шарлеруа) та Нідерландах (Амстердам, Арнем, Роттердам, Ейндговен) (табл. 38, 39);
- кількість учасників: 16;
- система розіграшу: чотири групи по чотири команди, по дві кращі виходять у чвертьфінал, далі за олімпійською системою;
- проведено 31 матч, які відвідали 1 102 950 глядачів, у середньому 35 579 за матч;
- забито 85 голів (у середньому 2,74 гола).

Таблиця 38

Група А

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Португалія	3	3	0	0	7:2	9
2	Румунія	3	1	1	1	4:4	4
3	Англія	3	1	0	2	5:6	3
4	Німеччина	3	0	1	2	1:5	1

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Італія	3	3	0	0	6:2	9
2	Туреччина	3	1	1	1	3:2	4
3	Бельгія	3	1	0	2	2:5	3
4	Швеція	3	0	1	2	2:4	1

Група С

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Іспанія	3	2	0	1	6:5	6
2	Сербія і Чорногорія	3	1	1	1	7:7	4
3	Норвегія	3	1	1	1	1:1	4
4	Словенія	3	0	2	1	4:5	2

Група D

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Нідерланди	3	3	0	0	7:2	9
2	Франція	3	2	0	1	7:4	6
3	Чехія	3	1	0	2	3:3	3
4	Данія	3	0	0	3	0:8	0

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 2000 р.

Група А				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
1	2	3	4	5
12.06.2000	Льєж	«Моріс Дюфрасн»	Німеччина – Румунія	1:1
12.06.2000	Ейндховен	«Філіпс»	Португалія – Англія	3:2
17.06.2000	Арнем	«Гелредом»	Румунія – Португалія	0:1
17.06.2000	Шарлеруа	«Стад дю Пий де Шарлеруа»	Англія – Німеччина	1:0
20.06.2000	Шарлеруа	«Стад дю Пий де Шарлеруа»	Англія – Румунія	2:3
20.06.2000	Роттердам	«Фейеноорд»	Португалія – Німеччина	3:0
Група В				
10.06.2000	Брюссель	«Короля Бодуена»	Бельгія – Швеція	2:1
11.06.2000	Арнем	«Гелредом»	Туреччина – Італія	1:2
14.06.2000	Брюссель	«Короля Бодуена»	Італія – Бельгія	2:0
15.06.2000	Ейндховен	«Філіпс»	Швеція – Туреччина	0:0
19.06.2000	Брюссель	«Короля Бодуена»	Туреччина – Бельгія	2:0
19.06.2000	Ейндховен	«Філіпс»	Італія – Швеція	2:1
Група С				
13.06.2000	Роттердам	«Фейеноорд»	Іспанія – Норвегія	0:1
13.06.2000	Шарлеруа	«Стад дю Пий де Шарлеруа»	Сербія і Чорногорія – Словенія	3:3
18.06.2000	Амстердам	«Амстердам Арена»	Словенія – Іспанія	1:2
18.06.2000	Льєж	«Моріс Дюфрасн»	Норвегія – Сербія і Чорногорія	0:1
21.06.2000	Брюгге	«Ян Брейдель»	Сербія і Чорногорія – Іспанія	3:4
21.06.2000	Арнем	«Гелредом»	Словенія – Норвегія	0:0

Продовження таблиці 3

1	2	3	4	5
Група D				
11.06.2000	Брюгге	«Ян Брейдель»	Франція – Данія	3:0
11.06.2000	Амстердам	«Амстердам Арена»	Нідерланди – Чехія	1:0
16.06.2000	Брюгге	«Ян Брейдель»	Чехія – Франція	1:2
16.06.2000	Роттердам	«Фейеноорд»	Данія – Нідерланди	0:3
21.06.2000	Льєж	«Моріс Дюфрасн»	Данія – Чехія	0:2
21.06.2000	Амстердам	«Амстердам Арена»	Франція – Нідерланди	2:3
1/4 Фіналу				
21.06.2000	Амстердам	«Амстердам Арена»	Туреччина – Португалія	0:2
24.06.2000	Брюссель	«Короля Бодуена»	Італія – Румунія	2:0
25.06.2000	Роттердам	«Фейеноорд»	Нідерланди – Сербія і Чорногорія	6:1
25.06.2000	Брюгге	«Ян Брейдель»	Іспанія – Франція	1:2
1/2 Фіналу				
28.06.2000	Брюссель	«Короля Бодуена»	Франція – Португалія	2:1 д. ч.
29.06.2000	Амстердам	«Амстердам Арена»	Італія – Нідерланди	0:0, 3:1 пен.
Фінал чемпіонату Європи з футболу 2000 року				
02.07.2000	Роттердам	«Фейеноорд»	Франція – Італія	2:1 д. ч.
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 2000 року				
Прізвище		Країна	Кількість голів	
Патрік Клуйверт		Нідерланди	5	
Саво Мілошевич		Югославія	5	

Символічна збірна

Воротарі: Ф. Тольдо (Італія), Ф. Бартез (Франція).
Захисники: Л. Блан (Франція), М. Десаї (Франція), А. Неста (Італія), Ф. Каннаваро (Італія), Ф. Де Буур (Нідерланди), П. Мальдіні (Італія), Л. Тюрам (Франція).
Півзахисники: П. Вієйра (Франція), З. Зідан (Франція), Л. Фігу (Португалія), Х. Гвардіола (Іспанія), Е. Давідс (Нідерланди), Д. Альбертіні (Італія), Руї Кошта (Португалія).
Нападники: Т. Анрі (Франція), П. Ключверт (Нідерланди), Нуну «Гомеш» (Португалія), Рауль (Іспанія), Ф. Тотті (Італія), С. Мілошевіч (Югославія).

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;
 * – пен. – переможця виявили в серії післяматчевих пенальті.

Чемпіонат Європи 2004 р. (Португалія)

Статистика:

- фінальний турнір: 12 червня до 4 липня 2000 р. в Португалії (Брага, Гімарайнш, Порту, Авейру, Коїмбра, Лейрія, Лісабон, Фару, Лолі) (табл. 40, 41);
- кількість учасників: 16;
- система розіграшу: чотири групи по чотири команди, по дві кращі виходять у чвертьфінал, далі за олімпійською системою;
- проведено 31 матч, який відвідали 1 156 743 глядачі, в середньому 37 314 за матч;
- забито 77 голів (у середньому 2,48 гола).

Таблиця 40

Група А

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Португалія	3	2	0	1	4:2	6
2	Греція	3	1	1	1	4:4	4
3	Іспанія	3	1	1	1	2:2	4
4	Росія	3	1	0	2	2:4	3

Продовження таблиці 40

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Франція	3	2	1	0	7:4	7
2	Англія	3	2	0	1	8:4	6
3	Хорватія	3	0	2	1	4:6	2
4	Швейцарія	3	0	1	2	1:6	1

Група С

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Швеція	3	1	2	0	8:3	5
2	Данія	3	1	2	0	4:2	5
3	Італія	3	1	2	0	3:2	5
4	Болгарія	3	0	0	3	1:9	0

Група D

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Чехія	3	3	0	0	7:4	9
2	Нідерланди	3	1	1	1	6:4	4
3	Німеччина	3	0	2	1	2:3	2
4	Латвія	3	0	1	2	1:5	1

Таблиця 41

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 2004 р.

Група А				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
1	2	3	4	5
12.06.2004	Порту	«Драгау»	Португалія – Греція	1:2
12.06.2004	Фару	«Альгарве»	Іспанія – Росія	1:0

1	2	3	4	5
16.06.2004	Порту	«Бесса»	Греція – Іспанія	1:1
16.06.2004	Лісабон	«Луж»	Росія – Португалія	0:2
20.06.2004	Лісабон	«Жозе Альваладе»	Іспанія – Португалія	0:1
20.06.2004	Фару	«Альгарве»	Росія – Греція	2:1
Група В				
13.06.2004	Лейрія	«Магалайш Пессоа»	Швейцарія – Хорватія	0:0
13.06.2004	Лісабон	«Луж»	Франція – Англія	2:1
17.06.2004	Коїмбра	«Коїмбра Сіті»	Англія – Швейцарія	3:0
17.06.2004	Лейрія	«Магалайш Пессоа»	Хорватія – Франція	2:2
21.06.2004	Коїмбра	«Коїмбра Сіті»	Швейцарія – Франція	1:3
21.06.2004	Лісабон	«Луж»	Хорватія – Англія	2:4
Група С				
14.06.2004	Гімарайнш	«Афонсу Енрікеш»	Данія – Італія	0:0
14.06.2004	Лісабон	«Жозе Альваладе»	Швеція – Болгарія	5:0
18.06.2004	Брага	«Брага Мунісіпал»	Болгарія – Данія	0:2
18.06.2004	Порту	«Драгау»	Італія – Швеція	1:1
22.06.2004	Гімарайнш	«Афонсу Енрікеш»	Італія – Болгарія	2:1
22.06.2004	Порту	«Бесса»	Данія – Швеція	2:2
Група D				
15.06.2004	Авейру	«Авейру Мунісіпал»	Чехія – Латвія	2:1
15.06.2004	Порту	«Драгау»	Німеччина – Нідерланди	1:1
19.06.2004	Порту	«Бесса»	Латвія – Німеччина	0:0

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5
19.06.2004	Авейру	«Авейру Мунісіпал»	Нідерланди – Чехія	2:3
23.06.2004	Брага	«Брага Мунісіпал»	Нідерланди – Латвія	3:0
23.06.2004	Лісабон	«Жозе Альваладе»	Німеччина – Чехія	1:2
1/4 Фіналу				
24.06.2004	Лісабон	«Луж»	Португалія – Англія	2:2, 6:5 пен
25.06.2004	Лісабон	«Жозе Альваладе»	Франція – Греція	0:1
26.06.2004	Фару	«Альгарве»	Швеція – Нідерланди	0:0, 4:5 пен
27.06.2004	Порту	«Драгау»	Чехія – Данія	3:0
1/2 Фіналу				
30.06.2004	Лісабон	«Жозе Альваладе»	Португалія – Нідерланди	2:1
01.07.2004	Порту	«Драгау»	Греція – Чехія	1:0 д. ч
Фінал чемпіонату Європи з футболу 2004 року				
04.07.2004	Лісабон	«Луж»	Португалія – Греція	0:1
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 2004 року				
Прізвище		Країна		Кількість голів
Мілан Барош		Чехія		5
Символічна збірна				
Воротарі: П. Чех (Чехія), А. Нікополідіс (Греція).				
Захисники: С. Кемпбелл (Англія), Е. Коул (Англія), Т. Деллас (Греція), Ю. Сейтгарідіс (Греція), У. Мельберг (Швеція), Р. Карвалью (Португалія), Д. Дзамбротта (Італія).				
Півзахисники: М. Баллак (Німеччина), Л. Фігу (Португалія), Маніше (Португалія), Т. Загоракіс (Греція), З. Зідан (Франція), П. Недвед (Чехія), Ф. Лемпард (Англія).				
Нападники: М. Барош (Чехія), А. Харістеас (Греція), Х. Ларссон (Швеція), Й. Д. Томассон (Данія), У. Руні (Англія), К. Роналду (Португалія), Р. В. Ністелрой (Нідерланди)				

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;

* – пен. – переможці виявили в серії післяматчевих пенальті.

Чемпіонат Європи 2008 р. (Швейцарія/Австрія)**Статистика:**

- фінальний турнір: 7 – 29 червня 2008 р. в Австрії (Відень, Клагенфурт, Зальцбург, Інсбрук) і Швейцарії (Базель, Берн, Женева, Цюріх) (табл. 42, 43);
- кількість учасників: 16;
- система розіграшу: чотири групи по чотири команди, по дві кращі виходять у чвертьфінал, далі за олімпійською системою;
- проведено 31 матч, який відвідали 1 140 902 глядачі, у середньому 36 803 за матч;
- забито 77 голів (у середньому 2,48 гола).

Таблиця 42

Група А

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Португалія	3	2	0	1	5:3	6
2	Туреччина	3	2	0	1	5:5	6
3	Чехія	3	1	0	2	4:6	3
4	Швейцарія	3	1	0	2	3:3	3

Група В

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Хорватія	3	3	0	0	4:1	9
2	Німеччина	3	2	0	1	4:2	6
3	Австрія	3	0	1	2	1:3	1
4	Польща	3	0	1	2	1:4	1

Продовження таблиці 42

Група С

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Нідерланди	3	3	0	0	9:1	9
2	Італія	3	1	1	1	3:4	4
3	Румунія	3	0	2	1	1:3	2
4	Франція	3	0	1	2	1:6	1

Група D

№	Команда	і	в	н	п	М'ячі	о
1	Іспанія	3	3	0	0	8:3	9
2	Росія	3	2	0	1	4:4	6
3	Швеція	3	1	0	2	3:4	3
4	Греція	3	0	0	3	1:5	0

Таблиця 43

Результати матчів чемпіонату Європи з футболу 2008 р.

Група А				
Дата	Місто	Стадіон	Команди	Рахунок
1	2	3	4	5
07.06.2008	Базель	«Санкт-Якоб Парк»	Швейцарія - Чехія	0:1
07.06.2008	Женева	«Стад де Женев»	Португалія - Туреччина	2:0
11.06.2008	Женева	«Стад де Женев»	Чехія - Португалія	1:3
11.06.2008	Базель	«Санкт-Якоб Парк»	Швейцарія - Туреччина	1:2
15.06.2008	Базель	«Санкт-Якоб Парк»	Швейцарія - Португалія	2:0
15.06.2008	Женева	«Стад де Женев»	Туреччина - Чехія	3:2

1	2	3	4	5
Група В				
08.06.2008	Відень	«Ернст Хаппель»	Австрія – Хорватія	0:1
08.06.2008	Клаген-фурт	«Хіпо-Арена»	Німеччина – Польща	2:0
12.06.2008	Клаген-фурт	«Хіпо-Арена»	Хорватія – Німеччина	2:1
12.06.2008	Відень	«Ернст Хаппель»	Австрія – Польща	1:1
16.06.2008	Відень	«Ернст Хаппель»	Австрія – Німеччина	0:1
16.06.2008	Клаген-фурт	«Хіпо-Арена»	Польща – Хорватія	0:1
Група С				
09.06.2008	Цюріх	«Летцигрунд»	Румунія – Франція	0:0
09.06.2008	Берн	«Стад – де- Свісс»	Нідерланди – Італія	3:0
13.06.2008	Цюріх	«Летцигрунд»	Італія – Румунія	1:1
13.06.2008	Берн	«Стад – де- Свісс»	Нідерланди – Франція	4:1
17.06.2008	Берн	«Стад – де- Свісс»	Нідерланди – Румунія	2:0
17.06.2008	Цюріх	«Летцигрунд»	Франція – Італія	0:2
Група D				
10.06.2008	Інсбрук	«Тіволі Ной»	Іспанія – Росія	4:1
10.06.2008	Зальцбург	«Вальс-Зіценхайм»	Греція – Швеція	0:2
14.06.2008	Інсбрук	«Тіволі Ной»	Швеція – Іспанія	1:2
14.06.2008	Зальцбург	«Вальс-Зіценхайм»	Греція – Росія	0:1
18.06.2008	Зальцбург	«Вальс-Зіценхайм»	Греція – Іспанія	1:2
18.06.2008	Інсбрук	«Тіволі Ной»	Росія – Швеція	2:0
1/4 Фіналу				
19.06.2008	Базель	«Санкт-Якоб Парк»	Португалія – Німеччина	2:3
20.06.2008	Відень	«Ернст Хаппель»	Хорватія – Туреччина	1:1, 1:3 пен.

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5
21.06.2008	Базель	«Санкт-Якоб Парк»	Нідерланди – Росія	1:3 д. ч.
22.06.2008	Відень	«Ернст Хаппель»	Іспанія – Італія	0:0, 4:2 пен.
1/2 Фіналу				
25.06.2008	Базель	«Санкт-Якоб Парк»	Німеччина – Туреччина	3:2
26.06.2008	Відень	«Ернст Хаппель»	Росія – Іспанія	0:3
Фінал чемпіонату Європи з футболу 2008 року				
29.06.2008	Відень	«Ернст Хаппель»	Німеччина – Іспанія	0:1
Кращі бомбардири чемпіонату Європи з футболу 2008 року				
Прізвище		Країна		Кількість голів
Давід Вілья		Іспанія		4
Символічна збірна				
Воротарі: Д. Буффон (Італія), І. Касільяс (Іспанія), Е. Ван дер Сар (Нідерланди).				
Захисники: Ф. Лам (Німеччина), К. Марчена (Іспанія), Ю. Жирков (Росія), К. Пуйоль (Іспанія), Бозінгва (Португалія), Пепе (Португалія).				
Півзахисники: Хаміт Алтинтоп (Туреччина), Лука Модріч (Хорватія), М. Сenna (Іспанія), Хаві (Іспанія), К. Зирянов (Росія), М. Баллак (Німеччина), Ф. Фабрегас (Іспанія), А. Іньеста (Іспанія), Л. Подольскі (Німеччина), У. Снейдер (Нідерланди).				
Нападники: А. Аршавін (Росія), Р. Павлюченко (Росія), Ф. Торрес (Іспанія), Д. Вілья (Іспанія)				

Примітка. * – д.ч. – результат матчу з урахуванням додаткового часу;

* – пен. – переможця виявили в серії післяматчевих пенальті.

5.1. Історичні моменти чемпіонатів Європи

Підсумовуючи результати виступів національних збірних команд в усіх попередніх чемпіонатах Європи, можемо назвати кращі з них, урахувавши той факт, кому з них вдавалось якнайдалі просунути в головних європейських змаганнях (табл 44-49).

**Кращі збірні за підсумками
фінальних частин чемпіонатів Європи,
(1960 – 1980 рр., коли проводилися матчі за третє місце)**

Фінальна гра			Гра за третє місце		
Чемпіони	Рахунок	Фіналіст	Третє місце	Рахунок	Четверте місце
СРСР 1960 р.	2:1 додатко- вий матч	Югославія	Чехосло- ваччина	2:0	Франція
Іспанія 1964 р.	2:1	СРСР	Угорщина	3:1 додатко- вий час	Данія
Італія 1968 р.	1:1 перегра- вання 2:0	Югославія	Англія	2:0	СРСР
ФРН 1972 р.	3:0	СРСР	Бельгія	2:1	Угорщина
Чехосло- ваччина 1976 р.	2:2 по пенальті (5:3)	ФРН	Нідерланди	3:2 додатко- вий час	Югославія
ФРН 1980 р.	2:1	Бельгія	Чехословац- чина	1:1 по пенальті (9:8)	Італія

Від 1984 року матч за третє місце не проводиться.

18 збірних грали в півфіналі, 12 збірних доходили до фінального матчу, 9 команд ставали чемпіонами.

Найтитулованіша команда – збірна Німеччини. Вона виграла чемпіонат три рази і ще тричі була фіналістом. На другому місці Іспанія. Команда виграла чемпіонат Європи двічі й один раз була фіналістом. Третьою серед кращих є Франція, яка два рази ставала чемпіоном.

**Кращі збірні за підсумками
фінальних частин чемпіонатів Європи
(1984 – 2008 рр., коли визначалися півфіналісти,
а матчі за третє місце не проводилися)**

Фінальна гра			Півфіналісти, які програли	
Чемпіон	Рахунок	Фіналіст	Проти чемпіона	Проти фіналіста
Франція 1984 р.	2:0	Іспанія	Португалія	Данія
Нідерланди 1988 р.	2:0	СРСР	ФРН	Італія
Данія 1992 р.	2:0	Німеччина	Нідерланди	Швеція
Німеччина 1996 р.	2:1 золотий гол	Чехія	Англія	Франція
Франція 2000 р.	2:1 золотий гол	Італія	Португалія	Нідерланди
Греція 2004 р.	1:0	Португалія	Чехія	Нідерланди
Іспанія 2008 р.	1:0	Німеччина	Росія	Туреччина

**Кращі збірні за підсумками
фінальних частин чемпіонатів Європи
(рейтингові дані)**

Команда	Чемпіони	Друге місце	Третє місце до 1984 р., півфінал з 1984 р.	Четверте
1	2	3	4	5
Німеччина	3 (1972, 1980, 1996)	3 (1976, 1992, 2008)	1 (1988*)	-

1	2	3	4	5
Іспанія	2 (1964*, 2008)	1 (1984)	-	-
Франція	-	-	1 (1996)	1 (1960*)
СРСР/Росія	1 (1960)	3 (1964, 1972, 1988)	1 (2008)	1 (1968)
СРСР/Україна	1 (1960)	3 (1964, 1972, 1988)	-	1 (1968)
Італія	1 (1968*)	1 (2000)	1 (1988)	1 (1980*)
Нідерланди	1 (1988)	-	4 (1976, 1992, 2000*, 2004)	-
Греція	1 (2004)	-	-	-
Югославія	-	2 (1960, 1968)	-	1 (1976*)
Португалія	-	1 (2004*)	2 (1984, 2000)	-
Бельгія	-	1 (1980)	1 (1972*)	-
Чехія	-	1 (1996)	1 (2004)	-
Англія	-	-	2 (1968, 1996*)	-
Угорщина	-	-	1 (1964)	1 (1972)
Швеція	-	-	1 (1992*)	-
Туреччина	-	-	1 (2008)	-

Примітка. * - результати команд на домашніх чемпіонатах.

З урахуванням Євро-2012 у фінальних частинах чемпіонатів Європи брала участь 31 збірна.

Таблиця 47

**Участь національних збірних команд у
фінальних частинах чемпіонатів Європи
(рейтингові дані)**

Кількість разів у фінальних частинах	Національні збірні команди
1	2
11	Німеччина

Продовження таблиці 47

1	2
9	Іспанія Нідерланди
8	Франція Данія Італія Англія
6	Португалія
5	СРСР Югославія Швеція Чехія
4	Бельгія Греція Румунія Росія Хорватія
3	Чехословаччина Туреччина Швейцарія
2	Угорщина Шотландія Болгарія Ірландія Польща
1	СНД Норвегія Словенія Латвія Австрія Україна

Цікавим є факт, що на кожному чемпіонаті Європи виступала хоча б одна нова збірна.

**Національні збірні команди - дебютанти
фінальних частин чемпіонатів Європи**

Рік та місце проведення чемпіонату Європи	Національні збірні команди, які дебютували у фінальній частині чемпіонату Європи
1960, Франція	Франція, СРСР, Югославія, Чехословаччина
1964, Іспанія	Іспанія, Данія, Угорщина
1968, Італія	Італія, Англія
1972, Бельгія	Бельгія, Німеччина
1976, Югославія	Нідерланди
1980, Італія	Греція
1984, Франція	Португалія, Румунія
1988, ФРН	Ірландія
1992, Швеція	Швеція, Шотландія, СНД
1996, Англія	Чехія, Туреччина, Росія, Хорватія, Швейцарія, Болгарія
2000, Бельгія / Нідерланди	Норвегія, Словенія
2004, Португалія	Латвія
2008, Австрія / Швейцарія	Австрія, Польща
2012, Україна / Польща	Україна

Статистика:

- за історію чемпіонатів жодній збірній не вдалося захистити титул чемпіона (шанс був у СРСР – 1964 р., у ФРН – 1976 р.);
- збірні Іспанії, Італії Франції свою першу перемогу отримали на «домашньому чемпіонаті»;
- за всю історію 4 збірні мали звання чемпіона Європи й чемпіона Світу (ФРН, Франція, Іспанія й Італія);
- майже всі збірні, які ставали чемпіонами, «провалювалися» на наступному чемпіонаті. Винятком були лише збірні СРСР 1964 р., ФРН 1976 р. і Нідерландів 1992 р.;

• своєю поразкою у фіналі Євро-2008 збірна Німеччини за кількістю таких невдач наздогнала збірну СРСР (невдачі в 1964, 1972 і 1988 р.) і обігнала збірну Югославії (невдачі в 1960 і 1968 р.).

Таблиця 49

Кращі бомбардири у фінальних частинах чемпіонатів Європи

Кількість забитих м'ячів	Прізвище футболіста та країна, яку він представляє
9 м'ячів	Мішель Платіні (Франція)
7 м'ячів	Алан Ширер (Англія)
6 м'ячів	Тьєррі Анрі (Франція) Патрік Клюйверт (Нідерланди) Руд ван Ністелрой (Нідерланди) Нуну Гомеш (Португалія)
5 м'ячів	Мілан Барош (Чехія) Зінедін Зідан (Франція) Юрген Клінсманн (ФРН, Німеччина) Марко ван Бастен (Нідерланди) Саво Мілошевич (Сербія і Чорногорія)
4 м'ячі	Давід Вілья (Іспанія)

Талісмани європейських футбольних форумів

Нагадаємо, що перший талісман у чемпіонатів Європи з'явився 1980 року. Оскільки турнір проходив в Італії, то ним став Піноккіо, який мав ніс у кольорах національного прапора і футбольний м'яч (рис. 5).

Рис. 5. Талісман чемпіонату Європи 1980 р. в Італії

Чотири роки по тому у Франції символом Євро-84 став півник Пено (від слова "пенальті"), побратима якого зображено і на емблемі національної федерації (рис. 6).

Рис. 6. Талісман чемпіонату Європи 1984 р. у Франції

Далі прийшла черга найсимпатичнішого персонажа. Талісманом змагань у Німеччині 1988 року (рис. 7) і чотири роки потому в Швеції був один кролик (рис. 8). Першого разу його звали Берні, і він мав футболку німецької збірної.

Рис. 7. «Кролик Берні» – талісман чемпіонату Європи 1988 р. в Німеччині

Удруге він змінив кольори на жовто-сині й залишився безіменним. Деякий час у футбольних чиновників навіть була ідея зробити довговухого спортсмена довічним талісманом континентальних першостей.

Рис. 8. Талісман чемпіонату Європи 1992 р. у Швеції. «Безіменний»

Але чотири роки тому в Англії організатори зважилися на надзвичайно оригінальний крок – зробити символом турніру лева. Він, як неважко здогадатися, був одягнений у форму збірної країни-господаря змагань (рис. 9). Назвали звіра Голіафом.

Рис. 9. Талісман чемпіонату Європи 1996 р. в Англії. «Лев Голіаф»

А ось Бельгія й Нідерланди, які вперше в історії приймали змагання спільно, вирішили піти на компроміс. Наполовину бельгійський диявол, наполовину голландський лев отримав ім'я Бенелюкі і більш ніж прохолодний прийом публіки (рис. 10).

Рис. 10. Талісман чемпіонату Європи 2000 р. в Бельгії та Нідерландах. «Бенелюкі»

Після цього талісмани почала розробляти компанія «Warner Brothers», яка вирішила зробити персонажів антропоморфними. Першою невдалою спробою став веселий португальський хлопчисько Кінас, зовнішній вигляд якого зараз навряд чи згадає навіть найзатятіший любитель футболу (рис. 11).

Рис. 11. Талісман чемпіонату Європи 2004 р. в Португалії. «Кінас»

На черзі були Австрія та Швейцарія. Саме там було випробувано ідею братів-близнюків і було кілька варіантів імен. У результаті героїв стали називати Трікс і Флікс (рис. 12).

Рис. 12 Талісман чемпіонату Європи 2008 р. в Австрії та Швейцарії. «Трікс і Флікс»

2012 року в Україні та Польщі вирішили також обрати двох талісманів. Як і в попередньому чемпіонаті Європи, вибирали з різних варіантів імен. Після проведеного голосування талісмани отримали ім'я Славек та Славко (рис. 13).

*Рис. 13 Талісман чемпіонату Європи 2012 р.
в Польщі та Україні.
«Славек та Славко»*

Емблеми чемпіонатів Європи з футболу 1960 – 2012рр

Евро – 1960
Франція

Евро – 1964 Іспанія

Евро – 1968
Італія

Евро – 1972
Бельгія

Евро – 1976
Югославія

Евро – 1980 Італія

Евро – 1984
Франція

Евро – 1988
ФРН

Евро – 1992
Швеція

Евро 96
England

Евро – 1996 Англія

UEFA
EURO
2000

Евро – 2000
Бельгія/
Нідерланди

UEFA
EURO 2004
PORTUGAL

Евро – 2004
Португалія

Евро – 2008
Австрія/Швейцарія

Евро – 2012
Україна/Польща

Список літератури

1. *Голдблатт Д.* Энциклопедия футбола. Самая полная информация об игре / Д. Голдблатт // World Football Yearbook 2002-03. – СПб. : АСТ, Астрель, 2003. – 496 с.
2. *Жидков И.* Евро-2008. Все игроки. Все матчи. Все голы / И. Жидков. – СПб. : АСТ, Астрель, 2008. – 268 с.
3. *Затравкин С.Н.* Чемпионаты Европы по футболу : выпуск 1 : 1960–1964 гг. / С.Н. Затравкин А.М. Сточик // Шико, 2006. – 216 с.
4. *Елагин А.* Чемпионаты Европы 1960–2000 гг. : справочник / А. Елагин. – Терра-Спорт, 2001.
5. *Елагин А.* Чемпионаты Европы 1960–2004 гг. : справочник / А. Елагин. – Олимпия Пресс, 2006. – 800 с.
6. *Калюжнов А.* История чемпионатов Европы по футболу / А. Калюжнов, Н. Макеев. – Букинистическое издание, 1996.
7. *Легкий Л.* Історія світового футболу / Л. Легкий. – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 576 с.
8. *Рабинер И.* EURO-2008. Бронзовая сказка России / И. Рабинер. – Олма Медиа Групп, 2008. – 448 с.
9. *Сергеев Е.В.* Футбол в Европе : энциклопедия / Е.В. Сергеев. – Спорт и культура, 2000, 2009. – 912 с.
10. *Франков А. В.* Футбол. / А. В. Франков. – Фактор, 2009. – 192 с.
11. *Федоров А.* Футбол. Чемпионаты Европы. Лучшие моменты / А. Федоров. – Эксмо, 2009. – 224 с.
12. *Хант К.* Большая энциклопедия футбола / К. Хант. – Спб. : АСТ, Астрель, 2008. – 384 с.
13. www.ru.uefa.com/
14. www.uefa.com/
15. www.soccer.ru/uefa/
16. www.football-uefa.ru/
17. www.uefa.h1.ru/
18. www.eurocups-uefa.ru/

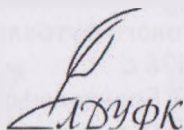
Довідкове видання

*Колобич Олег Васильович,
Фалес Йосип Георгійович,
Хоркавий Богдан Васильович*

**ВІД КУБКА ЄВРОПЕЙСЬКИХ НАЦІЙ
ДО ЧЕМПІОНАТІВ ЄВРОПИ З ФУТБОЛУ**

Редактори: **Оксана БОРИС, Єлизавета ЛУПИНІС**
Комп'ютерна графіка та верстання: **Станіслав КУСТОВ**

Підписано до друку 21.05.2012.
Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 11,9.
Наклад 300 прим.
Папір офсет. Гарнітура Cambria. Друк різнограф.
Замовлення № 55.

Львівський державний університет фізичної культури

Редакційно-видавничий відділ
79000, м. Львів, вул. Костюшка, 11
тел. +38 (032) 261-59-90
<http://www.ldufk.edu.ua/>
e-mail: redaktor@ldufk.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
та книгорозповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 3354 від 24.12.2008 р.

Друк
ТзОВ НВФ „Українські технології”
79035, м. Львів, вул. Зелена, 251
тел./факс: +38 (032) 244-20-08

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
та книгорозповсюджувачів видавничої продукції
ДК №789 від 29.01.2002 р.